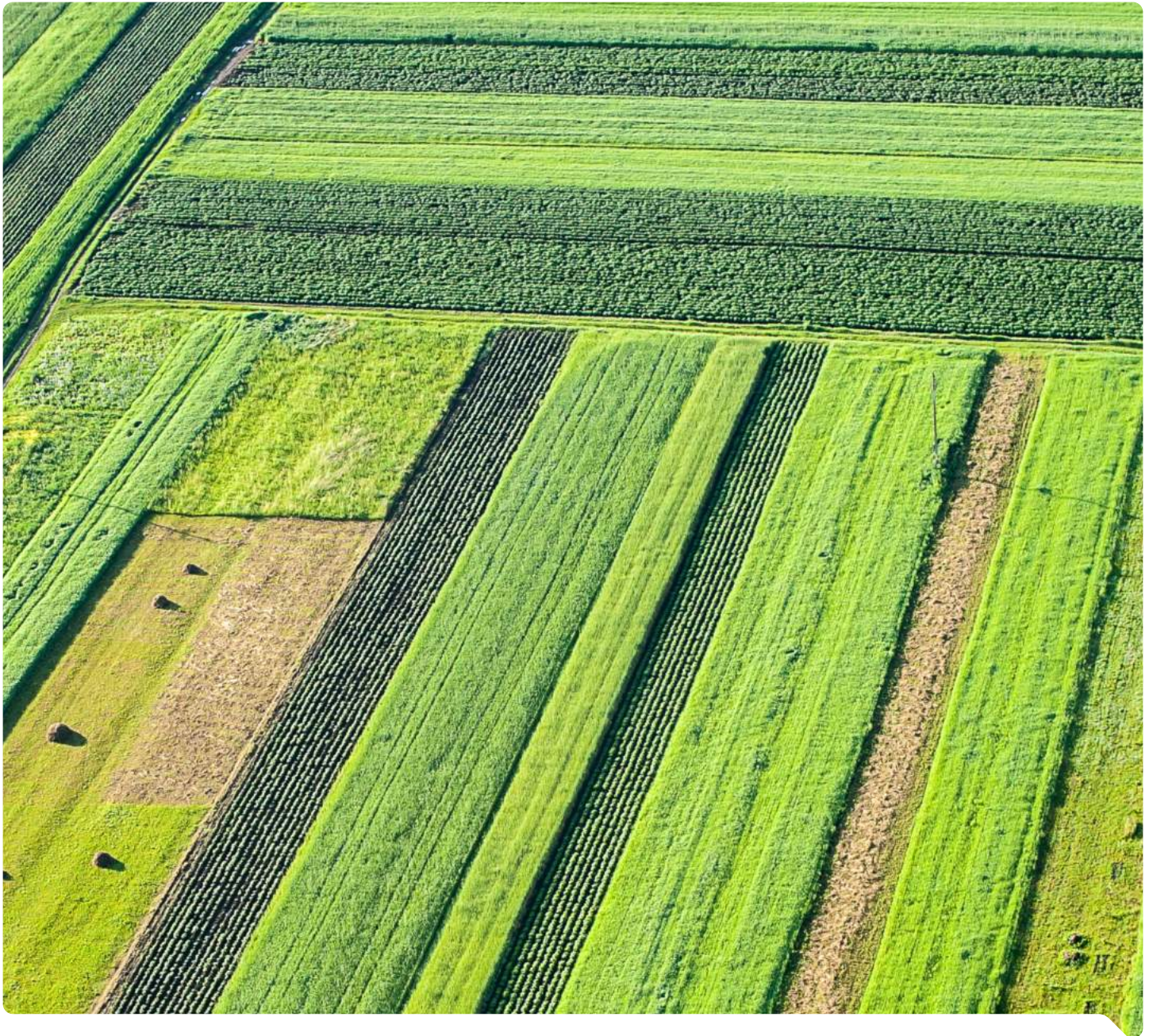

BPL Pensioen

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen
Halfjaarverslag juli - december 2024

Inhoud

1. Kerncijfers	04
2. Inleiding	05
3. ESG karakteristieken portefeuille	10
4. Uitsluitingsbeleid	15
5. Engagement	33
5.1. BPL Pensioen en de dialoog	33
5.2. Managementsamenvatting	35
5.3. Thematisch: Klimaat en Transport	41
5.4. Thematisch: Klimaatadaptatie en Water	47
5.5. Thematisch: Reductie CO ₂ -uitstoot	54
5.6. Thematisch: Goede Voeding	62
5.7. Thematisch: Afbouw plastic in verpakking van consumentengoederen	68
5.8. Thematisch: Nature Action	75
5.9. Thematisch: Arbeidsomstandigheden	83
5.10. Thematisch: Mensenrechten & Governance	89
5.11. ESG dialoog Nederland	94
5.12. Collectieve Initiatieven	98
5.13. Normatief: Mensenrechten	99
5.14. Normatief: Arbeidsnormen	103
5.15. Normatief: Milieu	106
5.16. Normatief: Anti-corruptie	109
5.17. Escalatieoverzicht	111
6. Collectief engagement	113

7.	Corporate Governance en stemmen	115
8.	Bijlage	119
9.	Bijlagen	123
9.1.	Thematisch dialoog	123
9.2.	Normatief dialoog	127
9.3.	Lijst van ondernemingen	138
9.4.	Afkortingenlijst	145

1. Kerncijfers

Kerncijfers MVB-halfjaarverslag BPL Pensioen

Klimaatcommitment

Lange termijn doelstelling 2050

BPL Pensioen heeft een beleggingsportefeuille die netto emissieneutraal is.

Middellange termijn doelstellingen 2030

Voor de aandelen- en vastrentende waardenportefeuilles is een broeikasgasreductie gerealiseerd die afgestemd is op een door de EU gedefinieerd reductiepad. Deze doelstelling ligt in lijn met het akkoord van Parijs om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5°C opwarming ten opzichte van het pre-industriële niveau.

Voor de woningportefeuille zijn in lijn met het akkoord van Parijs in 2030 de broeikasgasemissies ten opzichte van 1990 gehalveerd.

Kortetermijn doelstellingen

Met onze vermogensbeheerders zijn concrete afspraken gemaakt om de broeikasgasreductie in lijn te houden met het reductiepad dat afgestemd is op het akkoord van Parijs. Dit betekent dat de reeds behaalde prestaties ten aanzien van broeikasgasreductie minimaal gecontinueerd worden.

155 DIALOGEN MET 97 ONDERNEMINGEN

Normatieve engagement

Mensenrechten	41
Milieu	44
Arbeidsnormen	56
Corruptie	11

2

Speerpuntthema's

BPL Pensioen hanteert de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen (OESO-richtlijnen) als handvatten voor kwesties als ketenverantwoordelijkheid, mensenrechten, kinderarbeid of milieu. En richt zich daarnaast op 2 specifieke speerpuntthema's:

Klimaatverandering en Water.

1.001 UITGEVENDE INSTELLINGEN EN 41 LANDEN WAARIN WIJ NIET INVESTEREN

Uitsluitingen

83	Normschenders
80	Klimaatbeleid
114	Controversiële wapens
363	Staatsbedrijven
13	Goed bestuur (SFDR)
42	Tabak
306	Fossiele brandstoffen
41	Landen

Een aantal ondernemingen valt onder meerdere uitsluitingsgronden.

3.857

vergaderingen gestemd

Stemcijfers

1.523 aandeelhoudersvergaderingen
19.811 agendapunten

62

DIALOGEN

Thematische engagement

Klimaatadaptatie en water	4
Arbeidsomstandigheden in de voedingsmiddelenketen	4
Reductie CO ₂ -uitstoot	6
Klimaat en Transport (2)	6
Afbouw plastic in verpakking van consumentengoederen	9
Mensenrechten & Governance	8
Reductie CO ₂ -uitstoot PLUS	8
Goede Voeding	8
Nature Action	6

2. Inleiding

BPL Pensioen past sinds 2008 instrumenten van verantwoord beleggen toe bij het beheer van zijn vermogen. In deze halfjaarlijkse rapportage leest u over de laatste stand van zaken met betrekking tot deze instrumenten en vindt u terug welke activiteiten BPL Pensioen recent heeft ondernomen. Op de website www.bplpensioen.nl vindt u de beleidsdocumenten en rapportages waarnaar in dit rapport wordt verwezen. Deze inleiding geeft een overzicht van de achtergrond van het BPL Pensioen verantwoord beleggen beleid.

2.1. Wat houdt verantwoord beleggen in?

BPL Pensioen heeft de overtuiging dat verantwoord beleggen bijdraagt aan het realiseren van een goed en betaalbaar pensioen voor huidige en toekomstige generaties. Daarom besteedt BPL Pensioen in het beleggingsbeleid waar nodig en mogelijk aandacht aan duurzaamheid en houden we rekening met ecologische, sociale en governance (ESG)-informatie. Maatschappelijk verantwoord ondernemen door ondernemingen waarin belegd wordt speelt hierbij een belangrijke rol.

2.2. Wat zijn de uitgangspunten?

Bij het in praktijk brengen van het verantwoord beleggen beleid hanteert BPL Pensioen de volgende internationale standaarden voor verantwoord beleggen als richtsnoeren:

OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen

De OESO-richtlijnen zijn aanbevelingen aan ondernemingen waarin verwachtingen op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) uiteengezet zijn. Ze bieden daarmee een handvat voor ondernemingen om met maatschappelijke kwesties als kinderarbeid, milieu en corruptie om te gaan. Maar ook met kwesties als consumentenbelangen, concurrentiebeperkende afspraken en het afdragen van belastingen aan een gastland. Uitgangspunt is dat ondernemingen bijdragen bij aan de economische, sociale en ecologische vooruitgang van een gastland, door:

- zich aan de lokale wet- en regelgeving te houden;
- in kaart te brengen welke MVO-risico's er spelen in de keten;
- lokale economische en sociale ontwikkeling te bevorderen;
- gedragsregels na te leven op het gebied van MVO zich niet op ongepaste wijze te mengen in politieke aangelegenheden.

De uitgangspunten van de OESO-richtlijnen komen met name tot uiting in het engagementbeleid van BPL Pensioen.

VN Global Compact principles

BPL Pensioen besteedt in zijn engagement en uitsluitingsbeleid bijzondere aandacht aan kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie. BPL Pensioen hanteert hierbij als minimum richtlijn de uitgangspunten van het Global Compact van de Verenigde Naties. BPL Pensioen ziet in de Global Compact minimum normen en waarden waaraan beleggingen moeten voldoen. Het VN Global Compact bestaat uit tien breed geaccepteerde principes. Deze zijn gebaseerd op internationale verdragen, zoals de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en principes van de International Labour Organisation (ILO) (zie bijlage 1).

Het VN Global Compact verlangt van ondernemingen dat zij binnen hun eigen invloedssfeer de kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie omarmen, ondersteunen en uitoefenen.

Hierbij is ten aanzien van mensenrechtenschendingen het Ruggie-beleidskader een belangrijk referentiekader voor het bepalen van de betrokkenheid van ondernemingen. Het Ruggie-beleidskader omschrijft onder meer:

- De maatschappelijke verantwoordelijkheid van het bedrijfsleven om mensenrechten te respecteren (responsibility to respect).
- Het recht van slachtoffers op toegang tot rechtsmiddelen bij schending (access to remedy).

Aanvullend introduceert het beleidskader het concept 'due diligence' ofwel dat ondernemingen ook de mensenrechtenrisico's in hun keten in kaart dienen te brengen en te verminderen.

2.3. Speerpunten

Naast de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de uitgangsprincipes van het VN Global Compact hanteert BPL Pensioen specifieke speerpunten voor de verdere verankering van duurzaamheid in zijn beleggingsactiviteiten. Dit vanuit de overtuiging dat een heldere focus bijdraagt aan het vergroten van de impact die BPL Pensioen via deze activiteiten kan bereiken en dat de speerpunten bijdragen aan de herkenbaarheid van het BPL Pensioen - beleid bij de eigen deelnemers. De speerpunten van BPL Pensioen zijn nader vormgegeven rond de thema's klimaatverandering en water.

2.4. Wat doet BPL Pensioen?

Voor het verantwoord beleggen beleid hanteert BPL Pensioen een generieke aanpak waarbij gebruik wordt gemaakt van drie instrumenten:

1. Uitsluiting, van producenten van controversiële wapens en structurele schenders van het VN Global Compact;
2. Engagement, het aangaan van de dialoog met ondernemingen;
3. Corporate governance en stemmen op aandeelhoudersvergaderingen.

Om deze instrumenten in de praktijk doeltreffend toe te passen kiest BPL Pensioen ervoor zijn beleggingen zo veel als mogelijk onder te brengen in discretionaire mandaten.

Aanvullend past BPL Pensioen waar mogelijk en specifiek afgestemd op de strategie de volgende instrumenten toe:

1. ESG-integratie
2. CO₂-optimalisatie
3. Beleggen in green bonds

2.5. Reikwijdte van het MVB Beleid

Aandelen

BPL Pensioen belegt direct in aandelen, waarbij de aandelenportefeuille is gespreid over stijl, regio, grootte en manager. Het BPL Pensioen MVB-beleid is van toepassing op 100% van de totale aandelenportefeuille.

Vastrentende waarden

BPL Pensioen heeft eigen beleggingsmandaten voor het beheer van de *investment grade* staats- en bedrijfsobligatieportefeuilles evenals het beheer van de opkomende markten obligatieportefeuilles. Op deze mandaten is het BPL Pensioen MVB beleid zoals in de voorgaande paragrafen is beschreven volledig van toepassing. Aanvullend participeert BPL Pensioen in een high yield fonds, op dit fonds is het MVB beleid van de beheerder van toepassing. BPL Pensioen is actief in gesprek met deze beheerder en het gehanteerde MVB beleid sluit momenteel goed aan bij de MVB-visie van BPL Pensioen.

Alternatieve beleggingen

Private equity

BPL Pensioen belegt in het Interpolis Pensioenen Private Equity II fonds. Voor dit fonds worden duurzaamheidscriteria gehanteerd zoals het respecteren van de uitgangspunten van het VN Global Compact en worden beleggingen in ondernemingen die wapens produceren uitgesloten.

Infrastructuur

BPL Pensioen geeft zijn beleggingen in infrastructuur volgens de volgende normen vorm. Deze normen gebruiken we naast het generieke uitsluitingsbeleid.

- BPL Pensioen streeft naar een gebalanceerde infrastructuurportefeuille met een verdeling over meer sectoren. Dat zijn onder meer de sectoren transport (havens en vliegvelden), waterdistributie en – hergebruik en de energiesector. Binnen de infrastructuurportefeuille streeft BPL naar een passende allocatie in herwinbare energieprojecten.
- BPL Pensioen doet beleggingen in gereguleerde infrastructuurprojecten die al bestaan. Het uitvoeren van: economische-, milieu- en sociale impactanalyses is onderdeel van de projectanalyses.

BPL Pensioen geeft de voorkeur aan investeringen in OESO-landen.

Kenmerken van de projecten zijn hierdoor:

- een hoge mate van bescherming door stringente wet- en regelgeving;
- onafhankelijke rechtspraak voor mensen die worden gedupeerd door activiteiten gerelateerd aan de projecten.

Vastgoed

In 2030 zijn de CO₂ emissies van de woningportefeuille BPL Pensioen gehalveerd ten opzichte van 1990

BPL Pensioen investeert in het minimaliseren van de impact van de gebouwde omgeving op klimaatverandering. Daarmee kan er een verschil gemaakt worden voor toekomstige generaties. Het doel is om de CO₂-uitstoot van de woningportefeuille in 2030 ten opzichte van 1990 gehalveerd te hebben. Dit in aansluiting op het Klimaatakkoord. Inmiddels zijn de CO₂ emissies met 49,0% gereduceerd. Belangrijke stappen om dit verder te reduceren zijn:

- Een aankoop- en verkoopstrategie die hieraan bijdraagt;
- De introductie van een houtbouw acquisitiestrategie;
- Het verduurzamingsprogramma voor de type 570/600 woningen;
- Een plan van aanpak naar groene daken binnen de bestaande woningportefeuille

Alle te acquireren nieuwbouwobjecten hebben energielabel A. Grondgebonden woningen voldoen aan BENG-eisen¹

Alle te acquireren nieuwbouwobjecten hebben energielabel A. Grondgebonden woningen hebben minimaal een EPC² van 0,0 of voldoen aan BENG-eisen. Alle acquisities van de afgelopen jaren zijn voorzien van minimaal een energielabel A.

¹ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/wetten-en-regels-gebouwen/beng>

² Vanaf 1 januari 2021 gelden er nieuwe energieprestatie-eisen voor nieuwbouw. De energieprestatiecoëfficiënt (EPC) is daarbij vervangen door de eisen voor 'bijna energieneutrale gebouwen' (Beng).

OVERZICHT MVB-INSTRUMENTEN PER BELEGGINGSCATEGORIE (31-12-2024)

Strategie	Stembeleid	Uitsluitingen	Engagement	ESG-integratie	CO ₂ -reductie	Green bonds	Impact beleggen
Robeco / aandelen opkomende markten	X ¹	X	X	X	X		
Axa SC / Aandelen Wereld	X	X	X	X	X		
UBS Small Cap / Aandelen Wereld	X	X	X	X	X		
Blackrock Multi Factor ESG(EDHEC)/ Aandelen Wereld	X	X	X	X	X		
Blackrock MF ESG (FTSE) Low Carbon/Aandelen Wereld	X	X	X	X	X		
Achmea IM staat / investment grade		X	Nee	X	Nee	X	
Achmea IM niet-staat / investment grade		X	X	X	X	X	
Achmea IM / high yield		X ²	X ²	X	X	Nee	
Legal & General Local Currency/ opkomende markten		X		X	Nee	Nee	
Legal & General Em. Mkts. Debt / opkomende markten		X		X	Nee	Nee	
Ninety One Em.Mkts Dyn. Debt/ opkomende markten		X		X	Nee	Nee	
ANNO SUS INVEST / alternatives							X
FAIR ACC FD / alternatives							X
ASR Farmland Fund							X
Direct vastgoed				X	X		X
Indirect vastgoed				X	X		X

¹ Een actief stembeleid wordt gevoerd voor de aandelenbeleggingen in opkomende markten. Dit stemrecht wordt voor deze specifieke portefeuille momenteel uitgevoerd door de fondsmanager. Voor de overige mandaten wordt het stemrecht uitgevoerd door Achmea Investment Management.

² Op deze portefeuille is het engagementbeleid van de fondsmanager van toepassing. Dit beleid komt overeen met het BPL Pensioen engagementbeleid.

2.6. Hoe legt BPL Pensioen verantwoording af?

Transparantie is onafscheidelijk verbonden aan een goed verantwoord beleggen beleid. BPL Pensioen rapporteert daarom tweemaal per jaar hoe zij de afgelopen periode invulling gaf aan het beleid. Ook wordt er gerapporteerd over de wijze waarop instrumenten zijn ingezet op sociale, governance en milieuthema's. BPL Pensioen rapporteert via een verantwoord beleggen rapportage en het jaarverslag. Met behulp van een zogenoemd 'VDS' wordt inzicht in het stemgedrag gegeven. De rapportages, het systeem en bijbehorende beleidsdocumenten zijn toegankelijk via deze rapportage. De gekozen instrumenten, gemaakte keuzes en recente ontwikkelingen worden in het vervolg van dit verslag in afzonderlijke hoofdstukken besproken. Dit is een geïntegreerde rapportage, de informatie met betrekking tot verantwoord beleggen in dit rapport heeft derhalve betrekking op de beleggingen van BPL Pensioen.

3. ESG karakteristieken portefeuille

3.1. ESG integratie

Multifactor aandelenportefeuilles

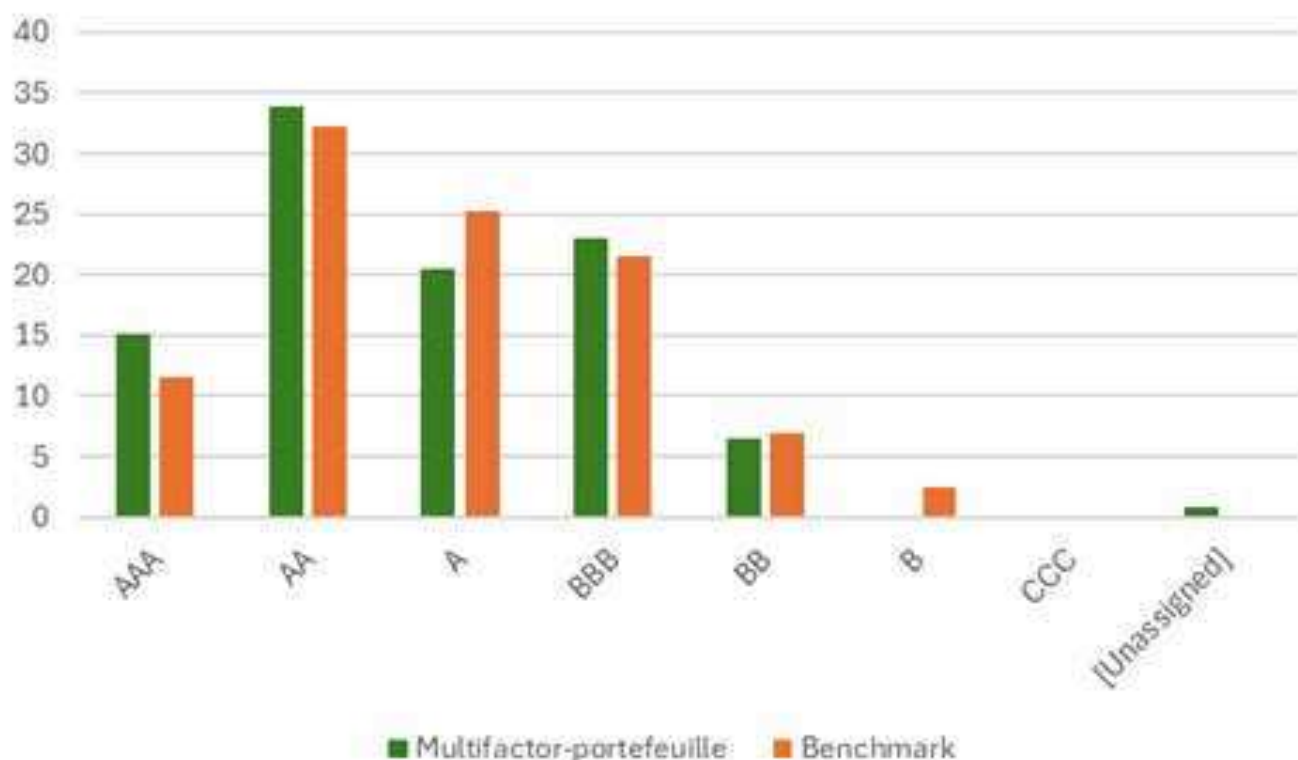
BPL Pensioen belegt in een multifactorportefeuille waarbij onze overtuigingen ten aanzien van ESG en factorpremies samenkomen.

Best-in-class

BPL Pensioen ziet in een best-in-class benadering een strategie die passend is om zijn MVB overtuigingen op structurele en prudente wijze in de praktijk te brengen. Daarbij beoordeelt BPL Pensioen voor de best-in-class benadering ondernemingsspecifieke ESG-informatie vanuit een financieel perspectief. Oftewel welk effect hebben factoren op het gebied van milieu, maatschappij en ondernemingsbestuur op de concurrentiepositie of het bedrijfsmodel van een onderneming? De best-in-class aanpak leidt er toe dat per sector achterblijvers niet in de benchmark worden opgenomen.

Onze aanpak via de rule-based benadering leidt tot een maatwerkindex. Waarbij wij kiezen voor een passief beheerde portefeuille op basis van deze maatwerk index. Op deze wijze kan objectief de invloed van onze ESG keuzes op de rendementen gemonitord en verantwoord worden.

VERDELING ESG RATINGS MULTIFACTOR AANDELENPORTEFEUILLES 31-12-2024

BIJDRAGE ESG BELEID AAN RENDEMENT AANDELEN ONTWIKKELDE MARKTEN (31-12-2024)

Index	YtD	Sinds 30/4/2017 ¹
MSCI World	26,6,2%	11,9%
MSCI World met BPL Pensioen ESG beleid	25,6%	12,2%

¹ Dit zijn geannualiseerde rendementen

CO₂-emissiereductie

OVERZICHT VAN AFSPRAKEN PER BELEGGINGSMANDAAT VOOR CO₂-REDUCTIE

Strategie	Maatstaf voor sturing	Doelstelling	Referentie
AXA Small cap	CO ₂ -intensiteit	Streven 70%	Benchmark
FTSE Multifactor ESG	CO ₂ -emissies	Streven 50%	Portefeuille 2016
EDHEC Multifactor ESG	CO ₂ -emissies	Streven 50%	Portefeuille 2016
Robeco EM	CO ₂ -intensiteit	Streven 20%	Benchmark
Achmea IM niet-staat	CO ₂ -intensiteit	Streven 30%	Benchmark

Wereldwijde portefeuille aandelen ontwikkelde markten

Met de multifactor aandelenportefeuilles is BPL Pensioen er aanvullend in geslaagd om gestelde financiële doelstellingen te verenigen met een sterke CO₂-emissiereductie. Dit door het toepassen van een CO₂-filter en een optimalisatie. Deze optimalisatie zorgt dat er op individueel aandeelniveau maxima worden toegepast. Waarbij vervolgens met in achtname van het streven naar CO₂-emissiereductie over de factoren wordt belegd. Met de multifactor aandelenportefeuille heeft BPL Pensioen de CO₂-emissies (tCO₂/mio EUR belegd vermogen) met ruim 70% gereduceerd ten opzichte van de aandelenportefeuille op 1-1-2016. Dit met behoud van de gewenste blootstelling aan bewezen factorpremies en een passend niveau van diversificatie. BPL Pensioen blijft de komende jaren monitoren of een verdere reductie opportuun is.

Aanvullend hebben de emissiereductiemaatregelen ook geleid tot een forse reductie van de CO₂-intensiteit (de ratio tussen de CO₂-emissies en de omzet van een onderneming.) De CO₂-intensiteit wordt bepaald op basis van de gewogen gemiddelde CO₂-intensiteit van de portefeuille ('weighted average carbon intensity'). Deze maatstaf kan eenvoudiger toegepast worden in verschillende beleggingscategorieën omdat deze niet afhankelijk is van eigenaarschap.

Focus op scope 1 en scope 2 CO₂-emissies

Op basis van het Greenhouse Gas (GHG) Protocol zijn de bronnen voor CO₂-emissie per onderneming onderverdeeld in drie 'scopes' (reikwijdtes). Scope 1 en 2 emissies hebben betrekking op emissies waar een onderneming direct voor verantwoordelijk is en indirecte broeikasgasemissies door verbruik van gekochte elektriciteit, warmte of stoom. Scope 3 emissies dekken alle indirecte emissies als gevolg van de activiteiten van een onderneming.

BPL Pensioen baseert de berekeningen voor de CO₂-voetafdruk op scope 1 en scope 2 emissies. BPL Pensioen signaleert dat scope 3 emissies nog onvoldoende en op verschillende manieren door bedrijven worden gerapporteerd. De kwaliteit van deze gegevens is daardoor van een lager niveau. Ook leiden deze scope 3 CO₂-emissies tot dubbeltellingen in de voetafdruk. BPL Pensioen laat de scope 3 CO₂-emissies daarom voorlopig buiten beschouwing.

Bron en reikwijdte van CO₂-data

Voor de berekening van de voetafdruk is gebruik gemaakt van CO₂-data van MSCI ESG Research. Voor de aandelenportefeuilles zijn deze CO₂-data voor ruim 99% beschikbaar. Voor de creditportefeuille is dit ruim boven de 90%.

OVERZICHT CO₂-INTENSITEIT PORTEFEUILLES PER 31-12-2024

Portefeuille	Gefinancierde emissies	Doelstelling voor 2024
FTSE Low Carbon/Aandelen Wereld	33,50	Behaald
EDHEC/Aandelen Wereld	28,43	Behaald
AXA/Small cap Wereld	32,84	Behaald
UBS/Small cap Wereld	16,45	Behaald
Robeco/Aandelen opkomende markten	57,47	Behaald
Achmea IM/Credits	21,32	Behaald

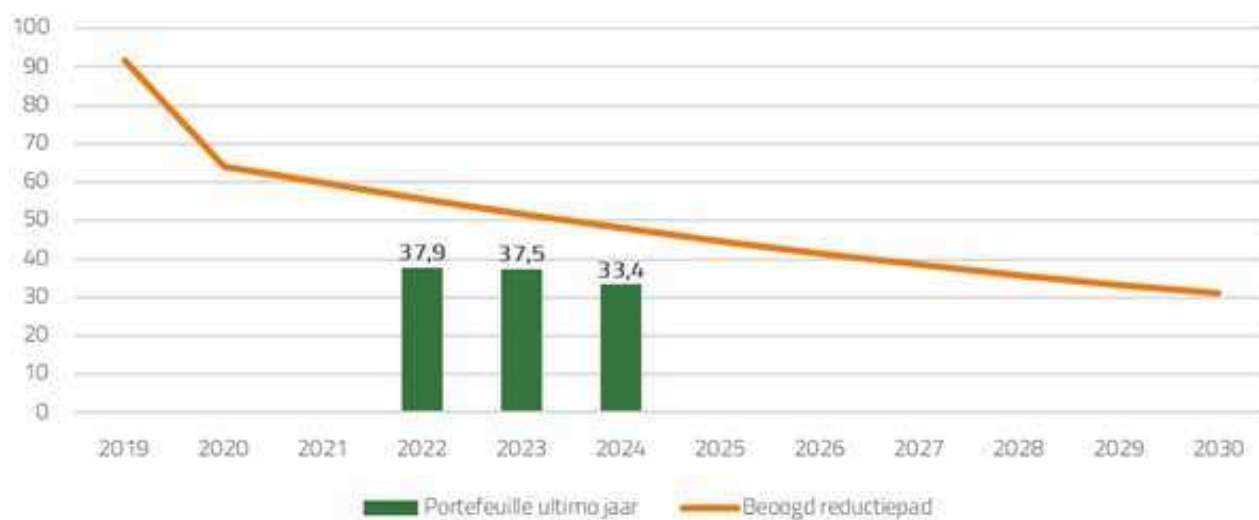
Afstemming op doelstellingen uit klimaatakkoord van Parijs

BPL Pensioen heeft zich eind 2021 aangemeld bij het commitment van de financiële sector aan het klimaatakkoord en al eerder in 2021 in het eigen overkoepelend beleid de ambitie opgenomen om reductiedoelstellingen voor de eigen portefeuilles nader af te stemmen op de minimum standaarden voor de EU klimaatbenchmarks.

De EU hanteert als belangrijkste CO₂-maatstaf de broeikasgasintensiteit, die wordt gedefinieerd als 'ton CO₂ - equivalent gedeeld door ondernemingswaarde inclusief kasmiddelen in miljoenen euro'. De veel gehanteerde Engelse term daarvoor is "Enterprise Value Including Cash (EVIC)". De gewenste situatie is dat alle operationeel vermogensbeheerders op deze maatstaf gaan sturen. Dit betekent dat er met de operationeel vermogensbeheerders nieuwe afspraken gemaakt gaan worden ten aanzien van de maatstaf en wijze waarop zij sturing geven aan CO₂-reductie.

Ook indien de huidige BPL Pensioen portefeuilles aan de hand van deze maatstaf worden doorgerekend en afgezet worden tegen de vereiste reductiepaden van de EU Climate Transition Benchmark klimaatbenchmark, zijn de prestaties goed. Onderstaande figuur toont aan dat de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuille ruim voldoen aan de vereisten passend bij een CTB-reductiepad zitten.

GEFINCIEERDE BROEIKASGASEMISSIES (OP BASIS VAN CO₂ /EVIC ATTRIBUTIEFACTOR) VAN DE AANDELEN- EN BEDRIJFSOBLIGATIESPORTEFEUILLES OP 31-12-2024 AFGEZET TEGEN HET BEOOGDE CTB-REDUCTIEPAD

Wereldwijde portefeuille small caps aandelen

BPL Pensioen belegt in een small cap aandelenportefeuille. Op deze portefeuille is het BPL Pensioen uitsluitingsbeleid van toepassing en wordt stemrecht actief uitgevoerd. Met de beheerder van deze portefeuille zijn aanvullend afspraken gemaakt over het actief meewegen van ESG-factoren in de aandelenkeuzemodellen. Ook spant de beheerder zich in om de CO₂-voetafdruk van de portefeuille aanzienlijk te verminderen ten opzichte van zijn benchmark zonder dat de risico-rendementskarakteristieken van de portefeuille wezenlijk worden beïnvloed.

Ontwikkelde markten bedrijfsobligaties

Een ESG-factor is integraal onderdeel van de beheerstrategie voor de bedrijfsobligatieportefeuille. De portefeuille wordt gestuurd op kwantitatieve en kwalitatieve factoren. De ESG-factor is onderdeel van de kwalitatieve factoren (naast informatie over bijvoorbeeld kostenefficiëntie, geografische spreiding en managementstrategie) en draagt bij aan een kwalitatief betere beoordeling van de risicovergoeding op een obligatie. Dit doordat er een vollediger beeld van de risico's van een obligatie uitgevende instelling ontstaat. Het gewicht van de ESG factor verschilt per sector en uitgevende instelling, de sectorspecialist bepaalt deze via een beoordelingsmatrix.

Ontwikkelde markten staatsobligaties

Aan de hand van macro-economische- en ESG-factoren, de rentetermijnstructuur en de marktomstandigheden ontstaat in binnen het beleggingsproces voor de ontwikkelde markten staatsobligatieportefeuille een visie op toekomstige renteontwikkelingen. Vanuit de overtuiging dat een afgewogen combinatie van macro-economische cijfers en ESG-factoren het meest betrouwbare beeld van de risico's en kredietwaardigheid van landen wordt ESG-informatie ook volledig geïntegreerd bij het beheer van de staatsobligatieportefeuille.

Opkomende markten staatsobligaties

BPL Pensioen belegt een deel van zijn vermogen in staatsobligaties van opkomende landen. BPL Pensioen hanteert voor deze beleggingen een maatwerk benchmark waarbij ESG-factoren een belangrijk gewicht hebben bij het bepalen van het benchmarkgewicht voor de individuele landen. De ESG-factoren die worden gebruikt hebben een sterk maatschappelijk karakter en zijn gebaseerd op onder meer: energieafhankelijkheid, vervuiling, uitputting van grondstoffen, onderwijs, economische ongelijkheid, mate van sociale bescherming, het democratisch bestel, politieke effectiviteit en zakelijke rechten. Deze factoren zijn van meerwaarde omdat zij inzicht geven in de mate waarin landen een duurzame economische ontwikkeling nastreven. Dit wordt van belang geacht vanuit de overtuiging dat productieve landen en landen die tekortkomingen in het politieke en sociale kader beheersen beter in staat zijn om aan hun soevereine verplichtingen op de lange termijn te voldoen. Waaronder ook het maken van periodieke rentebetalingen en de aflossing op staatsobligaties. Hoewel de ESG-factoren een sterk maatschappelijk karakter hebben zijn deze factoren in eerste instantie bedoeld om risico te beheersen en niet om een normatieve ondergrens te bepalen.

Klimaatplan en -rapport

BPL Pensioen gelooft dat duurzaamheid kan bijdragen aan het behalen van een beter rendement. En dat door duurzaam te beleggen specifieke risico's verlaagd kunnen worden. Klimaatrisico's zijn specifieke duurzaamheidsrisico's waar wij rekening mee houden. Deze risico's kunnen op verschillende wijze van invloed zijn op onze portefeuilles. Bijvoorbeeld omdat bedrijven waar wij in beleggen meer moeten gaan betalen voor CO₂-uitstoot. Dit is een specifiek transitierisico. Of dat onze vastgoedbeleggingen in waarde dalen omdat door dalend grondwaterpeil er funderingsproblemen ontstaan door paalrot. Dit is een specifiek fysiek risico.

Om de impact van de transitie- en de fysieke klimaatrisico's op onze portefeuille te beheersen nemen we specifieke maatregelen en hanteren we doelstellingen. Deze liggen vast in ons klimaatplan welk wij als apart document hebben gepubliceerd op onze website. In het klimaatplan staan de klimaatdoelen van BPL Pensioen en wat het fonds doet om die doelen te bereiken. Daarnaast rapporteren wij jaarlijks een klimaatrapport. In dit rapport leggen we verantwoording af voor de behaalde resultaten in en laten we zien waar we staan ten aanzien van onze doelstellingen.

Hoofddoel is een klimaatneutrale (net zero) portefeuille in 2050. De portefeuille is afgestemd op het EU-doel van maximaal 1,5 graden opwarming van de aarde. Om dit hoofddoel te bereiken, heeft BPL Pensioen een aantal subdoelen, namelijk:

- verlaging van broeikasgasemissies in de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuille met 50% in 2030 ten opzichte van 2019;
- halvering van de broeikasgasemissies in de woningportefeuille in 2030 ten opzichte van 1990;
- het steunen van de energietransitie door de energiebedrijven aan te sporen die transitie te verwezenlijken. Beleggingen in bedrijven die geen bijdrage leveren aan de transitie worden vervroegd afgebouwd.

3.2. Doelinvesteringen

Green bonds

Green Bonds zijn obligaties die zijn uitgegeven door overheden, internationale instellingen of ondernemingen, waarbij de opbrengsten expliciet worden gebruikt voor (her)financiering van milieuvriendelijke (ook wel 'groene') projecten. Veelal leveren zij hiermee een directe bijdrage aan een verminderde belasting van het klimaat, bijvoorbeeld door verbeteren van energie-efficiëntie van producten, het op hernieuwbare wijze genereren van energie, of het doorvoeren van veranderingen in

de bestaande energie infrastructuur zodat deze beter aansluit op de energietransitie. Opbrengsten van deze obligaties moeten specifiek aan dergelijke projecten worden besteed.

De typering green bond is echter niet beschermd en iedere emittent mag zijn obligatie het predicaat green bond geven. BPL Pensioen toetst green bonds op naleving van de Green Bond Principles (GBP). De richtlijnen (taxonomie) van het Climate Bonds Initiative (CBI) worden hierbij gehanteerd om een inhoudelijk 'duurzaamheid'-afweging te maken ten aanzien van de gefinancierde projecten. Door het uitvoeren van additionele controles waarborgt BPL Pensioen dat de opbrengsten van green bonds waarin wordt belegd daadwerkelijk ten goede komen aan groene projecten.

BELEGGINGEN IN GREEN BONDS (OP BASIS VAN DE MARKTWAARDE VAN DE PORTEFEUILLE)

Portefeuille

	31-12-2024	30-06-2024	31-12-2023	30-06-2023	31-12-2022
Bedrijfsobligaties	12,30%	12,48%	11,53%	11,64%	11,32%
Staatsobligaties	6,85%	6,78%	6,33%	6,35%	9,78%

Impactbeleggen

BPL Pensioen investeert in innovatieve en/of duurzame projecten of ondernemingen. Dit noemen we impactbeleggen. Deze vorm van investeren houdt in dat we beleggen in winstgevende activiteiten met een sociale of milieudoelstelling. De nadruk ligt hierbij op projecten of ondernemingen die aansluiten op de aan BPL Pensioen verwante sectoren. Voor deze investeringen wil BPL Pensioen een acceptabel rendement ontvangen.

Sociale doelstellingen

Bij impact investing wordt gestreefd naar een evenwichtige combinatie van financiële én sociale resultaten. De sociale doelstellingen van de projecten en ondernemingen waarin wordt belegd wordt voortdurend voor ogen gehouden. Er wordt alleen geïnvesteerd in projecten of ondernemingen waarvan aannemelijk is dat deze een positieve maatschappelijke impact hebben. De sociale doelstelling van de organisaties waarin wordt belegd is een belangrijke randvoorwaarde.

Beheersen van risico's

Om risico's te voorkomen en te beheersen wordt er een strikt risicobeleid gehanteerd. Bijvoorbeeld op het gebied van governance (goed ondernemingsbestuur). Daarnaast wordt ervoor gewaakt dat er niet een te groot deel van het totale pensioenfondsvermogen in de eigen sector wordt geïnvesteerd.

4. Uitsluitingsbeleid

De keuze om niet te beleggen in ondernemingen of landen is afhankelijk van diverse factoren. Een factor waar BPL Pensioen rekening mee houdt is dat investeringen geen negatieve gevolgen voor de samenleving mogen hebben. Concreet betekent dit dat BPL Pensioen niet belegt in ondernemingen als deze controversiële producten produceren of structureel ongewenst gedrag vertonen. Voor beleggingen in staatsobligaties wordt een landenbeleid gehanteerd.

Wanneer een onderneming betrokken is bij een controversieel product, veelal een kernactiviteit van de onderneming, hanteert BPL Pensioen op voorhand een uitsluitingsbeleid. Een engagementbeleid is dan niet reëel, het is immers lastig de onderneming over te halen een ander product te produceren. Het uitsluitingsbeleid van BPL Pensioen richt zich hier op de producten controversiële wapens en tabak. Ten aanzien van steenkool hanteert BPL Pensioen een restrictief beleid. Daarnaast is ervoor gekozen niet te beleggen in ondernemingen die de uitgangspunten van het VN Global Compact structureel schenden. Voordat ondernemingen op dit criterium daadwerkelijk worden uitgesloten wordt eerst getracht een constructieve dialoog te starten met ondernemingen die het VN Global Compact (dreigen te) schenden. Dit met de intentie een positieve gedragsverandering te bereiken.

4.1. Controversiële wapens

Wat zijn de criteria?

Voor BPL Pensioen zijn wapens controversieel wanneer deze wapens onevenredig veel leed en slachtoffers veroorzaken en geen onderscheid maken tussen burger- en militaire doelen. Ook na afloop van een conflict veroorzaken deze wapens nog op aanzienlijke schaal slachtoffers en ontwrichten deze de maatschappij en de economie. In de praktijk gaat het om de volgende typen wapens:

- Nucleaire wapens
- Biologische wapens
- Chemische wapens
- Antipersoonsmijnen
- Clustermunitie
- Munitie met verarmd uranium
- Witte fosfor bommen

Bij het bepalen van de definitie van controversiële wapens zoekt het pensioenfonds aansluiting bij internationale verdragen die door Nederland zijn ondertekend en bij het beleid van de Nederlandse overheid. Het volledige uitsluitingsbeleid kunt u terugvinden op de website.

Hoe wordt de uitsluitingslijst samengesteld?

Het onafhankelijke Zweedse onderzoeksbureau ISS ESG stelt ieder halfjaar vast welke ondernemingen betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens (tabel 3.6.1). Daartoe bekijkt het onderzoeksbureau het gehele BPL Pensioen beleggingsuniversum. Wanneer het onderzoeksbureau betrokkenheid bij productie van controversiële wapens vaststelt leidt dat tot uitsluiting.

4.2. Tabak

Wat zijn de criteria?

BPL Pensioen hanteert een uitsluitingsbeleid ten aanzien van tabak. Het BPL Pensioen tabaksbeleid is gericht op de directe vervaardiging van tabaksproducten (waaronder sigaretten, sigaren, pijp en/of losse tabak, pruimtabak en/of snuiftabak, rookloze tabak en rauwe, bewerkte, gereconstitueerde en/of geëxpandeerde tabak).

Het BPL Pensioen tabaksbeleid is primair van toepassing op ondernemingen waar tabaksgerelateerde activiteiten de belangrijkste bedrijfsactiviteit zijn. In specifieke omstandigheden komt een bedrijf dat indirect betrokken is bij de 'vervaardiging, distributie en verkoop' van tabaksproducten ook in aanmerking voor uitsluiting. BPL Pensioen toetst deze bedrijven aan de hand van de principes van essentiële en significante betrokkenheid.

1. Essentiële betrokkenheid
Het betrokken bedrijf heeft een essentieel vermogen of specifieke vaardigheden of kennis, voor het vervaardigen van tabaksproducten.
2. Significante betrokkenheid
Een onderneming speelt een substantiële rol bij de vervaardiging en/of levering van tabaksproducten.

Onder deze omstandigheden sluiten we uit: een distributiebedrijf dat is gespecialiseerd in de distributie van tabaksproducten; of een groothandel of detailhandelaar die gespecialiseerd is in de verkoop van tabak. Waar het aanbieden van niet-tabaksproducten de voornaamste activiteiten zijn, bijvoorbeeld bij supermarkten, wordt uitsluiting niet overwogen.

Hoe wordt de uitsluitingslijst samengesteld?

Voor het identificeren van de tabaksbedrijven zijn de classificaties van GICS (Global Industry Classification Standaard), BICS (Bloomberg Industry Classification System) en de Market Sub-Sector van de iBoxx in aanvang leidend voor het samenstellen van de uitsluitingslijst. De lijst wordt jaarlijks herzien.

4.3. Thermisch steenkool

4.3.1. Thermisch steenkool

Wat zijn de criteria?

BPL Pensioen hanteert een uitsluitingsbeleid ten aanzien van steenkool. Het BPL Pensioen steenkoolbeleid is gericht op het delven en het gebruik van thermisch steenkool (inclusief bruinkool, bitumen, antraciet en stoomkolen). Ondernemingen worden uitgesloten van belegging indien:

1. De omzet van een onderneming voor meer dan 5% afkomstig is uit steenkool gerelateerde activiteiten. De winning van thermische steenkool (inclusief bruinkool, bitumineuze, antraciet en stoomkolen) en de verkoop ervan aan externe partijen zijn relevant bij het bepalen van de aan steenkool gerelateerde omzet. Inkomsten uit kolenhandel worden vanwege databeperkingen vooralsnog niet meegenomen in deze berekening.
2. De omzet van een onderneming voor meer dan 5% afkomstig is van elektriciteitsopwekking uit thermische steenkool (inclusief bruinkool, bitumineuze, antraciet en stoomkolen).

Hoe wordt de uitsluitingslijst samengesteld?

De gegevens voor het in praktijk brengen van het steenkool beleid zijn afkomstig van de onafhankelijke dienstverlener MSCI ESG. MSCI ESG baseert de gegevens ten aanzien van steenkool uitsluitend op data gerapporteerd door de ondernemingen. Het beleggingsuniversum wordt jaarlijks getoetst aan de hand van de BPL Pensioen beleidscriteria. Ondernemingen worden uitgesloten van belegging en posities in ondernemingen worden verkocht indien er een aantoonbare betrokkenheid bij thermische steenkool is.

4.3.2. Teerzanden

Wat zijn de criteria?

BPL Pensioen hanteert een uitsluitingsbeleid ten aanzien van teerzanden. Ondernemingen worden uitgesloten van belegging indien de omzet van een onderneming voor meer dan 5% afkomstig is uit teerzanden gerelateerde activiteiten.

Hoe wordt de uitsluitingslijst samengesteld?

De gegevens voor het in praktijk brengen van het steenkool beleid zijn afkomstig van de onafhankelijke dienstverlener MSCI ESG. MSCI ESG baseert de gegevens ten aanzien van teerzanden uitsluitend op data gerapporteerd door de ondernemingen. Het beleggingsuniversum wordt jaarlijks getoetst aan de hand van de BPL Pensioen beleidscriteria. Ondernemingen worden uitgesloten van belegging en posities in ondernemingen worden verkocht indien er een aantoonbare betrokkenheid bij teerzanden is.

4.4. Structurele VN Global Compact schenders

Wat zijn de criteria?

Indien een onderneming gedurende twee jaar het VN Global Compact schendt kan BPL Pensioen beslissen een onderneming uit te sluiten van het beleggingsuniversum. Bij dit besluit worden eventuele inzichten verkregen uit onder meer het engagementprogramma meegewogen. Als BPL Pensioen tot uitsluiting overgaat worden alle beleggingen in desbetreffende entiteit verkocht. De vaststelling van de lijst van schenders van het VN Global Compact vindt eenmaal per jaar plaats.

Hoe wordt de uitsluitingslijst samengesteld?

Het onafhankelijke Zweedse onderzoeksbureau ISS ESG toetst tevens het hele beleggingsuniversum op structurele schendingen van het VN Global Compact en stelt vast of een onderneming een of meerdere principes van het VN Global Compact schendt. De beleggingsadviescommissie van BPL Pensioen brengt aan de hand van de ISS ESG analyses en inzichten uit het engagementprogramma een advies uit of op basis van het MVB beleid een onderneming uitgesloten dient te worden. Dit advies wordt bekrachtigd door het BPL Pensioen bestuur. Een lijst van uitgesloten ondernemingen wordt halfjaarlijks in dit rapport gepubliceerd (tabel 3.6.5).

4.5. Klimaat

Voor de invulling van het klimaatrisico-beleid kiest BPL Pensioen er voor om niet te beleggen in ondernemingen die slecht presteren op het gebied van klimaatbeleid. Voor de beoordeling in hoeverre ondernemingen de bereidheid en bekwaamheid hebben voor de overgang naar een koolstof arme economie maakt BPL Pensioen van gebruik van de tooling van The Transition Pathway Initiative (TPI). De ondernemingen in de portefeuille wordt door TPI gescreend op de managementkwaliteit en CO₂-prestaties gericht zijn op de overgang naar een koolstofarme economie conform het Klimaatakkoord van Parijs. TPI hanteert voor de managementkwaliteit 5 tredes van beoordeling voor ondernemingen. BPL Pensioen kiest er voor om ondernemingen die een TPI score hebben van <2 uit te sluiten uit de aandelen en de bedrijfsobligatie portefeuilles.

4.6. Goed Bestuur

BPL Pensioen belegt in ondernemingen die voldoen aan de praktijken van goed bestuur (good governance). Ondernemingen die op dit vlak zeer slecht presteren, worden op voorhand uitgesloten. Daarbij wordt minimaal gekeken naar de wettelijke vereisten op het gebied van:

- ✓ Goede managementstructuren;
- ✓ Betrekkingen met werknemers;
- ✓ Beloning van het betrokken personeel;

- ✓ Naleving van de belastingwetgeving.

Hier bovenop wordt, zowel vóór als na het aankopen van beleggingen, het MVB-beleid toegepast. Bij het bepalen of ondernemingen goed presteren op het gebied van goed bestuur, maakt BPL Pensioen gebruik van ESG-data van derden. Mocht een onderneming waarin wordt belegd na verloop van tijd niet goed presteren, dan wordt deze alsnog uitgesloten volgens het gestandaardiseerde uitsluitingsproces.

4.7. Landenbeleid

Wat zijn de criteria?

BPL Pensioen past op de gehele staatsobligatieportefeuille, ontwikkelde en opkomende landen, een landenbeleid in de vorm van een uitsluitings- en selectiebeleid toe. Landen die op voorhand zijn uitgesloten evenals landen die niet voldoen aan de selectiecriteria vormen tezamen de lijst van uitgesloten landen.

Uitsluitingsbeleid

Landen worden op voorhand uitgesloten wanneer aannemelijk is dat:

- Er een schending is van het non-proliferatieverdrag;
- Machthebbers op systematische wijze de fundamentele mensenrechten van (hun) burgers schenden op grove wijze schenden;

- Vanwege een hoge mate van corruptie toevertrouwde middelen in dergelijke landen niet ten goede komen aan duurzame ontwikkeling van de economische situatie en welvaart van de bevolking.
- Door de ernst van opgelegde economische sancties de stabiliteit van de waarde van beleggingen in dat land serieus worden bedreigd.

Een belangrijk handvat bij het uitvoeren van het uitsluitingsbeleid is de Sanctiewet 1977. BPL Pensioen hanteert de Sanctiewet 1977 als signaalfunctie om te bepalen of landen voldoen aan bovenstaande uitgangspunten en in aanmerking komen voor uitsluiting op voorhand.

Selectiebeleid

BPL Pensioen stelt eisen aan landen wat betreft duurzaamheidsprestaties. Prestaties van landen inzake bescherming mensenrechten, bescherming arbeidsrechten, naleven milieuafspraken en corruptiebestrijding worden hiervoor getoetst. Opname van een staatsobligatie in portefeuille wordt alleen overwogen indien duurzaamheidsprestaties van het uitgevende land voldoen aan een vooraf gestelde ondergrens. Deze ondergrens staat symbool voor de verantwoord beleggen uitgangsprincipes van BPL Pensioen.

De onderzoeksresultaten van de volgende instituten worden gebruikt om de landenprestaties inzichtelijk te maken:

- Freedom House met de Freedom in the World index,
- ITUC met de ITUC Global Rights index;
- EPI (Yale) met de Environmental Performance Index en
- Transparency International met de Corruption Perception Index.

Hoe wordt de uitsluitingslijst samengesteld?

BPL Pensioen toetst of landen uit zijn beleggingsuniversum voldoen aan:

1. De gestelde normatieve ondergrens (uitsluitingsbeleid),
2. Voldoen aan ESG-selectiecriteria (selectiebeleid)

De uitkomsten van de analyses worden jaarlijks besproken in de beleggingsadviescommissie van BPL Pensioen en met een advies voorgelegd aan het bestuur. Het bestuur van het pensioenfonds bekrachtigt jaarlijks de wijzigingen in de landenlijst en bepaalt daardoor de samenstelling van de landenlijst (tabel 3.6.6).

4.8. Staatsbedrijven

In het verlengde van het landenbeleid sluit BPL Pensioen ook staatsbedrijven gelieerd aan de uitgesloten landen uit van belegging. Een onderneming wordt als staatsbedrijf aangemerkt indien de staat meer dan 50% van de aandelen bezit.

4.9. Uitsluitingslijsten

UITSLUITINGSLIJST CONTROVERSIËLE WAPENS PER 1 JULI 2024

Adecco Group AG	IHO Verwaltungs GmbH
Adecco International Financial Services BV	Israel Corporation Ltd.
AECOM	Jacobs Solutions, Inc.
Aerojet Rocketdyne Holdings, Inc.	Johns Hopkins University
Airbus Finance B.V.	KBR, Inc.
Airbus SE	Kier Group plc
Alten SA	Kratos Defense & Security Solutions, Inc.
Anhui GreatWall Military Industry Co., Ltd.	L3Harris Technologies, Inc.
ArcelorMittal SA	Larsen & Toubro Ltd.
Aryt Industries Ltd.	Leidos Holdings, Inc.
Babcock International Group PLC	Leidos, Inc.

BAE Systems (Finance) Ltd.	Leonardo SpA
BAE Systems plc	Leonardo US Holding, Inc.
Bayer AG	LIG Nex1 Co., Ltd.
Bayer Capital Corp. BV	Lockheed Martin Corporation
Bayer Corp.	Lumibird SA
Bayer US Finance II LLC	Moog Inc.
Bayer US Finance LLC	Morgan Sindall Group plc
Bharat Dynamics Ltd.	MTAR Technologies Ltd.
Boeing Company	Northrop Grumman Corporation
Booz Allen Hamilton Holding Corporation	Parsons Corporation
Booz Allen Hamilton, Inc.	Poongsan Corp.
Brookfield Asset Management Ltd. Class A	Poongsan Holdings Corp.
Brookfield Business Partners LP	Premier Explosives Ltd.
Brookfield Corporation	Raytheon Technologies Corp.
Brookfield Finance I (UK) Plc	Rheinmetall AG
Brookfield Finance LLC	Rolls-Royce Holdings plc
Brookfield Finance, Inc.	Rolls-Royce Plc
BWX Technologies, Inc.	Safran SA
CACI International Inc	Sandhar Technologies Ltd.
CAE Inc.	Schaeffler AG
China Aerospace Science & Industry Group Corp.	Science Applications International Corporation
China Aerospace Science & Technology Group Co., Ltd.	Serco Group plc
China National Nuclear Corp.	SGL Carbon SE
China North Industries Corp.	SNT DYNAMICS Co., Ltd.
China North Industries Group Corp. Ltd.	SNT Holdings Co., Ltd.
China Poly Group Co., Ltd.	Solar Industries India Limited
China Shipbuilding Industry Co., Ltd.	Spirit AeroSystems Holdings, Inc.
CNIM Group SA	Spirit AeroSystems, Inc.
Cohort Plc	Steel Partners Holdings L.P.
Doosan Enerbility Co., Ltd.	Tennessee Valley Authority
Eaton Capital Unlimited Co.	Textron Inc.
Eaton Corporation	Thales SA
Eaton Corporation plc	TransDigm Group Incorporated
Fluor Corporation	TransDigm, Inc.
Fortive Corporation	Ultra Electronics Holdings plc
General Dynamics Corporation	United Technologies Corporation
Harris Corporation	Veolia Environnement SA
HEICO Corporation	Vigie SA
Hitachi Zosen Corporation	Walchandnagar Industries Ltd.
Honeywell International Inc.	Wartsila Oyj Abp

Huntington Ingalls Industries, Inc.

ICL Group Ltd.

UITSLUITINGSLIJST TABAK PER 1 JULI 2024

Altria Group, Inc.	KT & G Corporation
B.A.T. Capital Corp.	Miquel y Costas & Miquel, S.A.
B.A.T. International Finance Plc	Philip Morris International Inc.
B.A.T. Netherlands Finance BV	PT Gudang Garam Tbk
British American Tobacco p.l.c.	Reynolds American Inc.
Compania de Distribucion Integral Logista Holdings SAU	RLX Technology, Inc.
Eastern Company	Scandinavian Tobacco Group A/S
Imperial Brands Finance Netherlands BV	Smoore International Holdings Ltd.
Imperial Brands Finance Plc	STG Global Finance BV
Imperial Brands PLC	Swedish Match AB
Japan Tobacco Inc.	Universal Corporation
JT International Financial Services BV	Vector Group Ltd.

UITSLUITINGSLIJST STEENKOOL EN TEERZANDEN PER 1 JULY 2024

Aboitiz Equity Ventures Inc.	ITOCHU ENEX CO., LTD.
ACEN Corp.	Japan Petroleum Exploration Co., Ltd.
Adani Power Limited	Jardine Cycle & Carriage Limited
Adani Transmission Ltd.	Jardine Matheson Holdings Limited
AEP Texas, Inc.	Jastrzebska Spolka Weglowa S.A.
AEP Transmission Company, LLC	Jersey Central Power & Light Company
AES Andes S.A.	Jindal Steel & Power Ltd.
AES Corporation	Jizhong Energy Resources Co., Ltd.
AES Indiana	Kansai Electric Power Company, Incorporated
AES Ohio	Kentucky Utilities Co.
AES Panama Generation Holdings SRL	Korea East-West Power Co., Ltd.
African Rainbow Minerals Limited	Korea Electric Power Corporation
AGL Energy Limited	Korea Midland Power Co., Ltd.
Aksa Enerji Uretim A.S.	Korea South-East Power Co., Ltd.
Alabama Power Company	Korea Southern Power Co., Ltd.
Albioma SA	Korea Western Power Co., Ltd.
ALLETE, Inc.	Kyushu Electric Power Company, Incorporated
Alliant Energy Corporation	Listrindo Capital BV
Alliant Energy Finance LLC	Louisville Gas & Electric Co.
Ameren Corporation	Manila Electric Co.
Ameren Illinois Company	MEG Energy Corp.
American Electric Power Company, Inc.	Metropolitan Edison Company
American Transmission Systems, Inc.	MGE Energy, Inc.

Appalachian Power Company	MidAmerican Energy Company
Arch Resources, Inc.	MidAmerican Energy Holdings Company
Arizona Public Service Company	Mid-Atlantic Interstate Transmission LLC
Athabasca Oil Corporation	Mississippi Power Company
Banpu Public Co. Ltd.	Monongahela Power Co.
Berkshire Hathaway Energy	Narragansett Electric Co.
BHP Billiton Finance (USA) Ltd.	Nevada Power Company
BHP Billiton Finance Ltd.	New Hope Corporation Limited
BHP Group Limited	NiSource Finance Corp.
BKW AG	NiSource Inc.
Black Hills Corporation	Northern Natural Gas Co.
Bulgarian Energy Holding EAD	Northern Powergrid (Northeast) Plc
Canadian Natural Resources Limited	Northern Powergrid (Yorkshire) Plc
Capital Power Corporation	Northern States Power Co.
Carolina Power & Light Company	NorthWestern Corporation
Cenovus Energy Inc.	Nova Scotia Power, Inc.
CenterPoint Energy Houston Electric, LLC	NTPC Limited
CenterPoint Energy Resources Corp.	OCI Co., Ltd
CenterPoint Energy, Inc.	OGE Energy Corp.
CESC Ltd.	Oglethorpe Power Corporation
CEZ as	Ohio Edison Company
China Coal Energy Company Limited	Ohio Power Company
China Huadian Overseas Development 2018 Ltd.	Okinawa Electric Power Co., Inc.
China Huadian Overseas Development Management Co., Ltd.	Oklahoma Gas and Electric Company
China Longyuan Power Group Corp. Ltd.	Origin Energy Finance Ltd.
China Power International Development Limited	Origin Energy Limited
China Resources Power Holdings Co., Ltd.	Otter Tail Corporation
China Shenhua Energy Company Limited	PacifiCorp
China Shenhua Overseas Capital Co., Ltd.	Peabody Energy Corporation
Chubu Electric Power Company, Incorporated	Pennsylvania Electric Company
Chugoku Electric Power Co., Inc.	Petro-Canada
Cleveland Electric Illuminating Company	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.
CLP Holdings Limited	Piedmont Natural Gas Company, Inc.
CLP Power HK Finance Ltd.	Pingdingshan Tianan Coal Mining Co., Ltd.
CLP Power Hong Kong Financing Ltd.	Pinnacle West Capital Corporation
CMS Energy Corporation	PNM Resources, Inc.
Coal India Ltd.	Portland General Electric Company
Colbun S.A.	Power Assets Holdings Limited
Comision Federal de Electricidad SA de CV	PPL Capital Funding, Inc.
CONSOL Energy Inc.	PPL Corporation

Consumers Energy Company	PPL Electric Utilities Corporation
Contourglobal Plc	PT Adaro Energy Indonesia Tbk
Coronado Finance Pty Ltd.	PT Adaro Indonesia
Coronado Global Resources, Inc.	PT Astra International Tbk
DMCI Holdings Inc.	PT Bukit Asam Tbk
Dominion Energy South Carolina, Inc.	PT Delta Dunia Makmur Tbk
Dominion Energy, Inc.	PT Harum Energy Tbk
DPL Inc.	PT Indika Energy Tbk
DTE Electric Company	PT Indo Tambangraya Megah Tbk
DTE Energy Company	PT Indonesia Asahan Aluminium (Persero)
Duke Energy Corporation	PT Perusahaan Listrik Negara (Persero)
Duke Energy Florida LLC	PT United Tractors Tbk
Duke Energy Indiana, LLC	Public Power Corporation S.A.
Duke Energy Ohio, Inc.	Public Service Company of Colorado
Duke Energy Progress LLC	Public Service Company of Oklahoma
East Ohio Gas Co.	Puget Energy, Inc.
Eastern Energy Gas Holdings LLC	Puget Sound Energy, Inc.
Eastern Gas Transmission & Storage, Inc.	Ramaco Resources, Inc.
EDP Finance BV	Ratch Group Public Co. Ltd.
EDP-Energias de Portugal SA	Reliance Power Limited
Electric Power Development Co., Ltd.	RH International (Singapore) Corp. Pte Ltd.
Electricity Generating Public Co., Ltd.	RWE AG
Emera Incorporated	SDIC Power Holdings Co., Ltd.
Emera US Finance LP	Sembcorp Industries Ltd.
EnBW Energie Baden-Wurttemberg AG	Shaanxi Coal Industry Co., Ltd.
ENEA S.A.	Shan Xi Hua Yang Group New Energy Co., Ltd.
Enel Chile SA	Shanxi Coking Coal Energy Group Co., Ltd.
Enel Generacion Chile S.A.	Shanxi Lu'An Environmental Energy Development Co., Ltd.
ENGIE Brasil Energia S.A.	Shenergy Co., Ltd.
Engie Energia Chile S.A.	Shenzhen Energy Group Co., Ltd.
Entergy Corporation	Shikoku Electric Power Company, Incorporated
Entergy Louisiana LLC	Sierra Pacific Power Company
Entergy Mississippi LLC	Sinosing Services Pte Ltd.
Entergy Texas, Inc.	SMC Global Power Holdings Corp.
Entergy Utility Affiliates, LLC	Solar Star Funding LLC
Entergy Utility Property, Inc.	Southern Company
Eskom Holdings SOC Ltd.	Southern Company Gas Capital Corp.
Evergy Kansas Central, Inc.	Southern Power Co.
Evergy Metro, Inc.	Southwestern Electric Power Company
Evergy, Inc.	Southwestern Public Service Company

Exxaro Resources Limited	Suncor Energy Inc.
First Pacific Co. Ltd.	Tampa Electric Company
FirstEnergy Corp.	Tata Power Company Limited
FirstEnergy Transmission LLC	Tatneft PJSC
Fortis Inc.	TAURON Polska Energia S.A.
FortisAlberta, Inc.	TBEA Co., Ltd.
FortisBC Energy, Inc.	Teck Resources Limited
FortisBC, Inc.	Tenaga Nasional Bhd.
GD Power Development Co., Ltd.	Tennessee Valley Authority
Genesis Energy Limited	Terasen Gas, Inc.
Genting Bhd.	TNB Global Ventures Capital Bhd.
Geo Energy Resources Ltd.	Tohoku Electric Power Company, Incorporated
Georgia Power Company	Toledo Edison Company
Global Power Synergy PCL	Topaz Solar Farms LLC
GOHL Capital Ltd.	Torrent Power Limited
Great River Energy	Trans-Allegheny Interstate Line Co.
GS Holdings Corp.	TransAlta Corporation
Guangdong Investment Limited	Tucson Electric Power Company
Guanghui Energy Co., Ltd.	Union Electric Company
Gujarat Mineral Development Corporation Limited	Vedanta Limited
HK Electric Investments & HK Electric Investments Ltd.	Vedanta Resources Finance II Plc
Hokkaido Electric Power Company, Incorporated	Vedanta Resources Limited
Hokuriku Electric Power Company	Virginia Electric & Power Co.
Huadian Power International Corp. Ltd.	Vistra Corp.
Huaibei Mining Holdings Co., Ltd.	Vistra Operations Co. LLC
Huaneng Power International, Inc.	Washington H. Soul Pattinson and Company Limited
Husky Energy Inc.	WEC Energy Group Inc
IDACORP, Inc.	Whitehaven Coal Limited
Idaho Power Company	Wisconsin Electric Power Company
Imperial Oil Limited	Wisconsin Power and Light Company
Indiana Michigan Power Company	Wisconsin Public Service Corporation
Inner Mongolia Dian Tou Energy Corporation Limited	Xcel Energy Inc.
Inner Mongolia ERDOS Resources Co., Ltd.	Yancoal International Resources Development Co., Ltd.
Inner Mongolia Junzheng Energy & Chemical Group Co., Ltd.	Yankuang Energy Group Co., Ltd.
Inner Mongolia Yitai Coal Company Limited	Yorkshire Power Finance Ltd.
Interstate Power and Light Company	Zhejiang Zheneng Electric Power Co., Ltd.
IPALCO Enterprises, Inc.	
Israel Electric Corp. Ltd.	

UITSLUITINGSLIJST STRUCTURELE NORMSCHENDERS PER 1 JULI 2024

Altice Financing SA	JBS USA Food Company
---------------------	----------------------

Altice Finco SA	JBS USA Lux S.A.
Athabasca Indigenous Midstream LP	Korea East-West Power Co., Ltd.
AviChina Industry & Technology Company Limited	Korea Electric Power Corporation
B Communications Ltd.	Korea Hydro & Nuclear Power Co., Ltd.
Bank Hapoalim B.M.	Korea Midland Power co., Ltd.
Bank Leumi Le-Israel B.M.	Korea South-East Power Co., Ltd.
Bezeq The Israel Telecommunication Corp. Ltd.	Korea Southern Power Co.,Ltd
BG Energy Capital Plc	Korea Western Power Co., Ltd.
Bharat Heavy Electricals Limited	Marathon Petroleum Corporation
BHP Billiton Finance (USA) Ltd.	Midwest Connector Capital Co. LLC
BHP Billiton Finance Ltd.	Mizrahi Tefahot Bank, Ltd.
BHP Group Limited	MPLX LP
Cellcom Israel Ltd.	NTPC Limited
Centrais Eletricas Brasileiras S.A.	Partner Communications Company Ltd.
Companhia de Saneamento do Parana	Petroleos de Venezuela, S.A.
Companhia Energetica de Minas Gerais SA	Phillips 66
Consumers Gas Ltd.	Phillips 66 Company
Crestwood Midstream Partners LP	Pilgrim's Pride Corporation
DCP Midstream LLC (Old)	POSCO
DCP Midstream Operating LP	POSCO Future M Co., Ltd.
Dianjian Haiyu Ltd.	POSCO Holdings Inc.
Duke Energy Field Services LLC	Power Construction Corporation of China, Ltd.
East Ohio Gas Company	Powerchina Roadbridge Group (British Virgin Islands) Ltd.
EL Sewedy Electric Company	PT Krakatau Posco
Elbit Systems Ltd	RATCH Group Public Co., Ltd.
Enable Midstream Partners, LP	Red Rock Resorts, Inc.
Enbridge Energy Partners, L.P.	RH International (Singapore) Corporation Pte. Ltd.
Enbridge Gas Distribution, Inc.	RTX Corporation
Enbridge Gas Inc.	Samarco Mineracao S.A.
Enbridge Inc.	Serco Group plc
Enbridge Pipelines, Inc.	Shell International Finance BV
Energy Transfer LP	Shell plc
Energy Transfer Operating, L.P.	SK Biopharmaceuticals Co., Ltd.
ETP Legacy LP	SK Inc.
Export-Import Bank of India	Spectra Energy Partners, LP
Fertitta Entertainment, LLC	Station Casinos LLC
First International Bank of Israel Ltd.	Sunoco Logistics Partners Operations L.P.
Florida Gas Transmission Co. LLC	Tesla, Inc.
General Dynamics Corporation	Texas Eastern Transmission, LP
Gray Oak Pipeline, LLC	Union Gas Limited

Inco Ltd.	United Technologies Corporation
Israel Discount Bank Limited	Vale Overseas Ltd.
JBS Luxembourg Co. SARL	Vale S.A.
JBS S.A.	Westcoast Energy Inc.

UITSLUITINGSLIJST KLIMAAT PER 1 JULI 2024

Adani Enterprises Limited	Industries of Qatar Co.
Air China Limited	InterGlobe Aviation Ltd.
Aluminum Corporation of China Limited	Iwatani Corporation
Anhui Conch Cement Company Limited	Li Auto, Inc.
BYD Company Limited	MMG Ltd.
China Mengniu Dairy Co., Ltd.	NIO Inc.
China Merchants Energy Shipping Co., Ltd.	NS United Kaiun Kaisha, Ltd.
China National Building Material Co., Ltd.	Oil & Natural Gas Corp. Ltd.
China Southern Airlines Company Limited	PT Aneka Tambang Tbk
Chongqing Changan Automobile Company Limited	PT Indah Kiat Pulp & Paper Tbk
CITIC Limited	PT Semen Indonesia (Persero) Tbk
Compania Sud Americana de Vapores S.A.	Qatar Gas Transport Co.
Daido Steel Co., Ltd.	Reliance Industries Limited
Daio Paper Corporation	Ruentex Development Co., Ltd.
Emerson Electric Co.	SAIC Motor Corporation Limited
EMS-CHEMIE HOLDING AG	Shandong Sunpaper Co., Ltd.
ENN Natural Gas Co., Ltd.	Spirit Airlines, Inc.
Eregli Demir ve Celik Fabrikalari TAS	Tesla, Inc.
Great Wall Motor Co., Ltd.	Tokushu Tokai Paper Co., Ltd.
Hokuetsu Corporation	XPeng, Inc.
Holmen AB	
Huaibei Mining Holdings Co., Ltd.	

UITSLUITINGSLIJST SFDR GOED BESTUUR PER 1 JULI 2024

Athabasca Indigenous Midstream LP	Korea Southern Power Co.,Ltd
Consumers Gas Ltd.	Korea Western Power Co., Ltd.
Crestwood Midstream Partners LP	Marathon Petroleum Corporation
East Ohio Gas Company	Midwest Connector Capital Co. LLC
Enable Midstream Partners, LP	MPLX LP
Enbridge Energy Partners, L.P.	Phillips 66
Enbridge Gas Distribution, Inc.	Phillips 66 Company
Enbridge Gas Inc.	POSCO
Enbridge Inc.	POSCO Holdings Inc.
Enbridge Pipelines, Inc.	POSCO INTERNATIONAL Corporation
Energy Transfer LP	RATCH Group Public Co., Ltd.
Energy Transfer Operating, L.P.	Red Rock Resorts, Inc.
ETP Legacy LP	RH International (Singapore) Corporation Pte. Ltd.
Fertitta Entertainment, LLC	RTX Corporation
General Dynamics Corporation	Serco Group plc
Gray Oak Pipeline, LLC	SK Inc.
JBS Luxembourg Co. SARL	Spectra Energy Partners, LP
JBS S.A.	Station Casinos LLC
JBS USA Food Company	Sunoco Logistics Partners Operations L.P.
JBS USA Lux S.A.	Tesla, Inc.
Korea East-West Power Co., Ltd.	Texas Eastern Transmission, LP
Korea Electric Power Corporation	Union Gas Limited
Korea Hydro & Nuclear Power Co., Ltd.	United Technologies Corporation
Korea Midland Power co., Ltd.	Westcoast Energy Inc.
Korea South-East Power Co., Ltd.	

UITSLUITINGSLIJST STAATSBEDRIJVEN PER 1 JULI 2024

Abu Dhabi Commercial Bank	Industrial & Commercial Bank of China Ltd. /New York Branch/
Abu Dhabi Crude Oil Pipeline LLC	Industrial and Commercial Bank of China Limited
Abu Dhabi National Energy Company	Industries of Qatar Co.
Abu Dhabi National Oil Company for Distribution PJSC	Inner Mongolia Baotou Steel Union Co. Ltd.
Abu Dhabi Ports Co. PJSC	Inner Mongolia Dian Tou Energy Corporation Limited
AECC AERO ENGINE CONTROL CO. LTD.	Inter Rao Yees Pao
AECC Aviation Power Co,Ltd	International Bank of the Republic of Azerbaijan
Agricultural Bank of China (UK) Ltd.	IPIC GMTN Ltd.
Agricultural Bank of China Limited	Jiangsu Expressway Company Limited
Agricultural Bank of China Ltd. (Singapore Branch)	JIC Zhixin Ltd.
Agricultural Development Bank of China	Jizhong Energy Resources Co., Ltd.
Airports of Thailand Public Co. Ltd.	KazMunayGas NC JSC
Alrosa PJSC	King Power Capital Ltd.

Amipeace Ltd.	Krung Thai Bank Public Co., Ltd.
Anhui Gujing Distillery Co., Ltd.	KunLun Energy Company Limited
Aselsan Elektronik Sanayi ve Ticaret A.S.	Kweichow Moutai Co., Ltd.
Avi Funding Co. Ltd.	Lamar Funding Ltd.
AVIC Electromechanical Systems Co., Ltd.	Leader Goal International Ltd.
AVIC Industry-Finance Holdings Co., Ltd.	Liaoning Port Company Limited
AVIC International Finance & Investment Ltd.	Luzhou Laojiao Company Limited
AviChina Industry & Technology Co., Ltd.	Mamoura Diversified Global Holding PJSC
Avicopter Plc	Mango Excellent Media Co., Ltd.
Bank of China	Mazoon Assets Co. Saoc
Bank of China (Hong Kong) Limited	MCC Holding (Hong Kong) Corp. Ltd.
Bank of China Limited Magyarorszagi Fioktelepe	MDGH - GMTN B.V.
BANK OF CHINA Ltd. (Frankfurt Branch)	MDGH GMTN (RSC) Ltd.
Bank of China Ltd. (London Branch)	Mesaieed Petrochemical Holding Company Q.S.C.
Bank of China Ltd. (Macau Branch)	Metallurgical Corporation of China Ltd.
Bank of China Ltd. (Singapore Branch)	Minmetals Bounteous Finance (BVI) Ltd.
Bank of China Ltd. (Sydney)	Motovilicha Plants PJSC
Bank of China Ltd. /Luxembourg Branch/	MTR Corp Ltd
Bank of Thailand	Mumtalakat Sukuk Holding Co.
Baoshan Iron & Steel Co., Ltd.	Nakilat, Inc.
Beijing Capital International Airport Co., Ltd.	NARI Technology Co., Ltd.
Beijing Enterprises Holdings Ltd	National Central Cooling Co. (P.S.C.) (Tabreed)
Beijing Tiantan Biological Products Corporation Limited	National Silicon Industry Group Co., Ltd.
Beijing TongRenTang Co., Ltd.	NAURA Technology Group Co., Ltd.
Beijing-Shanghai High-Speed Railway Co., Ltd.	NCB Tier 1 Sukuk Ltd.
Bharat Electronics Limited	nogaholding Sukuk Ltd.
Bharat Petroleum Corporation Limited	NTPC Limited
Blossom Joy Ltd.	Ocean Laurel Co. Ltd.
Bluestar Finance Holdings Ltd.	Offshore Oil Engineering Co., Ltd.
BOC International (China) Co., Ltd.	OGK-2 PJSC
BPRL International Singapore Pte Ltd.	Oil & Gas Holding Co. BSC
CCBL (Cayman) 1 Corp. Ltd.	Oil & Natural Gas Corp. Ltd.
CCCI Treasure Ltd.	Oil India International Pte Ltd.
CDBL Funding 1	Oil India Limited
CDBL Funding 2	OmGrid Funding Ltd.
CECEP Wind-Power Corp	ONGC Videsh Ltd.
CGN Power Co., Ltd.	ONGC Videsh Vankorneft Pte Ltd.
CGNPC International Ltd.	Ooredoo QPSC
Chalco Hong Kong Investment Co. Ltd.	OQ SAOC
Charming Light Investments Ltd.	Orient Securities Co., Ltd.

China Chengtong Hong Kong Co., Ltd.	Oryx Funding Ltd.
China Cinda (2020) I Management Ltd.	Oztel Holdings SPC Ltd.
China Cinda Asset Management Co., Ltd.	Pakistan Water & Power Development Authority
China Cinda Finance (2014) Ltd.	Pangang Group Vanadium Titanium and Resources Co., Ltd.
China Cinda Finance (2015) I Ltd.	People's Insurance Co. (Group) of China Ltd.
China Cinda Finance (2017) I Ltd.	PetroChina Company Limited
China Citic Bank Corp. Ltd. (London Branch)	Petroleos de Venezuela SA
China CITIC Bank Corporation Limited	PICC Property & Casualty Co., Ltd.
China Clean Energy Development Ltd.	Pingdingshan Tianan Coal Mining Co., Ltd.
China Coal Energy Company Limited	Postal Savings Bank of China Co., Ltd.
China Communications Services Corp. Ltd.	Power Construction Corporation of China, Ltd.
China Construction Bank (Europe) SA	Power Finance Corporation Limited
China Construction Bank (London) Ltd.	Power Grid Corporation of India Limited
China Construction Bank Corp. (Luxembourg)	Power Sector Assets & Liabilities Management Corp.
China Construction Bank Corporation	Powerchina Roadbridge Group (British Virgin Islands) Ltd.
China CSSC Holdings Limited	Promsvyazbank PJSC
China Development Bank	Prosperous Ray Ltd.
China Development Bank Corp. (Hong Kong)	PT Aneka Tambang Tbk
China Development Bank Financial Leasing Co. Ltd.	PT Bank Mandiri (Persero) Tbk
China Energy Engineering Corp. Ltd.	PT Bank Negara Indonesia (Persero) Tbk
China Everbright Bank Co. Ltd. (Luxembourg Branch)	PT Bank Rakyat Indonesia (Persero) Tbk
China Everbright Bank Co. Ltd. (Hong Kong Branch)	PT Freeport Indonesia
China Everbright Environment Group Ltd	PT Hutama Karya
China Galaxy Securities Co., Ltd.	PT Indonesia Asahan Aluminium (Persero)
China Great Wall International Holdings III Ltd.	PT Pelabuhan Indonesia (Persero)
China Great Wall International Holdings IV Ltd.	PT Pelabuhan Indonesia III Persero
China Great Wall International Holdings V Ltd.	PT Pertamina (Persero)
China Great Wall International Holdings VI Ltd.	PT Perusahaan Gas Negara Tbk
China Great Wall Securities Co., Ltd.	PT Perusahaan Listrik Negara (Persero)
China Huadian Overseas Development 2018 Ltd.	PT Sarana Multi Infrastruktur (Persero)
China Huadian Overseas Development Management Co., Ltd.	PT Semen Indonesia (Persero) Tbk
China Huaneng Group Hong Kong Co. Ltd.	PT Telkom Indonesia (Persero) Tbk
China Huaneng Group Treasury Management (Hong Kong) Ltd.	PTT Global Chemical Plc
China Jinmao Holdings Group Ltd	PTT Public Co., Ltd.
China Life Insurance Co. Ltd.	PTT Treasury Center Co., Ltd.
China Longyuan Power Group Corp. Ltd.	PTTEP Canada International Finance Ltd.
China Merchants Energy Shipping Co., Ltd.	PTTEP Treasury Center Co., Ltd.
China Merchants Port Holdings Co Ltd	Public Joint-Stock Company Gazprom
China Merchants Securities Co., Ltd.	Qatar Electricity & Water Co.
China Merchants Shekou Industrial Zone Holdings Co., Ltd.	Qatar Petroleum

China National Nuclear Power Co., Ltd.	QazaqGaz National Co. JSC
China Oilfield Services Limited	Qinghai Salt Lake Industry Co., Ltd.
China Overseas Finance (Cayman) V Ltd.	QNB Finance Ltd.
China Overseas Finance (Cayman) VI Ltd.	QNB Finansbank A.S.
China Overseas Finance (Cayman) VII Ltd.	Qtel International Finance Ltd.
China Overseas Finance (Cayman) VIII Ltd.	Rakfunding Cayman Ltd.
China Petroleum & Chemical Corporation	Ras Laffan Liquefied Natural
China Railway Group Limited	REC Limited
China Railway Signal & Communication Corp. Ltd.	Rongshi International Finance Ltd.
China Resources Beer Holdings Co Ltd	Rosneft Oil Co.
China Resources Land Limited	Rosselkhozbank JSC
China Resources Microelectronics Ltd.	Russian Railways JSC
China Resources Sanjiu Medical & Pharmaceutical Co., Ltd.	Ruwais Power Co. PJSC
China Shenhua Energy Company Limited	SA Global Sukuk Ltd.
China Shenhua Overseas Capital Co., Ltd.	SABIC Agri-Nutrients Co.
China Southern Airlines Company Limited	SABIC Capital I BV
China Southern Power Grid International Finance BVI Co., Ltd.	SABIC Capital II BV
China State Construction Engineering Corp. Ltd.	SAIC Motor Corporation Limited
China State Construction Finance (Cayman) I Ltd.	Samruk-Kazyna Sovereign Wealth Fund JSC
China State Construction Finance (Cayman) III Ltd.	Saudi Arabian Mining Co.
China Taiping Insurance Holdings Co Ltd	Saudi Arabian Oil Co.
China Three Gorges Renewables (Group) Co., Ltd.	Saudi Basic Industries Corp.
China Tourism Group Duty Free Corporation Limited	Saudi Electricity Co.
China Tower Corp. Ltd.	Saudi Electricity Global Sukuk Co. - 2
China Yangtze Power Co., Ltd.	Saudi Electricity Global Sukuk Co. - 3
Chinalco Capital Holdings Ltd.	Saudi Electricity Global Sukuk Co. - 4
CITIC Limited	Saudi National Bank
CITIC Securities Finance MTN Co. Ltd.	Saudi Telecom Co.
CNAC (HK) Finbridge Co. Ltd.	Sberbank of Russia PJSC
CNOOC Finance (2014) ULC	SBI Life Insurance Co. Ltd.
CNOOC Curtis Funding No. 1 Pty Ltd.	SCF Capital Ltd
CNOOC Finance (2003) Ltd.	SDIC Power Holdings Co., Ltd.
CNOOC Finance (2011) Ltd.	Senaat General Holding Corp.
CNOOC Finance (2012) Ltd.	SEPCO Virgin Ltd.
CNOOC Finance (2013) Ltd.	Shaanxi Coal Industry Co., Ltd.
Cnooc Finance (2015) Australia Pty Ltd.	Shan Xi Hua Yang Group New Energy Co., Ltd.
CNOOC Finance (2015) U.S.A. LLC	Shandong Gold Mining Co., Ltd.
CNOOC Petroleum North America ULC	Shanghai Baosight Software Co Ltd
CNPC (HK) Overseas Capital Ltd.	Shanghai Construction Group Co., Ltd.
CNPC Global Capital Ltd.	Shanghai Electric Group Co., Ltd.

CNRC Capital Ltd.	Shanghai International Airport Co., Ltd.
Coal India Ltd.	Shanghai Lingang Holdings Corp. Ltd.
Container Corporation of India Limited	Shanghai Lujiazui Finance & Trade Zone Development Co., Ltd.
COSL Singapore Capital Ltd.	Shanghai Zhangjiang Hi-Tech Park Development Co., Ltd.
CRCC Chengan Ltd.	Shanxi Coking Coal Energy Group Co., Ltd.
CRCC Hean Ltd.	Shanxi Lu'An Environmental Energy Development Co., Ltd.
CRRC Corporation Limited	Shanxi Taigang Stainless Steel Co., Ltd.
CSC Financial Co., Ltd.	Shanxi Xinghuacun Fen Wine Factory Co., Ltd.
CSCEC Finance (Cayman) II Ltd.	Shennan Circuits Co., Ltd.
CSSC Capital 2015 Ltd.	Shenwan Hongyuan International Finance Ltd.
DAE Funding LLC	Shenzhen Overseas Chinese Town Co., Ltd.
DAE Sukuk (DIFC) Ltd	Sichuan Chuantou Energy Co., Ltd.
Daqin Railway Co., Ltd.	Sichuan Road & Bridge Co., Ltd.
Development Bank of Kazakhstan JSC	Sinochem Offshore Capital Co. Ltd.
Development Bank of Mongolia LLC	Sinochem Overseas Capital Co. Ltd.
Development Bank of the Philippines	Sinoma Science & Technology Co., Ltd.
Development Bank of The Republic of Belarus	Sino-Ocean Land Treasure Finance I Ltd.
Dianjian Haiyu Ltd.	Sino-Ocean Land Treasure Finance II Ltd.
DIFC Sukuk Ltd.	Sino-Ocean Land Treasure IV Ltd.
Dongfang Electric Corporation Limited	Sinopec Capital (2013) Ltd.
Dongfeng Motor (Hong Kong) International Co. Ltd.	Sinopec Group Overseas Development (2012) Ltd.
Dongfeng Motor Group Co., Ltd.	Sinopec Group Overseas Development (2013) Ltd.
Dongxing Securities Co., Ltd.	Sinopec Group Overseas Development (2014) Ltd.
Dongxing Voyage Co. Ltd.	Sinopec Group Overseas Development (2015) Ltd.
DP World Crescent Ltd.	Sinopec Group Overseas Development (2016) Ltd.
DP World Limited	Sinopec Group Overseas Development (2017) Ltd.
DP World Salaam	Sinopec Group Overseas Development (2018) Ltd.
Eastern Company	Sinopec Group Overseas Development Ltd.
EI Sukuk Co. Ltd.	Sinopec Shanghai Petrochemical Co., Ltd.
Emirates Development Bank	Sinopharm Group Co., Ltd.
Emirates NBD Bank (P.J.S.C)	Sinotrans Ltd.
Emirates SembCorp Water & Power Co. PJSC	Sinotruk Hong Kong Ltd.
Emirates Telecommunications Group Company PJSC	SNB Sukuk Ltd.
Export Credit Bank of Turkey, Inc.	Soar Wise Ltd.
Export-Import Bank of China	Southern Gas Corridor CJSC
Export-Import Bank of India	Southwest Securities Co., Ltd.
Export-Import Bank of Thailand	SPIC 2016 US Dollar Bond Co. Ltd.
Faw Jiefang Group Co., Ltd.	SPIC Luxembourg Latin America Renewable Energy Investment Co.
Federal Hydro-Generating Company Rushydro Pao	SPIC MTN Co. Ltd.
GACI First Investment Co.	State Bank of India

GAIL (India) Limited	State Bank of India (London Branch)
GD Power Development Co., Ltd.	State Elite Global Ltd.
Greenko Dutch BV	State Grid Europe Development (2014) Plc
Greenko Power II Ltd.	State Grid Overseas Investment (2013) Ltd.
Greenko Solar (Mauritius) Ltd.	State Grid Overseas Investment (2014) Ltd.
Greenko Wind Projects (Mauritius) Ltd.	State Grid Overseas Investment BVI Ltd.
GRG Banking Equipment Co., Ltd.	State Oil Company of Azerbaijan Republic
Guangzhou Automobile Group Co., Ltd.	State Transport Leasing Co OJSC
Guangzhou Yuexiu Financial Holdings Group Co., Ltd.	STC Sukuk Co. Ltd.
Gulf International Bank BSC	Sunny Express Enterprises Corp.
Guolian Securities Co., Ltd.	Sweihaan PV Power Co.
Guosen Securities Co., Ltd.	Thai Oil Public Co. Ltd.
Guoyuan Securities Company Limited	Three Gorges Finance I (Cayman Islands) Ltd.
Hangzhou Oxygen Plant Group Co., Ltd.	Three Gorges Finance II (Cayman Islands) Ltd.
HBIS Co., Ltd.	Tianma Microelectronics Co., Ltd
Heilongjiang Agriculture Company Limited	Transneft PJSC
Hindustan Petroleum Corporation Limited	Turkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankasi A.S.
Hua Hong Semiconductor Ltd.	Turkiye Vakiflar Bankasi Turk Anonim Ortakligi
Hua Xia Bank Co., Limited	UHI Capital Ltd.
Huadian Power International Corp. Ltd.	Unisplendour Co., Ltd.
Huaibei Mining Holdings Co., Ltd.	Unity 1 Sukuk Ltd.
Huaneng Power International, Inc.	Uzbekneftegaz National Holding Co.
Huarong Finance 2017 Co. Ltd.	Vnesheconombank
Huarong Finance 2019 Co. Ltd.	VTB Bank PJSC
Huarong Finance II Co. Ltd.	Western Securities Co., Ltd.
ICBCIL Finance Co. Ltd.	Wuchan Zhongda Group Co., Ltd.
ICD Funding Ltd.	Wuliangye Yibin Co., Ltd.
ICD Sukuk Co. Ltd.	Xiamen Tungsten Co., Ltd.
Indian Oil Corp. Ltd.	Yanbu National Petrochemical Co.
Indian Railway Catering & Tourism Corp. Ltd.	Yunnan Aluminium Co Ltd
Indian Railway Finance Corp. Ltd.	Zhangzhou Pientzehuang Pharmaceutical Co., Ltd.
Indonesia Eximbank	Zhejiang China Commodities City Group Co., Ltd.
Indraprastha Gas Limited	Zhejiang Expressway Co., Ltd.
Industrial & Commercial Bank of China (Macau) Ltd.	Zhejiang Juhua Co., Ltd.
Industrial & Commercial Bank of China /Hong Kong Branch/	Zheshang Securities Co., Ltd.
Industrial & Commercial Bank of China /Luxembourg Branch/	Zhongtai Securities Co., Ltd.
Industrial & Commercial Bank of China Ltd. /New York Branch/	Zhuzhou CRRC Times Electric Co., Ltd.

UITGESLOTEN LANDEN PER 1 JULI 2024

United Arab Emirates	Mongolia
Afghanistan	Nigeria
Angola	Oman
Azerbaijan	Papua New Guinea
Bahrain	Philippines
Belarus	Pakistan
Central African Republic	Qatar
China	Russia
Egypt	Rwanda
Ethiopia	Saudi Arabia
Gabon	Sudan
Guatemala	Somalia
Honduras	Syria
Indonesia	Thailand
India	Tajikistan
Iraq	Turkey
Iran	Uzbekistan
Jordan	Venezuela
North Korea	Vietnam
Kazakhstan	Zimbabwe
Myanmar	

5. Engagement

Het streven van een onderneming naar winstmaximalisatie kan op gespannen voet staan met internationale richtlijnen voor verantwoord ondernemen, zoals het 'UN Global Compact', de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen of de 'UN Guiding Principles on Business and Human Rights'. Wanneer ondernemingen deze richtlijnen systematisch schenden, wordt gedrag onverantwoord. Daarmee ontstaat er een risico voor de continuïteit van de onderneming en houdbaarheid van winstrealisatie op de langetermijn. Daarom is het in het voordeel van de onderneming en haar belanghebbenden dat richtlijnen voor verantwoord ondernemen worden gerespecteerd. Om die reden gaat Achmea IM in dialoog met deze ondernemingen. Inzet: het duidelijk stellen van kaders, het ontwikkelen van kennis en het definiëren van 'good practices'. Zo draagt Achmea IM bij aan het bewaken van het juiste evenwicht, aan langetermijnwaardecreatie en beschermt het haar belangen en die van haar klanten.

5.1. BPL Pensioen en de dialoog

Engagement is het aangaan van een dialoog met ondernemingen. Het is het centrale middel in het MVB-beleid van BPL Pensioen. Met het aangaan van de dialoog willen we het duurzame gedrag van ondernemingen verbeteren, langetermijnwaardecreatie stimuleren en aandeelhouderswaarde vergroten. We voeren de dialoog op meerdere vlakken:

1. We spreken ondernemingen aan die internationaal breed gedragen normen en principes over mensenrechten, arbeidsnormen, milieu of anticorruptie schenden. Dit noemen we **Normatief engagement**.
2. We spreken ondernemingen in specifieke sectoren of ketens aan ter bevordering van een algemene standaard. Dit noemen we **Thematisch engagement**.
3. We spreken ondernemingen in collectief verband, wanneer de situatie erom vraagt en het onderwerp past binnen onze speerpunthema's. Dit noemen we **Collectief engagement**.

Andere focus en doelstelling

De verschillende typen engagement hebben elk een andere focus en doelstelling. Voor elk van de vormen geldt dat het een zaak van een lange adem is. Anders dan bij uitsluiting, als pensioenfondsen of beleggingsfondsen op voorhand niet beleggen in ondernemingen, geldt voor engagement dat er wel belegd wordt in ondernemingen die ter discussie staan, maar we als aandeelhouder het management actief aansporen om het beleid of de activiteiten te verbeteren.

Het **Normatieve engagement** heeft als doel structurele schendingen van 'UN Global Compact' principes, OESO-richtlijnen voor Multinationale ondernemingen of 'UN Guiding Principles on Business and Human Rights' te stoppen en te voorkomen. Structurele schendingen van deze normen vergroten het risico op nadelige gevolgen voor de onderneming, haar directe omgeving zoals lokale gemeenschappen of het milieu en voor andere belanghebbenden. Activiteiten die mogelijk leiden tot een schending van de principes staan veelal in de belangstelling van niet-gouvernementele organisaties (ngo's) en de media. In de praktijk leiden deze schendingen vaak tot rechtszaken, die boetes of schadeclaims voor de ondernemingen tot gevolg kunnen hebben. Dit zijn directe negatieve financiële effecten, die de belangen van aandeelhouders schaden. Normatief engagement voeren we uit in samenwerking met ISS ESG.

Om tot een selectie van de ondernemingen te komen die vallen binnen het Normatief engagementprogramma wordt een due diligenceproces uitgevoerd. Het beleggingsuniversum wordt doorlopend gescreend op het schenden van één of meerdere principes van de 'UN Global Compact', OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen of 'UN Guiding Principles on Business & Human Rights' door het onderzoeksbureau ISS ESG. Bij vermoedens van een schending wordt een dialoog gestart om escalatie te voorkomen. Ook bij een vastgestelde schending wordt de dialoog met deze bedrijven gestart met als doel deze op te heffen en nieuwe schendingen te voorkomen. Daarbij zal ook herstel van de situatie en mogelijke schadevergoedingen voor bijvoorbeeld de lokale bevolking ter sprake komen.

Het **Thematische engagement** heeft een andere doelgroep dan Normatief engagement. Hierin staan niet de bedrijven centraal die normen schenden, maar juist bedrijven die zowel financieel als maatschappelijk op bepaalde thema's hun prestaties verder kunnen verbeteren. De thema's worden gekozen in samenspraak met klanten en binnen de speerpunten van het MVB-beleid. Bij de keuze spelen de volgende overwegingen een rol:

- Materialiteit van het thema;
- Sociale of ecologische relevantie van het thema;
- Omvang van de onderneming in de beleggingsportefeuille (zowel aandelen als bedrijfsobligaties);
- Succeskans van de dialoog.

De uitvoering van het Thematische engagement wordt gedaan door het Team MVB van Achmea IM.

Binnen **Collectief engagement** trekken wij samen op met andere institutionele beleggers waar het effectief is en past binnen onze speerpunthema's. Ook steunen we publiekelijk initiatieven indien dit de belangen van ons en onze klanten goed vertegenwoordigt.

Escalatiestrategie

BPL Pensioen hanteert een escalatiestrategie als de dialogen met ondernemingen uit de engagementprogramma's onvoldoende voortgang boeken. Als eerste wordt gekeken of de dialoog geïntensiveerd kan worden met andere (hogergeplaatste) afgevaardigden of door het versturen (al dan niet met andere beleggers) van een urgentiebrief aan het bestuur. Mocht dit geen effect hebben dan kunnen wij onze aandeelhoudersrechten inzetten, zoals:

- Tegenstemmen op bepaalde agendapunten bij onvoldoende openheid en voortgang bij het engagement. Zo kan tegen het remuneratiebeleid worden gestemd als ESG onderbelicht is of tegen benoemingen worden gestemd als de ESG-kennis bij het bestuur onder de maat is. De onderneming kan over de voorgenomen steminstructie actief worden geïnformeerd om ons standpunt kracht bij te zetten;
- Vragen stellen op de aandeelhoudersvergaderingen;
- Het plaatsen van resoluties op de agenda van de aandeelhoudersvergadering.

De inzet van aandeelhoudersrechten bij ondernemingen waarmee de dialoog stagneert gebeurt op een case-by-case basis. Hierbij wordt meegewogen of het opportuun en effectief is. Aandeelhoudersrechten worden alleen ingezet als deze een duidelijke link hebben met en bijdragen aan de thema's en prioriteiten, zoals geïdentificeerd in dit MVB-beleid. Wanneer er wordt tegengestemd op een van de relevante agendapunten wordt de reden vastgelegd. Dit is terug te vinden op onze website.

Wanneer er na verloop van tijd en na meerdere escalatiestappen onvoldoende resultaat is, wordt uitsluiting een reële optie.

Vermeldenswaardige ontwikkelingen binnen de engagementthema's worden op de komende pagina's toegelicht. Voor ieder thema is inzichtelijk gemaakt welke ondernemingen zijn opgenomen in het engagementprogramma.

5.2. Managementsamenvatting

In 2024 zagen we de verschillen qua duurzaamheidsambities tussen de Europese Unie en de Verenigde Staten groeien. Door de nieuwe Europese duurzaamheidsregelgeving steken Europese ondernemingen veel energie in hun duurzaamheidsverslaglegging. Interessant is dat de wetgeving ook geldt voor ondernemingen die een groot deel van hun omzet in de Europese Unie realiseren. Zo heeft deze Europese wetgeving ook impact op bijvoorbeeld ondernemingen uit de Verenigde Staten. Maar we zien ook dat veel ondernemingen in de Verenigde Staten pas op de plaats maken en afwachten wat het presidentschap van Trump voor de duurzaamheidsambities zal betekenen. Zo vertelde een onderneming dat ze intern weliswaar veel tijd steken in hun duurzaamheidsambities, maar dat ze hier bewust slechts minimaal publiek bekendheid aan geven, om kritiek daarop te voorkomen.

In het afgelopen jaar sloten we 3 engagementprogramma's af. Het gaat om de programma's Arbeidsomstandigheden, Klimaatadaptatie en water en Klimaat en transport. Elk van deze thema's wordt in dit rapport geëvalueerd.

In het thema arbeidsomstandigheden hebben de meeste ondernemingen flinke stappen gezet in het ontwikkelen en uitvoeren van concrete risico-analyses, de zogenaamde 'due-diligence' in de productieketens. Ook kwam er meer aandacht voor eerlijke lonen in de keten. Bij het thema klimaat en transport committeerden meerdere transportbedrijven zich aan netto-nul uitstoot voor 2050 en 'science-based targets' in lijn met een 2 of 1,5 graden pad, ondanks de technologische uitdagingen en hoge investeringen en die nodig zijn om deze doelen te realiseren. Tijdens de dialogen over klimaatadaptatie en water was er een sterke focus op het verbeteren van waterhergebruik en -efficiëntie, gekoppeld aan investeringen in technologieën en infrastructuur. Ondernemingen worden zich steeds meer bewust van het belang van verantwoord waterbeheer en zetten stappen om hun impact op het gebied van water te minimaliseren.

Ter vervanging van de afgesloten thema's starten we nieuwe programma's in de 1^e helft van 2025. Rond het thema mensenrechten en arbeidsnormen starten we een nieuw thema over 'just transition'. Centraal staat hier de zorg van ondernemingen voor kwetsbare groepen die getroffen worden door de klimaat- of energietransitie. Ook starten we een nieuw thema over de waterrisico's bij ondernemingen in de portefeuille. Hiervoor hebben we september in samenwerking met Deltares, WWF, SCOR en NN Group een rapport over waterrisico's bij beleggingen gepubliceerd¹. In dit rapport wordt uiteengezet hoe beleggers waterrisico's beter in kaart kunnen brengen en hoe dit vertaald kan worden naar engagementdoelstellingen. We gebruiken de resultaten uit dit onderzoek als een inhoudelijk fundament voor dit nieuwe engagementthema over water.

Ter voorbereiding op de aandeelhoudersvergaderingen van 2025 hebben we met een investeerder uit de Verenigd Staten een resolutie ingediend voor de aandeelhoudersvergadering van Coca-Cola. De resolutie betreft het gebruik van zoetstoffen en de gerelateerde gezondheidseffecten daarvan. Coca-Cola heeft grote invloed op voedingspatronen wereldwijd en doet nog te weinig om de producten minder ongezond te maken. Daarom staat ze op de escalatielijst en dienen we nu een resolutie in. Ook dienden we een resolutie in bij Amazon over vakbondsvrijheid. De onderneming wordt al jaren bekritiseerd vanwege het beperken van vakbondsrechten in onder andere Duitsland en de Verenigde Staten. Voor beide resoluties is het nog afwachten wat het nieuwe presidentschap zal betekenen voor het toelaten van ESG-onderwerpen op de aandeelhoudersvergaderingen die in de 1^e helft van 2025 zullen plaatsvinden.

Kortom, we zetten onze activiteiten op gebied van actief aandeelhouderschap onvermoeibaar voort, in een uitdagende internationale context. Daarbij zijn we ons bewust dat de risico's voor de financiële sector, rond klimaat, verlies van biodiversiteit en het respecteren van mensenrechten mogelijk politiek minder aandacht krijgen, maar daarmee voor de financiële sector niet minder urgent zijn.

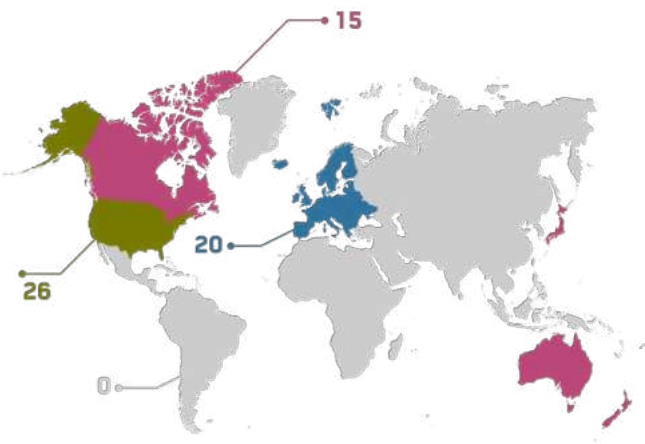
5.2.1. Overzicht thematisch engagementprogramma

Het thematische engagementprogramma van BPL Pensioen is gericht op het verhogen van sociale, milieu- en governancestandaarden in sectoren, ketens of bij ondernemingen, die deel uitmaken van het beleggingsuniversum. Het engagementprogramma sluit aan bij de speerpunten en MVB-strategie van BPL Pensioen. We doen gedegen onderzoek om ondernemingen te selecteren waarmee de dialoog het meest kansrijk is.

In 2024 bestaat het thematische engagementprogramma uit 8 thema's, die zich in verschillende fases bevinden. In deze thema's zijn 61 ondernemingen opgenomen. In de onderstaande tabel is de opbouw van het programma weergegeven. In de thematische sub-hoofdstukken wordt voor elk thema nader ingegaan op de doelstellingen, gesprekken en uitkomsten.

De ondernemingen zijn verspreid over verschillende regio's en markten. De focus van het programma ligt op de ontwikkelde markten. Er wordt onderscheid gemaakt tussen Europa, Verenigde Staten en Wereld overig (Japan, Australië, Canada, Nieuw-Zeeland). De wereldkaart geeft de regionale verdeling weer van ondernemingen in het thematische engagementprogramma.

REGIOVERDELING

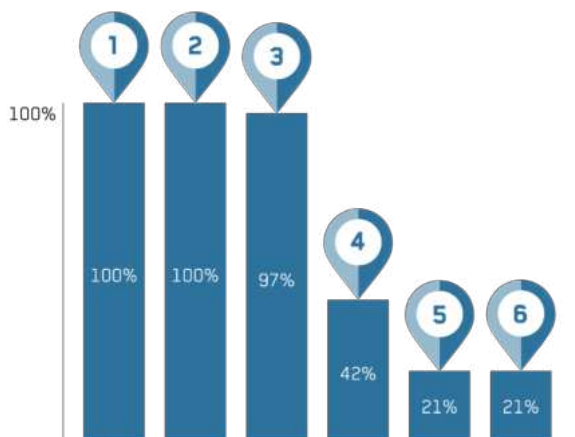
ENGAGEMENTTHEMA'S

Thema	Speerpunt	Gestart	Sectoren/ketens
Afbouw plastic in verpakking van consumentengoederen		H2 2022	Supermarktketens en producenten van huishoudelijke en persoonlijke producten
Arbeidsomstandigheden		H1 2022	Landbouw en voedingsmiddelenketen
Goede Voeding		H1 2024	Restaurants/supermarkten/producten voeding en dranken
Klimaatadaptatie en water		H1 2022	Metalen en mijnbouw- en halfgeleiderindustrie
Klimaat en Transport 2		H1 2022	Logistieke sector
Mensenrechten & Governance		H2 2022	Grondstoffensector, ICT- sector en de elektronische goederen sector
Nature Action		H1 2024	Nature Action 100 benchmark
Reductie CO ₂ uitstoot (PLUS)		H2 2022	Koolstofintensieve sectoren

Voortgang wordt gerapporteerd aan de hand van mijlpalen.
Deze worden nader toegelicht in de [bijlage: Thematisch dialoog](#).

De voortgang van het thematisch engagementprogramma is als volgt:

MIJLPAALVERDELING

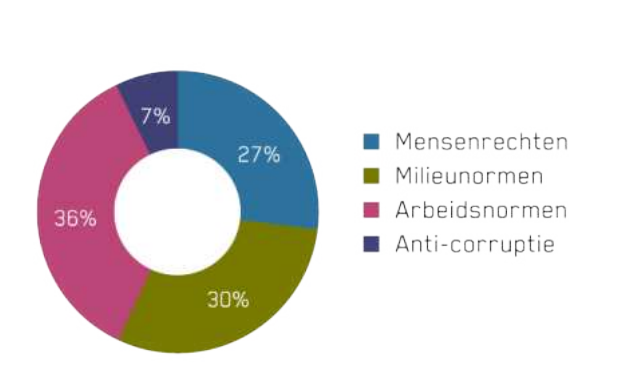
1. Analyse van het bedrijf
2. Het initiëren van de dialoog
3. Het voeren van de dialoog
4. De toezegging van de onderneming
5. Het aanpassen van het beleid en proces
6. Het afronden van de dialoog

Vanwege de korte looptijd van een aantal relatief nieuwe engagementthema's hebben veel ondernemingen mijlpaal 4 en de daaropvolgende mijlpalen nog niet behaald. Toezeggingen met betrekking tot beleidsaanpassingen en de implementatie daarvan verwachten we in de tweede helft van het engagementtraject.

5.2.2. Overzicht normatief engagementprogramma

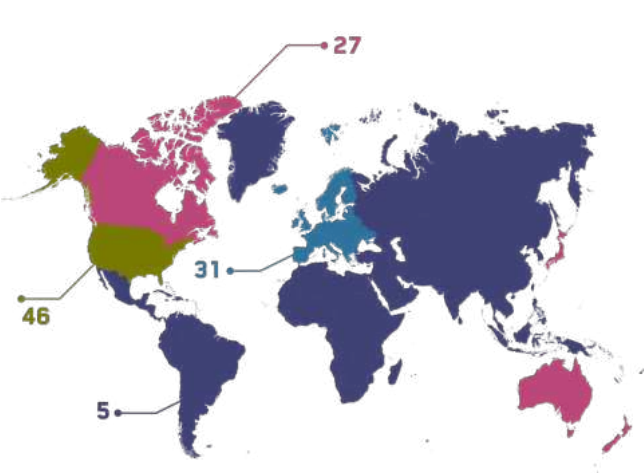
BPL Pensioen vindt het belangrijk om in gesprek te gaan met ondernemingen, die internationaal breed gedragen normen schenden. We noemen dit Normatief engagement. Per 15 december 2024 maken 109 ondernemingen deel uit van het normatieve engagementprogramma. Met deze ondernemingen spreken we over één of meerdere normschendingen. Het aantal schendingen waarover we spreken kan daarom afwijken van het aantal ondernemingen in het normatieve engagementprogramma. In totaal lopen er 155 dialogen. In het afgelopen jaar is met 40 ondernemingen een nieuwe dialoog (opnieuw) gestart. De ringdiagram toont hoe het programma is opgebouwd.

NORMSCHENDING

De ondernemingen zijn verspreid over verschillende regio's en markten. De focus van het programma ligt op de ontwikkelde markten. Er wordt onderscheid gemaakt tussen Europa, Verenigde Staten en Wereld overig (Japan, Australië, Canada, Nieuw-Zeeland). De wereldkaart geeft de regionale verdeling weer van ondernemingen in het normatief engagementprogramma.

ONDERNEMINGEN NAAR REGIO

Voortgang lopende dialogen

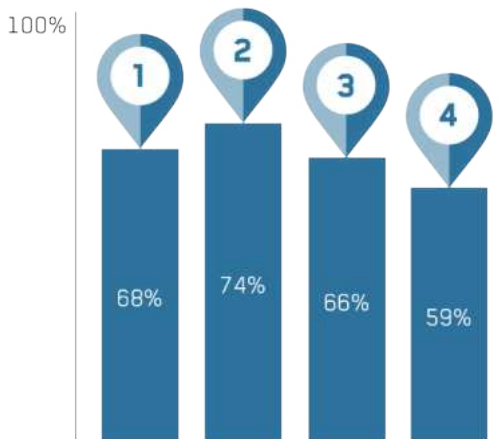
Voor normatieve dialogen onderscheiden we vier mijlpalen, zoals weergegeven in de onderstaande tabel. De voortgang per mijlpaal wordt vervolgens in iedere dialoog getoetst aan de hand van vier indicatoren: (1) er zijn geen maatregelen genomen, (2) er zijn maatregelen geïnitieerd, (3) er is een toezegging gedaan en (4) een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd.

MIJLPALLEN

Mijlpalen	
1	Het delen van relevante informatie
2	Implementatie van Beleid
3	Herstel en Verhaal
4	Opheffen en/of Voorkomen

De statistieken over de voortgang hebben betrekking op het volledige normatieve engagementprogramma. De voortgang van het normatief engagementprogramma is als volgt:

MIJLPAALVERDELING³

1. Het delen van relevante informatie
2. Implementatie van Beleid
3. Herstel en Verhaal
4. Opheffen en/ of Voorkomen

AFGESLOTEN DIALOGEN

Onderneming	Normschending
ENGIE SA	Mensenrechten
Mitsui & Co., Ltd.	Mensenrechten
Telefonaktiebolaget LM Ericsson	Anti-corruptie
Telefonaktiebolaget LM Ericsson	Anti-corruptie
Vestas Wind Systems A/S	Mensenrechten
Activision Blizzard, Inc.	Arbeidsnormen
Compagnie de l'Odéon SE	Human rights
Electricite de France SA	Anti-corruptie
Experian Plc	Mensenrechten
Tokyo Gas Co., Ltd.	Milieu

Afgesloten en geëscaleerde dialogen

Over de gehele looptijd van het normatief engagementprogramma zijn 76 dialogen succesvol afgesloten. Dat betekent dat de ondernemingen niet langer betrokken zijn bij de vermeende schending. Met 7 ondernemingen is gedurende de gehele looptijd van het normatief engagementprogramma de dialoog voortijdig afgesloten, vanwege gebrek aan reactie en/of samenwerking.

In de rapportageperiode zijn de in de onderstaande tabel genoemde 10 dialogen (succesvol) afgesloten. In 8 dialogen werden één of meerdere escalatiemaatregelen (inclusief uitsluitingen) toegepast. Dit wordt besproken in het [Escalatieoverzicht](#).

³ De staven in de diagram weergeven het percentage dialogen waarin stappen zijn gezet (indicator 2, 3 en 4) op de mijlpalen. Wanneer een mijlpaal niet relevant is voor een dialoog, is de dialoog buiten beschouwing gehouden.

5.3. Thematisch: Klimaat en Transport

Het in 2022 gepubliceerde IPCC-rapport laat zien dat de transportsector momenteel voor ruim 23 procent bijdraagt aan de mondiale totale CO₂-uitstoot⁴. Als gevolg van globalisering en de toenemende wereldhandel neemt de transportsector sterk in omvang toe. Hoewel de uitstoot van de transportsector in 2020 met zo'n 10 procent daalde als gevolg van de COVID-19 pandemie, is de uitstoot inmiddels weer terug op het oude niveau. De transportsector is grotendeels buiten het Klimaatakkoord van Parijs gebleven, maar dient dus wel een belangrijke bijdrage te leveren aan de noodzakelijke wereldwijde CO₂-reductie. Daarom is het zowel vanuit financieel als maatschappelijk perspectief relevant om dit thema uit te voeren. We richten ons hierbij onder andere op spoorwegbedrijven. De te behalen winst in termen van CO₂-reductie en energie-efficiëntie schatten wij in als hoog. Voor spoorwegbedrijven is hier veel winst te behalen omdat een groot deel van deze ondernemingen nog erg afhankelijk is van diesel. Het engagement met deze industrie heeft meerdere invalshoeken, waaronder: het verlagen van fossiel brandstofverbruik en het verhogen van het gebruik van alternatieve brandstofbronnen (zoals biobrandstof op de korte termijn en waterstof op de langetermijn), het verbeteren van voertuigtechnologie (zoals slimme start-stop systemen en batterijtechnologie voor locomotieven), maar ook andere efficiëntiemaatregelen (zoals slimme routeplanning).

5.3.1. Introductie thema

Doel van het thema

DOELSTELLINGEN KLIMAAT EN TRANSPORT

Doelstelling	Toelichting	Indicatoren
Governance	De onderneming heeft het onderwerp Klimaat op gedegen wijze bij het bestuur belegd.	- Verantwoordelijkheid klimaatbeleid op bestuursniveau - Beloningsbeleid voor bestuurders gekoppeld aan klimaatdoelstellingen
Beleid	Transportbedrijven nemen klimaatverandering en reductie van CO ₂ -uitstoot in het bijzonder op in hun beleid.	- Scope 1, 2 en 3 reductiedoelstellingen - Science Based Targets - Net Zero doelstelling - Onderscheid tussen emissiereductie en 'removal' in strategie en doelstellingen - Lobbybeleid in lijn met eigen klimaatambities - Integratie brandstofefficiëntie en diesel alternatieven in de strategie, planning, activiteiten en investeringsbeslissingen - Roadmap voor transitie vloot - Integratie klimaatscenario-analyse in strategie
Innovatie	Transportbedrijven besteden specifieke aandacht aan brandstofefficiëntie en elektrificering.	- Maatregelen om route-efficiëntie te verbeteren - Planning voor het moderniseren van bestaande locomotieven
'Best practices'	Transportbedrijven geven aan de hand van 'best practices' inzicht in de mogelijkheden tot het reduceren van het gebruik van fossiele brandstoffen en het stimuleren van hernieuwbare energiebronnen.	- Samenwerking op gebied van ontwikkeling waterstoftechniek - Samenwerking op gebied van ontwikkeling batterijtechniek - Engagement met klanten
Transparantie	Transportbedrijven verbeteren transparantie en verslaglegging over CO ₂ -uitstoot.	- Relevante emissiedata (scope 1, 2 en 3) - Rapportage brandstofverbruik per activiteit en transportmiddel - CDP climate score →B - TCFD aligned rapporteren

Sustainable Development Goals

Dit thema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 7: Betaalbare en duurzame energie (7.2 en 7.3)
- SDG 9: Industrie, innovatie en infrastructuur (9.4)
- SDG 13: Klimaatactie (13.2)

Voortgang en conclusie thema

Canadian National Railway Company

Eind 2024 spraken we voor de laatste keer met Canadian National ter afsluiting van de engagementdialoog.

Voor de overstap naar schonere brandstoffen, hebben spoorwegmaatschappijen toestemming nodig van de producenten van locomotieven. Begin 2024 kregen Noord-Amerikaanse spoorwegmaatschappijen toestemming om een hogere mix hernieuwbare- en biodiesel te gebruiken, wat de komende tijd naar verwachting tot een aanzienlijke reductie van de emissies van de onderneming zal leiden. Daarnaast wacht Canadian National op oplevering van elektrische locomotieven vanuit leveranciers. De onderneming verwacht de eerste elektrische locomotief in 2026 in gebruik te kunnen nemen. Daarnaast kocht de onderneming begin 2024 een kleine hybride locomotief en is er een pilot voor een grotere hybride

⁴ <https://www.iea.org/topics/transport>

locomotief gestart. Canadian National had zich eerder aan een emissiereductiepad in lijn met een 1,5 graden wereld en een netto-nul-uitstoot doelstelling voor 2050 gecommitteerd. In juli 2024 werden beide doelstelling door het Science Based Targets initiative (SBTi) gevalideerd.

Canadian Pacific Kansas City

In de tweede helft van 2024 spraken we voor de laatste keer met Canadian Pacific Kansas City (CPKC) ter afsluiting van de engagementdialoog. Op dit moment is CPKC bezig met een pilot met waterstof locomotieven. Daarnaast heeft de onderneming voor educatieve doeleinden een 'carbon emission calculator' gelanceerd om klanten te laten zien dat spoortransport klimaatvoordelen heeft ten opzichte van andere transportalternatieven. Verder gaven wij de onderneming desgevraagd terugkoppeling op haar klimaattransitieplan. Ook vroegen wij de onderneming scope 3 emissies in haar doelstelling op te nemen. CPKC liet echter weten zich voor nu te willen focussen op scope 1 en 2 emissies. De toezegging die CPKC eind 2023 deed om zich te committeren aan een science-based targets doelstelling in lijn met een 1,5 graden wereld, is eind 2024 nog niet gerealiseerd. Het voornemen is echter nog van kracht en de onderneming werkt samen met het 'Science Based Targets initiative' (SBTi) om de doelstelling te ontwikkelen.

CSX Corporation

Eind 2024 spraken we voor de laatste keer met CSX ter afsluiting van de engagementdialoog. De onderneming kondigde recent een aantal grote beleidsverbeteringen aan. Ten eerste committeerde CSX zich aan het stellen van emissiedoelstellingen in lijn met een 1,5 graden reductiepad. CSX zal deze doelstellingen extern laten valideren door het 'Science Based Targets initiative' (SBTi). Daarnaast zal de onderneming uitgebreide klimaatscenario-analyse uitvoeren om fysieke- en transitierisico's te identificeren. In 2025 zal CSX dit verwerken in haar eerste integrale Klimaattransitieplan. Omdat CSX met deze toezeggingen aan onze engagementverwachtingen doet, sluiten we de dialoog succesvol af. Het beloningsbeleid van de onderneming blijft een aandachtspunt. Wij hebben daarom nogmaals onze verwachtingen ten aanzien van het integreren van klimaat kpi's in de beloning van bestuurders onderstreept.

Norfolk Southern Corporation

In de eerste helft van 2024 spraken wij voor de tweede keer met Norfolk Southern. De onderneming publiceerde in januari 2024 een 'Climate Transition Plan' en had zich eerder gecommitteerd aan een 2 graden emissiereductiepad, gevalideerd door het 'Science Based Targets initiative' (SBTi). Norfolk Southern verklaarde tijdens het gesprek op weg te zijn om haar doelstellingen voor 2034 te behalen. Op dit moment onderzoekt Norfolk Southern hoe ze haar kpi's kan verbeteren en afstemmen op een 1,5 graden emissiereductiepad. Het blijft echter een uitdaging voor Norfolk Southern om zich te committeren aan een 1,5 graden emissiereductiepad.

Eind 2024 spraken we voor de laatste keer met Norfolk Southern ter afsluiting van de engagementdialoog. In het

gesprek werd ingegaan op de rol van hybride locomotieven in de langetermijnstrategie van de onderneming. Hierbij noemde Norfolk Southern de samenwerking met locomotiefbouwer Alstom als een eerste stap naar het ontwikkelen en implementeren van hybride motoren in zowel nieuwe als bestaande locomotieven. Op de vraag of de verandering van de federale regering impact heeft op de financiering van de energietransitie in de Amerikaanse spoorwegsector, vertelde de onderneming dat ze niet veel nadeel zullen ondervinden, omdat luchtvervuiling voor de Trump regering een prioriteit zal zijn, hoewel emissiereductie minder vanuit het perspectief van klimaatverandering zal worden benaderd. Al hebben we geen concrete toezeggingen of beleidswijzigingen in lijn met onze engagementverwachtingen verwelkomd, heeft Norfolk Southern voortgang laten zien binnen het Climate Transition Plan dat het in 2023 publiceerde. Bovendien committeerde de onderneming zich al voor aanvang van onze dialoog aan het stellen van een 'science-based target' in lijn met een 2 graden wereld. Norfolk Southern heeft echter niet voldaan aan onze engagementverwachting om zich te verbinden aan netto-nul-uitstoot voor 2050 of een 'science-based target' in lijn met een 1,5 graden wereld.

TFI International Inc

TFI International heeft na ons eerste gesprek met de CFO in 2023 niet gereageerd op onze pogingen om onze dialoog voort te zetten. Daarom stemden wij in 2024 tegen de herbenoeming van de Chair/CEO van TFI International. Wij wilden met TFI International in gesprek over de gevolgen van de 'Climate Rule' van de Securities and Exchange Commission (SEC) voor de onderneming. In ons eerste gesprek met de onderneming in 2023 liet de CFO blijken dat klimaat niet als materieel of prioriteit gezien wordt door het bestuur en de grootste aandeelhouders van de onderneming. De onderneming heeft geen noemenswaardige transitiestrategie en rapporteert niet over emissiedata. Wij ronden de dialoog om de hierboven genoemde redenen zonder succes af.

Union Pacific Corporation

De dialoog met Union Pacific is succesvol afgesloten, nadat de onderneming een aantal belangrijke beleidswijzigingen heeft doorgevoerd. Union Pacific heeft zich in 2023 aan extern gevalideerde emissiedoelstelling in lijn met een 1,5 graden wereld gecommitteerd. Daarnaast heeft de onderneming de doelstelling voor netto-nul uitstoot voor 2050 vastgesteld. Union Pacific richt zich voor emissiereducties voornamelijk op efficiëntie in biobrandstoffen. Om dat te bereiken worden er 600 locomotieven gemoderniseerd. Union Pacific is ook bezig met het identificeren van uitdagingen op het gebied van infrastructuur voor de lange termijn, met name op het gebied van klimaatrisico's. De onderneming heeft ook uitgebreid gerapporteerd over haar klimaat gerelateerde lobbyactiviteiten, en de verantwoording hiervoor.

5.3.2. Voortgang thema

Per eind december 2024 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

MIJLPALEN KLIMAAT EN TRANSPORT 2

	Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1	CSX Corporation	Verenigde Staten	Spoortransport	5,72						
2	Canadian National Railway Company	Canada	Spoortransport	4,95						
3	Canadian Pacific Kansas City	Canada	Spoortransport	5,18						
4	Norfolk Southern Corporation	Verenigde Staten	Spoortransport	5,73						
5	TFI International Inc	Canada	Wegtransport	6,12						
6	Union Pacific Corporation	Verenigde Staten	Spoortransport	5,44						

¹ De MSCI Low Carbon Transition Score meet de mate van afstemming van een onderneming met de 'Low Carbon Transition'. Ondernemingen met een hogere Lage score zijn meer in lijn met de 'Low Carbon Transition' in vergelijking met ondernemingen met lagere scores. (Score: 0-10)

LEGENDA MIJLPALEN

Symbol status ¹	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
	Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald*
						Impact doelstelling niet behaald**
						Dialoog onsuccesvol

¹ Vorige rapportages bevatten ook het symbool statuswijziging. Deze symbolen worden tijdelijk niet weergegeven.

TOEZEGGINGEN EN AANPASSINGEN BELEID IN RAPPORTAGEPERIODE

Onderneming	Doelstelling	Realisatie
Union Pacific	Beleid: Transportbedrijven nemen klimaatverandering en reductie van CO ₂ -uitstoot in het bijzonder op in hun beleid.	In 2024 committeerde Union Pacific aan een extern gevalideerde scope 1 en 2 emissiedoelstelling in lijn met een 1,5 graden scenario.
Canadian National Railway	Beleid: Transportbedrijven nemen klimaatverandering en reductie van CO ₂ -uitstoot in het bijzonder op in hun beleid.	In 2024 werden de emissiedoelstellingen van Canadian National Railway voor 2030 (2 graden scenario) en 2050 (1,5 graden scenario) extern gevalideerd.
CSX	Beleid: Transportbedrijven nemen klimaatverandering en reductie van CO ₂ -uitstoot in het bijzonder op in hun beleid.	CSX heeft toegezegd zich te gaan committeren aan een extern gevalideerde emissiedoelstellingen in lijn met een 1,5 graden scenario. Ook heeft CSX aangekondigd een uitgebreide klimaatscenario-analyse uit te gaan voeren.

5.3.3. Eindbeoordeling

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van drie onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten gedeeld aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we vier kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

EVALUATIE

Toelichting		Doelstellingen			
KPI	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	100%	ja
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	67%	ja

Evaluatie

- Alle transportbedrijven benadrukken de technologische uitdagingen en hoge investeringen en die nodig zijn om voor 2050 netto-nul uitstoot te realiseren. Dit heeft voornamelijk te maken met de elektrificatie van locomotieven en de ontwikkeling van hybride en waterstoftechnologieën. Desondanks hebben meerdere ondernemingen zich gedurende de looptijd van de dialoog gecommitteerd aan een netto-nul uitstoot voor 2050 doelstelling en extern gevalideerde tussentijdse doelstellingen. Andere ondernemingen zijn, ondanks ons aandringen, terughoudend met zich committeren aan langetermijn-doelstellingen.
- Veel transportbedrijven geven aan afhankelijk te zijn van de producenten van kapitaalgoederen en overheden voor de transitie van hun vloot en infrastructuur. In markten waar veel samenwerking is tussen transportbedrijven onderling en tussen transportbedrijven, producenten en de overheid, zien we veel vooruitgang. Dit is bijvoorbeeld het geval bij Noord-Amerikaanse 'Class I' spoorwegbedrijven, die inmiddels allemaal 'science-based targets' hebben gesteld en samenwerken op het gebied van batterij- en waterstoftechnologie. Dit onderstreept het belang van sectorbreed engagement en engagement met overheden.
- Voor de overstap naar schonere brandstoffen zoals biodiesel en hernieuwbare diesel, hebben transportbedrijven toestemming nodig van de producenten van locomotieven en vrachtwagens. Begin 2024 gaven Noord-Amerikaanse producenten van locomotieven toestemming voor een hogere mix van hernieuwbare- en biodiesel, wat de weg vrijmaakt voor spoorwegbedrijven om op korte termijn hun emissies sterk te reduceren.

5.4. Thematisch: Klimaatadaptatie en Water

Water is de basis voor al het leven en daarnaast ook een belangrijke grondstof voor vele productieprocessen. Mede door een stijging van de temperatuur en een verandering in neerslagpatronen als gevolg van het veranderende klimaat, is de beschikbaarheid van water niet meer vanzelfsprekend. Wereldwijd worden jaarlijks 55 miljoen mensen getroffen door droogte⁵. Naast waterschaarste zorgt ook een overvloed aan water voor problemen in de vorm van overstromingen en is vervuiling van water een belangrijke oorzaak voor sterftegevallen en ziekten in lage- en midden-inkomenslanden⁶. Ondanks het bewijs dat water in combinatie met klimaat een onderwerp van belang is, is het vaak onderbelicht bij ondernemingen. Veel ondernemingen rapporteren watergebruik alleen op geaggregeerd niveau en alleen voor eigen productielocaties. Daarnaast geven veel ondernemingen geen inzicht in de langetermijn kwetsbaarheden in de specifieke regio's en toeleveringsketens waar ze actief zijn. Omdat watergebruik en problematiek rondom water, in contrast met klimaat, per regio verschilt, kunnen ondernemingen die actief zijn in regio's waar waterschaarste speelt een belangrijke bijdrage leveren aan de aanpak van deze problematiek. In dit engagementthema richten wij ons daarom op ondernemingen in de metalen en mijnbouw- en halfgeleiderindustrie die zeer afhankelijk zijn van grote hoeveelheden water en actief zijn in regio's waar waterschaarste heerst.

5.4.1. Introductie thema

Doel van het thema

DOELSTELLINGEN KLIMAATADAPTATIE EN WATER

Doelstelling	Indicatoren
Beleidsvorming en governance	- De onderneming formuleert een langetermijn waterbeleid; - De onderneming heeft doelstellingen per productielocatie en toeleveringsketen met betrekking tot watergebruik, afvalwater en het herstellen van stroomgebieden; - Water is een aantoonbaar besproken onderwerp in de bestuurscommissies; - De doelstellingen zijn vertaald naar het beloningsbeleid.
Monitoring	- De onderneming monitort de vooruitgang op haar doelstellingen; - De onderneming analyseert strategische/financiële risico's en kansen als gevolg van waterschaarste; - De onderneming is op de hoogte van de effecten die haar watergebruik heeft op lokale stroomgebieden en binnen haar toeleveringsketens; - De onderneming heeft zicht op de impact van klimaatverandering op de beschikbaarheid van water voor haar activiteiten en relevante stakeholders.
Implementatie	- De onderneming optimaliseert processen om waterverbruik te verminderen en de waterkwaliteit te verbeteren. Bijvoorbeeld door de inzet van de best beschikbare technologieën; - De onderneming past scenario-analyse toe bij huidige locaties en de selectie van nieuwe productielocaties; - De onderneming investeert in technische innovatie.
Transparantie	- De onderneming is transparant over haar waterrisico's en haar impact in de stroomgebieden en ecosystemen; - De onderneming is transparant over het inzetten van haar invloed met betrekking tot regelgeving op het gebied van water; - De onderneming is transparant over samenwerking met en het aangaan van de dialoog met relevante stakeholders.
Samenwerking in de sector	De onderneming werkt samen met andere ondernemingen in de toeleveringsketen en andere belanghebbenden die mede gebruik maken van dezelfde waterbronnen als de onderneming.

Sustainable Development Goals

Dit thema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG Doel 3. Goede gezondheid en welzijn (3.9)
- SDG Doel 6. Schoon water en sanitair (6.3, 6.4, 6.5 en 6.6)
- SDG Doel 12. Verantwoorde consumptie en productie (12.4)
- SDG Doel 15. Leven op het land (15.1)

Voortgang en conclusie dialogen

Agnico Eagle

Sinds ons eerste contact met de onderneming heeft Agnico Eagle een nieuw waterbeleid gepubliceerd en haar protocollen en standaarden verbeterd. De waterdoelstellingen zijn nu ook locatie-specifiek vanwege verschillende omstandigheden en uitdagingen. De onderneming verzamelt waterdata en gebruikt de 'Towards Sustainable Mining' protocollen. Hoewel ze ook onze feedback over de afwezigheid van een materialiteitsanalyse willen oppakken, zijn hiervoor nog geen concrete plannen. De mogelijkheid om water een prijs te geven wordt ook nog onderzocht, wat uitdagend is door grote contextuele verschillen tussen

⁵ https://www.panda.org/wwf_news/?352050/Worsening-drought-risk-impacts-55-million-people-every-year-says-WWF-report

⁶ https://www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/pbl-2018-the-geography-of-future-water-challenges-water-scarcity_3147.pdf

locaties. Het nieuwe 'Water Management Policy' benadrukt verantwoord waterbeheer door 'Best Applicable Practices', met aandacht voor volksgezondheid, veiligheid, milieu, inzet van middelen, verantwoordelijkheden, regelgeving, waterkwaliteit en -kwantiteit en voor de relaties met gemeenschappen. Wij ronden onze dialoog met Agnico-Eagle Mines over haar waterbeheer positief af.

Newmont

Newcrest Mining, de onderneming waar wij oorspronkelijk engagement me voerden, is eind 2023 overgenomen door Newmont Corporation. In ons gesprek met Newmont in de eerste helft van 2024 kondigde de onderneming aan bezig te zijn met het herontwikkelen van haar Waterstrategie, die uit 2014 dateert. Hiervoor zal Newmont ook diverse nieuwe waterdoelen opstellen, waaronder met betrekking tot waterefficiëntie. Als onderdeel van de nieuwe Waterstrategie brengt de onderneming ook opnieuw de fysieke waterrisico's waaraan het is blootgesteld in kaart. Hiervoor maakt het gebruik van de 'Aquaduct Tool', ontwikkeld door het World Resource Institute (WRI). De uitkomsten van deze risico-inventarisatie verwacht Newmont in haar Duurzaamheidsrapport voor 2024 te delen.

Sinds onze dialoog met Newmont van start ging zijn er verschillende zaken verbeterd. Zo werden er aan de hand van Newmont's 'Water Management'-standaard 'gap-analyses' voltooid voor overgenomen onderdelen van Newcrest. Vervolgens werden er op basis daarvan prioriteitsgebieden aangewezen. Daarnaast zijn de gemaakte risicobeoordelingen per stroomgebied herzien en waar nodig bijgewerkt door Newmont. Ook zijn de kaders voor waterbeheer herzien en bijgewerkt. Aan het einde van 2024 werd er door de onderneming nog gewerkt aan specifieke waterdoelstellingen en actieplannen voor de verschillende locaties voor 2025, met de nadruk op operationele- en stroomgebiedrisico's. Ook in 2025 zal een waterefficiëntie-doelstelling van kracht zijn. Deze laatste wordt, mede op ons verzoek, tevens opgenomen in het interne kortetermijncompensatieplan.

Qorvo

De onderneming heeft ambitieuze waterbesparingsdoelstellingen gesteld en heeft de doelstelling voor het fiscale jaar 2024 inmiddels bereikt door projecten te realiseren die samen 1.000.000 gallons water besparen. Voor het fiscale jaar 2025 is het doel om zelfs meer dan 2.000.000 gallons te besparen. Qorvo treft zowel maatregelen voor de korte termijn, zoals het beperken van scrubberwater, als voor de langere termijn, waarbij de onderneming zich richt op efficiënt waterhergebruik aan het eind van de processen. Bovendien is er een milieudoelstelling die gekoppeld is aan de beloning van de 'Vice President Operations', wat aangeeft dat milieuprestaties, waaronder watergebruik, essentieel zijn voor de bedrijfsvoering. De onderneming werkt samen met leveranciers om ook de waterimpact in de keten te verminderen, waarbij jaarlijkse risicobeoordelingen en audits worden uitgevoerd om te waarborgen dat ketenpartners voldoen aan milieunormen. Daarnaast ligt de focus op

continue verbetering, waarbij voortdurend kansen voor waterbesparing en efficiëntie worden gezocht. Tot slot wordt er gewerkt aan een betere rapportage en transparantie over waterintensiteit en milieu-impact, inclusief het delen van gegevens over de milieudoelstellingen van leveranciers. Met de introductie van een duurzaamheidsraad heeft Qorvo een stap gezet naar de structurele beheersing van aan water gerelateerde risico's. Het volgt hierbij de 'Responsible Business Alliance'. Met dit lidmaatschap verbond de onderneming zich aan het ontwikkelen en implementeren van een waterbeheerprogramma, waarin veel aandacht is voor onder andere het evalueren van gebruikte bronnen en spaarzaam watergebruik. Deelnemers moeten routinematig de prestaties van hun afvalwaterbehandelings- en opslagsystemen monitoren om optimale prestaties en naleving van de regelgeving te waarborgen. Hoewel wij nog onvoldoende beweging bij de onderneming zien in de richting van specifieke scenario-analyses die ook financiële risico's in acht nemen, maakte Qorvo dus wel belangrijke voortgang bij het opstellen van waterbeleid.

Rio Tinto

Onze oproep aan Rio Tinto was vooral om beter inzichtelijk te maken waar en op welke manier er mogelijk risico's verbonden zijn aan de afhankelijkheid van de onderneming van water. Ook vroegen wij de onderneming beter in kaart te brengen in welke stroomgebieden zij spanningen voorziet met andere belanghebbenden. Hiermee is een begin gemaakt, Rio Tinto lanceerde in 2023 een waterrapportage tool, waarmee het publiekelijk inzicht biedt in het watergebruik van de onderneming per locatie. Het betreft de toewijzing van oppervlaktewater, het jaarlijkse waterverbruik en de gemiddelde neerslagafvoer per stroomgebied voor alle door Rio Tinto beheerde operaties. Deze informatie, die een overzicht biedt van de afgelopen vijf jaar, is beschikbaar op een interactief platform waar gebruikers kunnen zoeken op locatie, operatie of project. De transparantie maakt deel uit van Rio Tinto's groepsdoelstelling om meer openheid te bieden over watergebruik, risicoprofielen en waterbeheerpraktijken. Het bedrijf voldoet hiermee inmiddels aan onze vraag om groepsbrede en locatiespecifieke doelen om beter waterbeheer te bevorderen.

Vervolg

In H1 2025 begint een nieuw thema over de waterrisico's bij ondernemingen in de portefeuille. Hiervoor hebben we september in samenwerking met Deltares, WWF, SCOR en NN Group een rapport over waterrisico's bij beleggingen gepubliceerd¹. In dit rapport wordt uiteengezet hoe beleggers waterrisico's beter in kaart kunnen brengen en hoe dit vertaald kan worden naar engagementdoelstellingen. We gebruiken de resultaten uit dit onderzoek als een inhoudelijk fundament voor dit nieuwe engagementthema over water.

Bridging the gap

Volgende en schoon water is cruciaal voor mensen, bedrijven en landen wereldwijd. En teveel water kan leiden tot overstromingen en waterschade. Toch hebben institutionele beleggers vaak onvoldoende inzicht in de waterrisico's in hun portefeuille. Daarom slaan, na een eerdere succesvolle samenwerking op dit thema, Achmea Investment Management, NN, SCOR, Deltares en WWF de handen ineen om beter inzicht te krijgen in waterrisico's.

Het samenwerkingsproject "Bridge" ontwikkelt een aanpak om waterrisico's in stroomgebieden van rivieren in kaart te brengen die van belang zijn voor beleggingsportefeuilles. Als pilot zijn het Tiete-stroomgebied, in de Braziliaanse regio Sao Paulo, en het Chennai-stroomgebied in India geselecteerd.

We kijken in deze stroomgebieden naar de impact van klimaatverandering, sociaal-economische veranderingen en hoe bedrijven waarin we beleggen in deze gebieden omgaan met waterrisico's. Zo krijgen we een goed beeld van welke risico's nog onvoldoende geadresseerd zijn. Dit zal worden vertaald naar portefeuille-management en engagement met deze bedrijven.

Het project maakt deel uit van het Topconsortium voor Kennis en Innovatie (TKI) programma van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. De resultaten zullen dan ook publiek beschikbaar zijn en een startpunt vormen voor verdere samenwerking van institutionele beleggers om waterrisico's beter te adresseren, en om klimaatverandering en biodiversiteitsverlies te helpen tegengaan. Dit gebeurt onder andere via het 'Ceres Valuing Water Finance Initiative' waar Achmea IM deel van uit maakt.

5.4.2. Voortgang thema

Per eind december 2024 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

MIJLPALEN KLIMAATADAPTATIE EN WATER

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 Agnico-Eagle Mines Limited	Canada	Metaal en Mijnbouw	5,20						
2 Newmont Corporation	Verenigde Staten	Metaal & Mijnbouw	5,20						
Halfgeleiders									
3 Qorvo, Inc.	Verenigde Staten		5,20						
4 Rio Tinto plc	Verenigd Koninkrijk	Metaal en Mijnbouw	2,30						

1 De MSCI Water Stress Score geeft weer in hoeverre waterschaarste een risico vormt voor de onderneming en hoe de onderneming water gerelateerde risico's en kansen oppakt. De score is op een schaal van 0 tot 10, waarbij een lage score aantoont dat de onderneming geen robuuste strategie heeft om haar watergebruik te beheren en verminderen

LEGENDA MIJLPALEN

Symbool status ¹	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
	Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald*
						Impact doelstelling niet behaald**
						Dialoog onsuccesvol

1 Vorige rapportages bevatten ook het symbool statuswijziging. Deze symbolen worden tijdelijk niet weergegeven.

TOEZEGGINGEN EN AANPASSINGEN BELEID IN RAPPORTAGEPERIODE

Onderneming	Doelstelling	Realisatie
Agnico Eagle Mines	Beleid en governance: De onderneming formuleert een langetermijn waterbeleid.	Er werd een Water Management Policy ingevoerd. Hierin staan de belangrijkste aandachtspunten voor de onderneming op het gebied van water. Dit betekende niet alleen een inhoudelijke kwaliteitsverbetering, maar was ook een verbreding van de reikwijdte naar recent overgenomen onderdelen.
Newmont Corporation	Monitoring: de doelstellingen zijn vertaald naar het beloningsbeleid	In 2024 bevestigde de onderneming dat het haar water-efficiëntie doelstelling opneemt in het interne kortetermijncompensatieplan.
Qorvo	Beleidsvorming en governance: De onderneming formuleert een langetermijn waterbeleid.	Met het lidmaatschap van Responsible Business Alliance verbond de onderneming zich aan het ontwikkelen en implementeren van een waterbeheerprogramma, waarin veel aandacht is voor o.a. het evalueren van gebruikte bronnen en spaarzaam watergebruik
Rio Tinto	Monitoring: De onderneming monitort de vooruitgang op haar doelstellingen	informatie m.b.t. water is beschikbaar op een interactief platform waar gebruikers kunnen zoeken op locatie, operatie of project

5.4.3. Eindbeoordeling

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van drie onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten geduid aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we vier kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

EVALUATIE

Toelichting		Doelstellingen			
KPI	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	100%	ja
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	100%	ja

Evaluatie

- Ondernemingen voelen zich door de gevolgen van klimaatverandering steeds meer genoodzaakt om vooruit te denken over hun watergebruik en hun verantwoordelijkheid ten opzichte van stakeholders. Alle ondernemingen die wij spraken hebben watermanagement op de agenda staan, waarbij de mijnbouwbedrijven het meest volwassen watermanagement hebben en de halfgeleidersector openstaat voor verbeteringen.
- Sectorbrede protocollen zoals 'Towards Sustainable Mining' spelen een belangrijke rol. De meeste ondernemingen hebben stappen gezet om transparanter te zijn over hun watergebruik en waterbeheerpraktijken, zoals het publiceren van waterbeleid, het verzamelen en delen van waterdata, en het gebruik van rapportagetools.
- Waterbeheer wordt steeds meer geïntegreerd in bredere duurzaamheidsstrategieën, met specifieke waterdoelstellingen, roadmaps en klimaatmodellering om de impact van watergebruik te begrijpen en te verbeteren, waarbij de mijnbouwbedrijven positief opvallen.
- Er is een sterke focus op het verbeteren van waterrecycling en efficiëntie, met investeringen in technologieën en infrastructuur om waterbesparing te realiseren.
- Hoewel de meeste ondernemingen nog verder kunnen verbeteren op het gebied van eenduidige en meetbare doelen en de transparantie hierover, laten deze conclusies zien dat ondernemingen zich steeds meer bewust worden van het belang van verantwoord waterbeheer en stappen zetten om hun impact op het gebied van water te minimaliseren.

5.5. Thematisch: Reductie CO₂-uitstoot

In het Klimaatakkoord van Parijs spraken 196 landen af de opwarming van de aarde te zullen beperken tot ruim onder de 2 graden Celsius, met het streven om de opwarming beneden de 1,5 graad Celsius te houden. Het CO₂-budget dat de mensheid heeft om catastrofale opwarming van de aarde te voorkomen zal binnen 10 jaar gebruikt worden als de uitstoot niet teruggedrongen wordt. Daarom is het noodzakelijk om de bestaande infrastructuur voor fossiele brandstoffen zoveel mogelijk uit te faseren en te werken aan een zo goed mogelijke integratie van duurzame energie en infrastructuur. Tijdens de dialoog Reductie CO₂-uitstoot gaan we met ondernemingen in gesprek over de gevolgen van een te hoge CO₂-uitstoot en de risico's die dat met zich meebrengt, maar ook over de kansen die de transitie naar duurzame energiebronnen biedt. Het gesprek richt zich op de strategie die ondernemingen kiezen en de mate waarin ze zijn voorbereid op veranderingen die in diverse klimaatscenario's worden geschetst. Voor dit thema is met behulp van CO₂-EVIC cijfers en gespecialiseerde bronnen zoals 'Transition Pathway Initiative' (TPI) het beleggingsuniversum getoetst. Aan de hand van de uitkomst zijn ondernemingen geselecteerd met relatief de hoogste emissies en weinig aandacht in hun beleid voor de transitie naar een klimaatvriendelijk bedrijfsmodel.

5.5.1. Introductie thema

Doel van het thema

DOELSTELLINGEN REDUCTIE CO₂-UITSTOOT

Doelstelling	Toelichting	Indicatoren
Governance	Ondernemingen hebben het onderwerp Klimaat op gedegen wijze bij het bestuur belegd.	- De onderneming stelt een bestuurder of bestuurscomité aan met de verantwoordelijkheid voor het toezicht op het klimaatbeleid - De onderneming neemt aan CO₂-reductie gerelateerde KPI's op in de beloning van bestuurders - De onderneming is transparant over haar betrokkenheid bij belangenorganisaties en zorgt ervoor dat de doelen in lijn zijn met haar eigen klimaatbeleid
Strategie	Ondernemingen ontwikkelen een gedegen klimaatstrategie en voeren deze uit. Dit betekent dat de strategie zowel financieel als maatschappelijk robuust moet zijn en zal leiden tot een lagere CO ₂ /EVIC.	- De onderneming stelt 'science-based targets' en laat deze extern valideren - De onderneming committeert zich aan een net-zero ambitie
Risicomanagement	De ondernemingen bereiden zich voor op de gevolgen van de klimaattransitie en maken kansen en risico's inzichtelijk. De ondernemingen dienen bovendien transparant te zijn over de wijze waarop zij klimaat gerelateerde kansen en risico's meten en monitoren. Ook vragen wij de ondernemingen verschillende scenario's over veranderende markten uit te werken.	- De onderneming rapporteert over klimaatrisico's en -kansen in lijn met TCFD - De onderneming stelt een klimaatscenario-analyse op
Transparantie	De ondernemingen zijn transparant over de voortgang en resultaten van genomen maatregelen.	- De onderneming rapporteert scope 1 en 2 emissiedata en laat deze extern valideren - De onderneming rapporteert aan 'CDP climate change'

Sustainable Development Goals

Dit thema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 7: Betaalbare en duurzame energie (7.2)
- SDG 13: Klimaatactie (13.2)

Voortgang thema

Nucor

In de eerste helft van 2024 spraken we voor de tweede keer met Nucor. De onderneming maakt veelal gebruik van 'Electric Arc Furnace' (EAF) technologie waarbij metaalschroot wordt gerecycled. Dit productieproces is vele malen efficiënter dan het produceren van staal uit ruwijzer door middel van

hoogovens. Nucor maakt net als andere EAF-producenten bezwaar tegen het door het 'Science Based Targets initiative' (SBTi) ontwikkelde emissiereductie-pad voor de staalsector, dat onderscheid maakt tussen staal geproduceerd van ruwijzer en metaalschroot. Omdat beide productieprocessen volgens SBTi moeten vergroenen, moet staal geproduceerd van metaalschroot aan strengere emissievereisten voldoen dan staal geproduceerd van ruwijzer. Nucor heeft daarom samen met sectorgenoten via de 'Global Steel Climate Council' (GSCC) eigen 'science based targets' ontwikkeld, waarin geen onderscheid wordt gemaakt tussen productietechnologieën. Wij hebben onze zorgen over deze ontwikkeling uitgesproken richting de onderneming. Omdat beide standaarden het voor de staalsector beschikbare CO₂-budget anders verdelen, kunnen alle staalproducten 'science based targets' claimen,

maar gezamenlijk het CO2-budget overschrijden. Daarnaast spraken we met de onderneming over hun reductiestrategie voor 2030-2050, die deels op nog niet schaalbare technologieën zoals 'carbon capture and storage' (CCS) leunt. Na afloop van het gesprek deelden we per e-mail een 'best practice' uit de branche voor het meewegen van klimaatactie in het remuneratiebeleid van bestuurders.

Steel Dynamics

In de eerste helft van 2024 spraken we voor de tweede keer met Steel Dynamics. De onderneming maakt uitsluitend gebruik van 'Electric Arc Furnace' (EAF) technologie waarbij metaalschroot wordt gerecycled. Dit productieproces is vele malen efficiënter dan het produceren van staal uit ruwijzer door middel van hoogovens. Steel Dynamics maakt net als andere EAF-producenten bezwaar tegen het door het 'Science Based Targets initiative' (SBTi) ontwikkelde emissiereductie-pad voor de staalsector, dat onderscheid maakt tussen staal geproduceerd van ruwijzer en metaalschroot. Omdat beide productieprocessen volgens SBTi moeten vergroenen, moet staal geproduceerd van metaalschroot aan strengere emissievereisten voldoen dan staal geproduceerd van ruwijzer. Steel Dynamics heeft daarom samen met sectorgenoten via de 'Global Steel Climate Council' (GSCC) eigen 'science based targets' ontwikkeld, waarin geen onderscheid wordt gemaakt tussen productietechnologieën. Wij hebben onze zorgen over deze ontwikkeling uitgesproken richting de onderneming. Omdat beide standaarden het voor de staalsector beschikbare CO2-budget anders verdelen, kunnen alle staalproducten 'science based targets' claimen, maar gezamenlijk het CO2-budget overschrijden. Daarnaast spraken we verder met de onderneming over het nut van klimaatscenario-analyses en deelden we een 'best practice' uit de branche voor het kwantificeren van de verschillende toegepaste emissiereductiemaatregelen.

Umicore

Sinds het vorige gesprek met Umicore begin 2023, publiceerde de onderneming haar Klimaattransitieplan. In het tweede gesprek dat in de eerste helft van 2024 plaatvond, lichtte Umicore dit plan toe. Het plan bevat de diverse emissiereductie-maatregelen die Umicore inzet, en men kwantificeert deze waar mogelijk. De onderneming liet al eerder haar emissiedoelstellingen valideren door het 'Science Based Targets initiative' (SBTi). Met het Klimaattransitieplan zet Umicore een belangrijke vervolgstap. Umicore heeft zich nog niet aan lange-termijndoelstellingen gecommitteerd. Wij hebben daarom onze verwachtingen ten aanzien van net-zero 2050 met de onderneming gedeeld. Umicore is goed gepositioneerd om een geloofwaardig net-zero 2050 doel te stellen, aangezien het op schema ligt voor haar middellange termijn doelstellingen, en het de benodigde emissiereductiemaatregelen zo goed als mogelijk in kaart heeft gebracht. Desgevraagd deelden wij na afloop schriftelijk een 'best practice' 2050 strategie met Umicore.

Oneok

Voor Oneok, dienstverlener in de aardgas sector, zijn compressoren en ontluchting in pijpleidingen belangrijke

oorzaken van broeikasgasuitstoot. Wij vragen de onderneming zich daarom te richten op het afvangen van methaangas dat anders vrij zou komen in de lucht en dit terug te leiden in het netwerk. Wij vragen Oneok verder om lekkages aan pijpleidingen te voorkomen en tijdig te repareren. Hiermee wordt niet alleen methaanuitstoot voorkomen, maar ook aardgas, dat commerciële waarde vertegenwoordigt, behouden. Door het gebruik van geavanceerde detectie- en meettechniek kunnen lekkages en vergelijkbare storingen aan het netwerk in een vroeg stadium worden gesignaleerd. De onderneming gaf aan zich op beide onderdelen te blijven inzetten en waar mogelijk ook beter en gedetailleerder inzicht te geven over de gerealiseerde verbeteringen.

Hydro One

In de tweede helft van 2024 stuurden wij namens de CDP 'Non-Disclosure Campaign' een brief aan Hydro One waarin de deelnemers aan dit engagementinitiatief de onderneming oproepen om aan CDP te rapporteren. Hydro One heeft hierop, net als op eerdere contactpogingen, niet gereageerd.

Voortgang PLUS thema

CK Hutchison

In de eerste helft van 2024 spraken we opnieuw met het conglomeraat CK Hutchison, dat bestaat uit een Infrastructuur, Telecommunicatie-, Haven en Retaildivisie. De onderneming is op divisieniveau bezig met het uitvoeren van klimaatscenario-analyses, beginnende bij de Infrastructuur- en Havendivisie. CK Hutchison zei toe de verschillende scenario-analyses op den duur te zullen consolideren en hier op groepsniveau over te rapporteren, waarmee het zou voldoen aan onze engagementverwachtingen op dit onderwerp. Daarnaast zet de onderneming stappen op het stellen van 'science-based' emissiedoelstellingen. Zo ontving de Havendivisie afgelopen jaar validatie van het 'Science Based Targets initiative' (SBTi) voor de nieuwe, ambitieuzere emissiedoelstellingen die de divisie stelde. CK Hutchison is nog in afwachting van de SBTi methodologie voor de olie- en gas industrie, waarna het ook voor haar Infrastructuurdivisie 'science-based targets' kan stellen.

Heidelberg Materials

In april waren wij bij het hoofdkantoor van Heidelberg Materials voor een tweede engagementgesprek. We spraken onder andere over de doelstelling van de onderneming om in 2030 voor minimaal 50 procent van hun betonproducten circulaire alternatieven aan te bieden. Door verschillen in nationale wetgeving en accountancy standaarden lukt het de onderneming momenteel alleen te rapporteren over het percentage cementproducten waarvoor het circulaire alternatieven biedt. Heidelberg Materials is bezig met het verzamelen van de benodigde data en het opzetten van een rapportagestructuur waardoor zij in de toekomst wel hun voortgang kunnen rapporteren. Daarnaast is Heidelberg Materials begonnen met het uitvoeren van klimaatscenario-analyses aan de hand van 'Shared Socioeconomic Pathways' (SSP) scenario's. Hiermee heeft de onderneming haar klimaatrisico-aanpak aanzienlijk verbeterd.

Mitsui Chemicals

In de eerste helft van 2024 spraken we voor het eerst met Mitsui Chemicals Group. De bijeenkomst vond plaats op het Achmea kantoor in Zeist. Onze 'Dutch Climate Coalition' partner¹ MN nam ook deel aan de discussie. Mitsui Chemicals verwacht haar emissie reductiedoelstelling van 2030 te zullen halen. Voor emissiereductie richt de onderneming zich op dit moment vooral op het verduurzamen van 'naphta crackers' door gebruik te maken van ammoniak in plaats van methaan. Het gebruik van biobrandstoffen is ook iets waar de onderneming mee bezig is. Mitsui Chemicals Group wil haar emissiereductiepad in lijn brengen met het Klimaatakkoord van Parijs, maar heeft haar doelstellingen nog niet extern laten valideren. Bovendien is de onderneming terughoudend met het committeren aan langetermijndoelen. Mitsui Chemicals zal moeten beginnen met het verbeteren van haar rapportage van emissies. De onderneming verwacht in 2026 meer data te kunnen presenteren over haar scope 3 emissies.

United Parcel Service

Ons eerste gesprek met UPS vond plaats in februari 2024. De onderneming hield een afspraak in eerste instantie af, maar stelde uiteindelijk voor om ons tegelijkertijd met vermogensbeheerders Robeco en Baillie Gifford te woord te staan. Wij hebben gezamenlijk onze zorgen geuit over de beperkte tijd en capaciteit die de onderneming aan engagement met aandeelhouders lijkt te besteden. In reactie op onze vraag over 'science-based' emissiereductiedoelstellingen, die sommige branchegeenoten al wel maar UPS nog niet heeft gesteld, wees de onderneming op de uitdagingen en onzekerheden rondom de beschikbaarheid en betaalbaarheid van 'Sustainable Aviation Fuels' (SAFs). Hoewel UPS stappen zet om haar SAF-strategie te ontwikkelen, blijven de hoge kosten voor SAFs een probleem. Daarnaast zet de onderneming in op samenwerking met klanten, wiens scope 3 emissies afhankelijk zijn van transport partijen als UPS, om het gebruik van alternatieve brandstoffen te financieren en te vergroten. In een vervolgesprek zullen we blijven aandringen op het belang van 'science-based targets' en de onderneming vragen haar SAF-strategie verder uit te werken.

Continental

Wij spraken met de onderneming over de gevolgen van een 'spin-off' van haar Automobiel activiteiten. De spin-off moet nog onder andere door haar aandeelhouders worden goedgekeurd tijdens de aandeelhoudersvergadering in april 2025. Continental zal na voltooiing van de spin-off haar emissiedoelstellingen moeten herzien om de externe validatie door het 'Science Based Targets initiative' te behouden. Dit is ook het moment waarop de onderneming de mogelijkheid voor externe validatie van haar langetermijndoelstellingen opnieuw zal onderzoeken. Continental is terughoudend met het in detail rapporteren over haar transitieplan vanwege concurrentiegevoeligheid. Vanaf 2025 moet de onderneming echter in lijn met de EU 'Corporate Sustainability Reporting Directive' (CSRD) rapporteren. De CSRD vereist onder andere dat ondernemingen hun geplande emissiereductiemaatregelen verder uitwerken. Wij vroegen Continental dit zo gedetailleerd mogelijk te doen en hier

over te rapporteren. Emissiedoelstellingen zijn immers alleen geloofwaardig wanneer deze worden onderbouwd met een helder transitieplan.

Wij zullen in het vervolg van onze dialoog met de onderneming ook aandringen op het stellen van gevalideerde langetermijndoelen. Verder verwachten wij dat Continental stappen maakt bij het beter inzichtelijk maken van de uitstoot, onder meer in de waardeketen, en concrete maatregelen treft om de klimaatimpact terug te dringen.

Linde

Linde heeft zich al in 2022 verbonden aan het doel om in 2035 een vermindering van 35 procent te bereiken in scope 1 en 2 CO₂-uitstoot, in lijn met een 2 graden reductiepad dat wordt gevalideerd door het 'Science Based Targets initiative' (SBTi). Echter gaf Linde aan dat zolang groene waterstof te duur is, ze zullen inzetten op blauwe waterstof. Bij blauwe waterstof wordt de CO₂-uitstoot opgevangen tijdens het productieproces. In de dialoog van de tweede helft van 2024, kondigde de onderneming aan zich in 2025 te zullen committeren aan een scope 3 doelstelling, die in lijn zal zijn met een 1,5 graden reductiepad, gevalideerd door SBTi. Ook geeft de onderneming aan in 2050 klimaatneutraal te willen zijn. Wij vroegen de onderneming onder andere hun reductiestrategie verder uit te werken door de verwachte bijdrage van de diverse vergroeningsinstrumenten verder te kwantificeren en de geplande kapitaaluitgaven naar grijze, blauwe en groene waterstof op te splitsen. Hierop gaven ze aan dat er intern projecten lopen, maar dat ze hier nog niet over konden publiceren.

5.5.2. Voortgang thema Reductie CO₂-uitstoot

Per eind december 2024 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

MIJLPALEN REDUCTIE CO₂-UITSTOOT

	Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1	Hydro One Ltd.	Canada	Elektriciteitsbedrijven	8,29						
2	Nucor Corporation	Verenigde Staten	Metaal en Mijnbouw	5,49						
3	ONEOK, Inc.	Verenigde Staten	Bouwmaterialen	2,08						
4	Steel Dynamics, Inc.	Verenigde Staten	Metaal en Mijnbouw	5,73						
5	Umicore	België	Chemicaliën	5,49						
6	Valero Energy Corporation	Verenigde Staten	Olie, gas en brandstoffen	2,22						

¹ De MSCI Low Carbon Transition Score meet de mate van afstemming van een onderneming met de 'Low Carbon Transition'. Ondernemingen met een hogere Lage score zijn meer in lijn met de 'Low Carbon Transition' in vergelijking met ondernemingen met lagere scores. (Score: 0-10)

LEGENDA MIJLPALEN

Symbool status ¹	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
	Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald*
						Impact doelstelling niet behaald**
						Dialoog onsuccesvol

¹ Vorige rapportages bevatten ook het symbool statuswijziging. Deze symbolen worden tijdelijk niet weergegeven.

TOEZEGGINGEN EN AANPASSINGEN BELEID IN RAPPORTAGEPERIODE

Onderneming	Doelstelling	Realisatie
Steel Dynamics	Strategie - De onderneming stelt 'science based targets' en laat deze extern valideren.	Steel Dynamics heeft toegezegd 'Global Steel Climate Council' (GSCC) gevalideerde 'science-based targets' te stellen. Om aan de voorwaarden te voldoen, zal de onderneming een scope 3 doelstelling ontwikkelen.
Umicore	Strategie - Ondernemingen ontwikkelen een gedegen klimaatstrategie en voeren deze uit. Dit betekent dat de strategie zowel financieel als maatschappelijk robuust moet zijn en zal leiden tot een lagere CO ₂ /EVIC.	Umicore stelde een Klimaattransitieplan op met daarin de diverse emissiereductie-maatregelen waar het op inzet waar mogelijk gekwantificeerd.

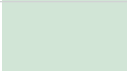
5.5.3. Tussentijdse evaluatie Reductie CO₂-uitstoot

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van drie onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten gedeeld aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we vier kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

EVALUATIE

Toelichting		Doelstellingen			
KPI	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	100%	ja
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	50%	nee

5.5.4. Voortgang thema Reductie CO₂-uitstoot PLUS

Per eind december 2024 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

MIJLPALEN REDUCTIE CO₂-UITSTOOT PLUS

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 CF Industries Holdings, Inc.	Verenigde Staten	Chemicaliën	2,89						
2 CK Hutchison Holdings Ltd	Hong Kong	Industriële Conglomeraten	5,14						
3 Continental AG	Duitsland	Automobiel Componenten	5,14						
4 Heidelberg Materials	Duitsland	Bouwmaterialen	3,80						
5 Linde PLC	Verenigd Koninkrijk	Chemicaliën	4,40						
6 Mitsui Chemicals, Inc.	Japan	Chemicaliën	5,07						
7 Solvay SA	België	Chemicaliën	4,64						
8 United Parcel Service, Inc. Class B	Verenigde Staten	Luchttransport en Logistiek	6,18						
9 Volkswagen AG	Duitsland	Automobielen	5,00						

¹ De MSCI Low Carbon Transition Score meet de mate van afstemming van een onderneming met de 'Low Carbon Transition'. Ondernemingen met een hogere Lage score zijn meer in lijn met de 'Low Carbon Transition' in vergelijking met ondernemingen met lagere scores. (Score: 0-10)

Symbool status ongewijzigd	Symbool statuswijziging	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
		Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald ¹
							Impact doelstelling niet behaald ²
							Dialoog onsuccesvol

¹ De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op de geformuleerde engagementdoelstellingen (mijlpaal 4 of 5)

² De onderneming heeft één of meerdere stappen gezet op het thema, maar deze stappen voldoen niet aan de geformuleerde engagementdoelstellingen

TOEZEGGINGEN EN AANPASSINGEN BELEID IN RAPPORTAGEPERIODE

Onderneming	Doelstelling	Realisatie
CK Hutchison	Risicomanagement - De onderneming stelt een klimaat scenarioplanning op.	CK Hutchison voert op divisieniveau klimaatscenario-analyses uit en is voornemens deze samen te brengen en hier op groepsniveau over te rapporteren.
Linde	Strategie - De onderneming stelt 'science-based targets' en laat deze extern valideren.	De onderneming kondigde aan zich in 2025 te zullen committeren aan een door het 'Science Based Targets initiative' (SBTi) gevalideerde scope 3 doelstelling.

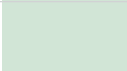
5.5.5. Tussentijdse evaluatie Reductie CO₂-uitstoot PLUS

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van drie onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten gedeeld aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we vier kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

EVALUATIE

Toelichting		Doelstellingen			
KPI	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	78%	nee
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	22%	nee

5.6. Thematisch: Goede Voeding

Een goede gezondheid is niet vanzelfsprekend. Ondanks dat het recht op een goede gezondheid is benoemd in artikel 25 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Eén van de thema's die cruciaal is voor gezondheid is voeding. Zowel goede - als voldoende voeding zijn van groot belang voor een gezonde samenleving. Zo is enerzijds 1 op de 9 mensen wereldwijd ondervoed en hebben anderzijds ook meer dan 650 miljoen mensen juist obesitas. Om gezondere voedingspatronen mogelijk te maken zijn niet alleen individuele keuzes van belang. Zo is het van belang dat gezonde voeding ook daadwerkelijk beschikbaar is, tegen betaalbare prijzen. Ook is het belangrijk dat consumenten goede informatie kunnen krijgen over de gezondheid van de producten die zij kopen en dat aanbieders terughoudend zijn in marketing van ongezonde producten. Kortom, juist ondernemingen zijn aan zet om betaalbare gezondere opties aan te bieden, te promoten en duidelijke informatie te geven.

Bij dit engagementthema bouwen we voort op het eerdere engagementthema 'Access to Nutrition' dat we tot 2023 hebben gevoerd met de voedingsmiddelenindustrie. Echter, voegen we nu andere sectoren toe die een belangrijke rol spelen in het beschikbaar maken van (on)gezonde voeding, zoals de supermarktsector en brouwerijen. Ook verbreden we onze doelstellingen om zo de verschillende mogelijkheden die ondernemingen hebben om gezondere voedingspatronen te stimuleren in ons engagement te adresseren. Het gaat dan om het gezonder maken van de productenportefeuille, het betaalbaarder maken van gezonde voeding, het beleid rondom de marketing van ongezonde voeding, lobbyactiviteiten, maar ook om het verbeteren van de rapportages van ondernemingen over deze onderwerpen.

5.6.1. Introductie thema

Doel van het thema

DOELSTELLINGEN GOEDE VOEDING

Doelstelling	Toelichting
Governance	- De onderneming heeft publieke doelstellingen die SMART zijn geformuleerd, om de gezondheidssimpact van hun productenportefeuille te vergroten. - De onderneming integreert het thema "Gezonde Voeding" in de corporate governance, bijvoorbeeld: - Door doelen op gebied van gezonde voeding te integreren in haar beloningsbeleid. - Door het thema aantoonbaar te beleggen en te bespreken binnen de relevante commissies van het bestuur.
Beleid	- De onderneming heeft publiek beschikbaar beleid om: - Geen marketing van ongezonde voeding te richten op kinderen; - Wanneer de onderneming alcoholische dranken produceert, verantwoord alcoholgebruik tegen te gaan en de marketing daarop aan te passen; - Wanneer de onderneming babyvoeding produceert, publiekelijk kenbaar te maken dat het "The International Code of Marketing of Breast-milk Substitutes" respecteert.
Implementatie & monitoring	- De onderneming boekt aantoonbaar vooruitgang op haar doelstellingen. Bijvoorbeeld via: - Het gezonder maken van bestaande producten; - Het introduceren van gezondere producten en/of menu-opties; - Het betaalbaar en breder beschikbaar maken van gezonde voeding; - Het beter informeren van klanten wat betreft de voedingswaarde van haar producten; - Het actief promoten en stimuleren van gezondere opties.
Samenwerking in de keten	- De onderneming werkt actief samen met andere belanghebbenden op het gebied van goede voeding. - De onderneming neemt publiekelijk op een positieve manier een standpunt in op het thema "Gezonde Voeding". Bijvoorbeeld via haar lobby-beleid en openbare standpunten.
Transparantie	- De onderneming meet de gezondheid van haar productenportefeuille en rapporteert hierover, bijvoorbeeld via een zogenaamd 'Nutrient Profiling System' dat de gezondheid van producten in kaart brengt. - De onderneming is transparant over haar lobbyactiviteiten op het thema "Gezonde Voeding".

Sustainable Development Goals

Dit engagementthema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 2: Geen Honger
- SDG 3: Goede Gezondheid en Welzijn

Samenwerking

Bij dit engagement traject werken we samen met het 'Long-term Investors in People's Health' (LIPH) programma van 'ShareAction', het 'Interfaith Center on Corporate Responsibility' (ICCR), het 'Access to Nutrition Initiative' en de 'Health Engagement Alliance'.

LIPH

Het 'Long-term Investors in People's Health' (LIPH) programma van ShareAction is een samenwerkingsverband op het gebied van verantwoord beleggen en gezondheid. Het internationale initiatief richt zich op asset managers en asset owners die stappen willen zetten op het thema "Gezondheid". Binnen het thema "Gezondheid" wordt aandacht besteed aan toegang tot zorg (inclusief medicijnen), een gezond milieu (denk aan de gezondheidssimpact van luchtverontreiniging), gezonde voeding en gezonde werkomstandigheden. Doelen van het programma zijn o.a.

- Samenwerking bij engagement op het thema gezondheid;
- Kennis delen om de impact van beleggingen op het thema gezondheid beter in kaart te brengen;
- Inzicht krijgen in de belemmeringen die bedrijven ervaren, bijvoorbeeld op het gebied van regelgeving, om stappen te zetten naar een gezondere samenleving.

ICCR

Het Interfaith Center on Corporate Responsibility (ICCR) is een organisatie in de Verenigde Staten die in samenwerking met haar leden engagement voert en resoluties indient op diverse duurzaamheidsthema's, waaronder het thema "Gezonde Voeding". Deze samenwerking zullen we met name inzetten bij het escaleren wanneer engagement niet goed loopt, bijvoorbeeld door het indienen van resoluties.

Access to Nutrition Initiative

De 'Access to Nutrition Index' is een initiatief dat wereldwijd ondernemingen in de voedingssector rangschikt op basis van hun prestaties op onder andere de volgende thema's:

- Voorkomen van ondervoeding;
- Voorkomen van obesitas;
- Verantwoorde marketing richting kinderen;
- Het niet promoten van producten die borstvoeding kunnen vervangen.

De index is ontwikkeld op basis van kennis van investeerders, wetenschappers en relevante internationale organisaties zoals de 'United Nations World Health Organisation' (WHO). Er bestaat zowel een wereldwijde index, regionale indices die inzoomen op specifieke landen, als thematische indices. Voorbeelden van deze thematische indices zijn onderzoeken naar de marketing van vervangers van borstvoeding en de gezondheid van voeding voor jonge kinderen. De resultaten laten zien dat voedingsbedrijven nog belangrijke stappen op het thema Goede Voeding kunnen zetten. Zo blijkt dat slechts 1/3 van de onderzochte voedingsproducten als gezond kunnen worden gekwalificeerd.

Om de resultaten van het onderzoek via investeerders onder de aandacht te brengen bij ondernemingen, is er zowel een investor statement als een gezamenlijk engagement programma gelanceerd vanuit het Access to Nutrition Initiative. Aan beide initiatieven nemen we in het kader van dit engagementthema actief deel.

Health Engagement Alliance

In samenwerking met VGZ, A.S.R., Cardano en Achmea IM is de Health Engagement Alliance (HEAL) opgericht, een platform om samen te werken bij het engagement met fastfood ondernemingen. In eerste instantie zal dit gericht zijn op de bekendere fastfoodketens, waaronder Restaurant Brands International (o.a. Burger King), Yum!Brands (o.a. Pizzahut), McDonald's, Sodexo en Starbucks.

Voortgang

Na het uitzenden van de startbrieven in de eerste helft van 2024, hebben we ons in de tweede helft van 2024 gericht op het voeren van de eerste gesprekken. Hieronder geven we een overzicht van de uitkomsten van deze eerste gesprekken.

Domino's Pizza

In ons eerste gesprek werden de conclusies van ons vooronderzoek bevestigd, namelijk dat de strategie van Domino's Pizza op het thema goede voeding op dit moment minimaal is. We hebben daarom beargumenteerd waarom dit onderwerp steeds hoger op de agenda komt binnen de sector en suggesties gedaan hoe de onderneming een strategie kan ontwikkelen op dit thema. Het is nog onduidelijk welke stappen Domino's gaat zetten op dit thema. In samenwerking met HEAL zullen we de voortgang monitoren en onderzoeken welke extra stappen voor de hand liggen.

The Coca-Cola Company

The Coca-Cola Company is een onderneming die ook in het vorige engagement thema "Access to Nutrition" was opgenomen. Door de grote impact die de onderneming heeft op voedingspatronen wereldwijd en de onderneming in het voorgaande thema weinig verbetering heeft laten zien, staat deze onderneming op de escalatielijst. We hebben daarom met een investeerder in de VS een resolutie ingediend rondom het gebruik van zoetstoffen en de gerelateerde gezondheidseffecten daarvan. De onderneming kijkt immers in haar strategie puur en alleen naar de reductie van suiker, en niet naar de gezondheidseffecten van andere stoffen. Dit terwijl de onderneming een zeer brede productenportefeuille heeft, van zuiveldranken, sportdranken tot alcoholische dranken. Een resolutie is een goed middel om onze zorgen als investeerder zichtbaar te maken.

AB Inbev

AB Inbev is bekend als één van de grootste bierproducenten wereldwijd. Ons eerste gesprek was open en constructief. AB InBev zet in op het vergroten van haar alcoholvrije productenportefeuille. Wij zijn in het gesprek ingegaan over hoe de onderneming hierover kan rapporteren en hoe ze doelen op dit thema kunnen stellen. Zo zijn er sectorgenoten die een omzetdoelstelling op alcoholvrije producten zetten of de ambitie hebben om een consument ook altijd een alcoholvrije optie te kunnen aanbieden. Voor de onderneming bleek dit nog een blinde vlek. AB InBev stond open om gezamenlijk te kijken welke stappen de onderneming kan zetten.

Woolworths

Woolworths is een Australische supermarktketen. Juist supermarktketens spelen een belangrijke rol om gezondere voeding beschikbaar te maken. Ze kunnen dit bijvoorbeeld doen via een gezonder productenaanbod, de gezondheidsinformatie die ze aan klanten geven en door het promoten van gezondere opties. Wij hebben in juni onze startbrief gestuurd en daar in de tweede helft van 2024 een uitgebreide reactie op ontvangen. De brief was inhoudelijk gedegen en de onderneming heeft uiteengezet dat zij het belang van gezonde voeding onderschrijft en op verschillende manier actie onderneemt, bijvoorbeeld door het gezonder maken van haar producten. De onderneming heeft daarbij ook gevraagd of wij aanbevelingen kunnen aanleveren voor het evalueren en aanscherpen van haar strategie op dit thema. Deze zullen wij begin 2025, op basis van onze eerste gesprekken, aan Woolworths toezenden.

Kellanova

In 2023 is de onderneming Kellogg's, bekend van de cornflakes, gesplitst in twee ondernemingen. WK Kellogg bedient de Noord-Amerikaanse markt en Kellanova is het deel van de onderneming dat met name de markten buiten Noord-Amerika bedient. We hebben het afgelopen halfjaar twee gesprekken met Kellanova gevoerd. Het eerste gesprek was in samenwerking met de LIPH-coalitie, en het tweede gesprek was naar aanleiding van onze startbrief. In beide gesprekken hebben we Kellanova gevraagd beter te gaan rapporteren en te sturen op de gezondheid van haar productenportefeuille. We hebben in deze gesprekken uitgelegd waarom dit voor investeerders van belang is, en dat dit mogelijk voorsorteert op de EU Corporate Sustainability Directive (CSRD). Kellanova stond hier open voor. Echter in 2024 werd ook het nieuws bekend gemaakt dat de onderneming overgenomen zal worden door Mars. Dit maakt het onzeker of deze wijzigingen zullen worden doorgevoerd. We zullen de voortgang blijven volgen, en mogelijk Kellanova vervangen door een ander beursgenoteerde onderneming in ons engagementprogramma als de overname wordt afgerond.

Associated British Foods

Associated British Foods produceert een brede portefeuille aan voedingsmiddelen, ingrediënten en grondstoffen voor de voedingsindustrie. In ons eerste gesprek zijn we daarom ingegaan op hoe de onderneming meer lijn kan krijgen in haar strategie rondom gezonde voeding. De onderneming erkent het belang van dit onderwerp en neemt ook enkele stappen, maar er is geen ondernemings-brede strategie. Daarom hebben we suggesties gedaan om doelen te stellen rondom gezonde voeding en hierover te rapporteren voor de gehele productenportefeuille. Daarnaast hebben we na het gesprek per e-mail onze ideeën gedeeld hoe de onderneming doelen kan stellen voor de bedrijfsonderdelen die ingrediënten maken en hoe de onderneming haar lobbybeleid kan verbeteren. De onderneming stond open voor deze feedback en we zullen monitoren welke stappen Associated British Foods zal zetten.

McDonald's Corporation

McDonald's behoeft als onderneming geen introductie. De strategie op het gebied van gezonde voeding is echter

nog in vroeg stadium. Er is beleid over marketing en productinformatie, maar er is nog geen overkoepelende strategie hoe de onderneming gezondere opties in alle verschillende landen waar het actief is op de kaart kan zetten. Ook ontbreekt een duidelijke strategie voor hoe de onderneming omgaat met steeds strikter wordende regelgeving. Wij hebben in samenwerking met HEAL een verzoek gestuurd voor een engagementgesprek.

Vervolg

In 2025 zullen we de balans opmaken van de eerste ronde gesprekken. Hiervoor zullen we ook de uitkomsten van de nieuwe Global Access to Nutrition Index gebruiken, die in november 2024 is gepubliceerd. Op basis van deze inzichten zullen we de tweede ronde gesprekken inplannen.

5.6.2. Voortgang thema

Per eind december 2024 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

MIJLPALEN GOEDE VOEDING

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1 Anheuser-Busch InBev	België	Dranken	AA*						
2 Associated British Foods plc	Verenigd Koninkrijk	Voedselproducten	AA*						
3 Domino's Pizza, Inc.	Verenigde Staten	Hotels, restuarants en vrije tijd	BBB*						
4 Kellanova	Verenigde Staten	Voedselproducten	3,8/10						
5 McDonald's Corp.	Verenigde Staten	Hotels, restuarants en vrije tijd	A*						
6 PepsiCo, Inc.	Verenigde Staten	Dranken	A						
7 The Coca-Cola Company	Verenigde Staten	Dranken	3,3/10						
8 Woolworths Ltd	Australië	Consumentengoederen Distributie & Retail	AAA*						

¹ Relatieve score in 'Access to Nutrition Global Index' (Voor de ondernemingen met * is de MSCI ESG Score weergegeven omdat de onderneming niet is opgenomen in de 'Access to Nutrition Global Index').

LEGENDA MIJLPALEN

Symbool status ¹	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
	Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald*
						Impact doelstelling niet behaald**
						Dialoog onsuccesvol

¹ Vorige rapportages bevatten ook het symbool statuswijziging. Deze symbolen worden tijdelijk niet weergegeven.

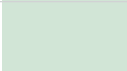
5.6.3. Tussentijdse evaluatie

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van drie onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten gedeeld aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een andere.

In de evaluatie gebruiken we vier kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

EVALUATIE

Toelichting		Doelstellingen			
KPI	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	38%	nee
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	0%	nee

5.7. Thematisch: Afbouw plastic in verpakking van consumentengoederen

Plastic wordt gebruikt in vele toepassingen, van verpakkingsmateriaal, kleding, plastic flessen tot speelgoed, koelkasten en auto's. Het gebruik van plastics biedt veel voordelen. Het materiaal is sterk, weegt weinig en is als verpakking van voedsel zeer geschikt vanwege de goede hygiëne-barrière. Zo helpt plastic verpakking bijvoorbeeld de houdbaarheid van het voedsel te verlengen. Echter, door de lange levensduur van het materiaal en de chemische stoffen in plastics, leidt het gebruik van grote hoeveelheden plastics ook tot grote milieuvervuiling en zoals uit steeds meer onderzoek blijkt, ook tot gezondheidsrisico's. Vervuiling van land en water, onder andere door plastic, is inmiddels één van de vijf belangrijkste oorzaken voor verlies van biodiversiteit. Enerzijds wordt verwacht dat de plasticproductie nog enorm zal groeien. Anderzijds groeit ook het inzicht dat deze groei zeer onwenselijk is vanwege de genoemde risico's voor milieu en gezondheid. Daarom zijn de ontwikkelingen in de plastic waardeketen ook van belang voor beleggers die in veel ondernemingen in deze keten beleggen. Achmea IM zet engagement over gebruik van plastic daarom voort, nu gericht op producenten en retailers van consumentengoederen.

5.7.1. Introductie thema

Doel van het thema

DOELSTELLINGEN AFBOW PLASTIC IN VERPAKKING VAN CONSUMENTENGOEDEREN

Doelstelling	Indicatoren
Governance	- Het bestuur van de onderneming erkent de ESG-risico's van plastic als materieel, steunt¹ overheden in de aanpak van deze risico's; - De onderneming weerhoudt zich van lobbyactiviteiten om nieuw beleid af te zwakken of te voorkomen;
Beleid	- ESG-risico's van plastic worden als materieel erkend, analyse van technische mogelijkheden. - Marktonwikkelingen en regelgeving dienen als input voor de strategie;
Implementatie & monitoring	- De onderneming stelt ambitieuze doelen², bijvoorbeeld voor: - reductie van gebruik van plastic verpakkingen (in absoluut volume); - reductie van het % gebruikt plastic uit fossiele grondstoffen; - reductie van plastic afval³; - De onderneming meet en rapporteert de voortgang op deze doelen;
Samenwerking in de keten	De onderneming werkt samen met relevante partijen in de plastic keten aan het vinden en implementeren van oplossingen die de plastictransitie kunnen versnellen;
Transparantie	De onderneming rapporteert over de voortgang op bovengenoemde doelen en kpi's en over: - de maatschappelijke impact van geproduceerde plastic op de gezondheid en op het milieu; - het beleid en maatregelen om de negatieve gevolgen van gebruik van plastic te verminderen; - hoe regelgeving en marktontwikkelingen met name gericht op de plastictransitie, invloed kunnen hebben op de resultaten van de onderneming;

¹ De onderneming steunt publiekelijk regelgeving die tot doel heeft om gebruik van plastic verpakking terug te dringen en de 'business case' voor circulaire economie te versterken.

² Deze doelen zijn bij voorkeur in lijn met het klimaatbeleid (het streven naar 'net-zero' uiterlijk in 2050, op basis van 'science-based targets' voor scope 1-3) en beleid om de impact op verlies van biodiversiteit te stoppen.

³ Met het reduceren van plastic afval wordt hier niet alleen het afval van de onderneming bedoeld, maar ook het plastic afval veroorzaakt door consumenten als gevolg van het gebruik van de producten / verpakkingen geproduceerd door de onderneming en de industrie.

Sustainable Development Goals

Het engagementthema sluit aan bij verschillende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie (12.2-6)

Samenwerking

In juli presenteerde Planet Tracker⁷ een investor statement met een oproep aan de petrochemische industrie (producenten van plastics). Het statement vraagt ondernemingen in deze industrie om de transitie naar een meer circulaire productie van plastics te versnellen en zich constructief op te stellen ten aanzien van het VN plastic verdrag. In aanloop naar de onderhandelingen over het VN plastic verdrag in november liep het aantal ondertekenaars op tot 80, waaronder Achmea IM, met een gezamenlijk belegd vermogen van 7 biljoen euro. Ook zetten we de samenwerking met de VBDO voort. We voerden opnieuw samen een gesprek met Ahold Delhaize. Ook in 2025 zullen we de samenwerking

⁷ Petchem Investor Statement, Planet Tracker: www.planet-tracker.org www.planet-tracker.org/petchem-investors/

met de VBDO, Planet Tracker, UNEP-FI en de Business Coalition for a Global Plastic Treaty blijven voortzetten om het tot stand komen van een ambitieus VN verdrag tegen plastic vervuiling te steunen. Tijdens de onderhandelingen in Zuid-Korea, eind 2024, lukte het partijen nog niet om overeenstemming te bereiken over een definitieve verdragstekst. In 2025 worden de onderhandelingen voortgezet.

Voortgang thema

Carrefour

In Mei 2024 hebben we opnieuw met Carrefour gesproken. Ook deze onderneming heeft de CDP plastic questionnaire ingevuld, wat we noteren als een mijlpaal 'implementatie'. Carrefour is druk bezig om intern de beschikbaarheid van data over gebruik van materialen te verbeteren, om daarmee aan rapportage eisen en verwachtingen te kunnen voldoen. Daarnaast werkt Carrefour intensief samen met sectorgenoten en leveranciers binnen het France 'plastic pact', een platform waarin ondernemingen, experts en overheid samenwerken om gebruik van plastic verpakkingen te beperken. Carrefour gaf in het gesprek aan dat het een grote uitdaging wordt om de gestelde doelen te bereiken, omdat de beschikbaarheid van goede, duurzame en gerecyclede materialen beperkt is. Hier ziet Carrefour ook een belangrijke rol van de overheid. We vroegen Carrefour nog te reageren op de lijst met plastics en chemicaliën die in aanmerking komen voor uitfasering, opgesteld door de 'Business Coalition for a Global Plastic Treaty'⁸ waar Carrefour onderdeel van is. Deze reactie moeten we nog ontvangen.

Henkel

In Maart 2024 spraken we opnieuw met Henkel. We bespraken de voortgang ten aanzien van de reductie van plastic verpakkingen. Hoewel de onderneming ook uitdagingen ziet rond bijvoorbeeld de beschikbaarheid van de juiste gerecyclede materialen, boekt Henkel toch voortgang richting de gestelde doelen. Op het gebied van transparantie over materiaalgebruik is er ook vooruitgang. Henkel werkt hard aan de voorbereidingen om aan de nieuwe Europese rapportage eisen (Corporate Sustainability Reporting Directive – CSRD) te kunnen voldoen. En Henkel heeft de CDP plastic questionnaire ingevuld. Omdat we hier eerder expliciet om hadden gevraagd, noteren we een mijlpaal voor implementatie. We vroegen Henkel in het gesprek verder om meer duidelijkheid over de inzet ten aanzien van het terugdringen van gebruik van schadelijke plastics en chemicaliën. Hierover zal Henkel ons nog nader informeren.

Jerónimo Martins

In April spraken we nogmaals met de Portugese supermarktketen Jerónimo Martins. De onderneming werkt hard aan het verbeteren van ontwerp en materiaalgebruik van verpakkingen en stelt reductie van plastic gebruik daarbij centraal. In dit proces werkt de onderneming ook veel samen met toeleveranciers. Jerónimo Martins ziet de beschikbaarheid van gerecyclede plastic als een belangrijke

belemmering in de ambitie om minder fossiele plastics te gebruiken. Er is een actievere rol van de overheid nodig om afvalinzameling en recycling te bevorderen. Als actievere inzet van de overheid uitblijft, wordt het moeilijk de huidige doelen te behalen. Toch is de onderneming er in geslaagd om de hoeveelheid plastic verpakking per verkocht product te reduceren. Op het gebied van transparantie zien we ook vooruitgang. De onderneming heeft de CDP plastic questionnaire ingevuld en werkt hard aan de voorbereiding van CSRD-rapportage. We noteren een mijlpaal 'toezegging' omdat de onderneming bereid is om naar een lijst met plastics en chemicaliën die in aanmerking komen voor uitfasering te kijken. We hebben gevraagd ons te laten weten in hoeverre die stoffen nog gebruikt worden. Ook noteren we een mijlpaal 'implementatie' omdat de CDP-questionnaire is beantwoord.

L'Oréal

In Maart 2024 spraken we ook nogmaals met L'Oréal. De onderneming heeft voldaan aan ons verzoek om de plastic questionnaire van het CDP in te vullen. Dit is een stap vooruit wat betreft transparantie en maakt vergelijking met sectorgenoten mogelijk. We zien deze stap als implementatie van één van de engagementdoelen. Ook werkt de onderneming hard aan de voorbereidingen van CSRD rapportage, wat zal leiden tot nog meer transparantie over gebruikte materialen. L'Oréal gaf aan dat de groei van gebruik van gerecyclede materiaal lastig is, vanwege de beperkte beschikbaarheid van geschikt gerecyclede materiaal. De onderneming werkt hard, in samenwerking met ketenpartners, om hier oplossingen voor te vinden. Verder werkt L'Oréal aan het uitfaseren van het gebruik van micro-plastics en ook van PFAS.

Ahold Delhaize

In mei 2024 namen we deel aan de ESG-strategiedag van Ahold Delhaize. Reductie van plastic verpakking was één van de onderwerpen die aan de orde kwamen. De onderneming gaf aan hard te werken aan de reductie van plastic verpakkingen. Toch is snelle vooruitgang lastig, onder andere vanwege beperkte beschikbaarheid van geschikt gerecyclede materiaal en gewoonten en voorkeuren van klanten. Wel heeft Ahold Delhaize de CDP⁹ plastic questionnaire ingevuld en heeft de onderneming zich aangesloten bij de Business Coalition die zich inzet voor een ambitieus VN plastic verdrag. Dit zijn twee concrete acties waar we Ahold Delhaize in eerdere gesprekken om hadden gevraagd. We noteren deze stappen dan ook als een bereikte mijlpaal. We spreken in de tweede helft van het jaar opnieuw met de onderneming, over de voortgang en uitdagingen rond het terugdringen van gebruik van plastic verpakkingen.

In oktober spraken we weer met Ahold Delhaize, samen met een groep beleggers en de VBDO. Het was een open en constructief gesprek waarin de onderneming een kort overzicht gaf van de voortgang ten aanzien van gestelde doelen en ook open was over de uitdagingen. Voor de onderneming is het reduceren van CO₂ emissies een prioriteit.

⁸ www.businessforplasticstreaty.org

⁹ Het CDP, voorheen bekend als het Carbon Disclosure Project, is een organisatie die bedrijven aanspoort tot betere rapportage over klimaat en natuur gerelateerde onderwerpen, waaronder ook gebruik van plastic;

Het gebruik van meer gerecycled plastic draagt daaraan bij. Ook werkt de onderneming hard om te voldoen aan de eisen van de nieuwe Europese verpakkingsrichtlijn en de richtlijn voor duurzaamheidsrapportage (CSRD). Verder wordt er ook gedacht over nieuwe doelen richting 2030. Die worden verwacht in het jaarverslag over 2025. In een volgend gesprek willen we nader ingaan op het ambitieniveau van nieuwe doelen.

Marks & Spencer

In de eerste helft van het jaar is er inhoudelijk contact geweest via email. We vroegen de onderneming om in een volgende duurzaamheidsrapportage duidelijker te rapporteren over voortgang in reductie van nieuwe plastics, gemaakt uit fossiele brandstoffen. Ook vroegen we de onderneming nogmaals om de CDP plastic questionnaire te beantwoorden. Verder wezen we op de lijst met plastics en chemicaliën die voorgesteld worden om niet langer te gebruiken. Deze lijst is opgesteld door de 'Business Coalition for a Global Plastic Treaty'¹⁰. We zijn benieuwd in hoeverre Marks & Spencer deze materialen gebruikt, en of de onderneming zich ook wil inzetten voor de afbouw van het gebruik van deze materialen. Marks en Spencer reageerde nog niet inhoudelijk maar is wel bereid in de tweede helft van het jaar hierover weer met ons te spreken.

In december spraken we nogmaals met Marks & Spencer. De onderneming werkt serieus aan de reductie van plastic verpakkingen. Daarbij wordt ook, waar mogelijk, de klant betrokken. Zo kunnen klanten hun plastic verpakkingsafval in veel winkels inleveren. Hoewel de onderneming enerzijds ziet dat de klant plastic als probleem erkent, blijkt in het koopgedrag van de klant vooral de behoefte aan gemak. Het is de uitdaging voor de onderneming om goed met dat dilemma om te gaan. Ook signaleert de onderneming de urgentie voor beter overheidsbeleid om meer plastic afval te verzamelen en tot bruikbare materialen te recyclen. Binnen de bestaande kaders werkt de onderneming aan verschillende oplossingen ter vervanging van plastic verpakking, hergebruik en gebruik van gerecycled materiaal. We hebben de onderneming opnieuw gevraagd om ook de rapportage over doelen en voortgang verder te verbeteren en om de jaarlijkse plastic survey van het CDP in te vullen. Marks & Spencer kon hierop nog geen concrete toezegging doen, maar heeft de wens genoteerd.

Repsol

In juli ontving Repsol van Planet Tracker het mede door Achmea IM ondertekende investor statement aan de petrochemische industrie. In vervolg daarop vroegen we de onderneming om een gesprek over de inhoud van dit statement en onze engagement doelen. Repsol kon echter niet aan onze wens voldoen, vanwege afwezigheid van relevante experts. De onderneming reageerde daarom in december per email op het statement en onze vragen. In de reactie wees Repsol op de 'circularity roadmap' die onderdeel is van het strategisch plan van de onderneming voor de periode 2024-2027. In die roadmap streeft Repsol naar groei van de productie van materialen uit niet-fossiele grondstoffen. De onderneming merkt ook op dat ze voor het succes van de transitie naar meer circulair materiaalgebruik ook afhankelijk is van Europese

wetgeving, die de vraag naar duurzame producten aanjaagt. Vertraging in die wetgeving leidt tot uitstel van de vraag. Repsol verwacht dat het eigen ambitieniveau ten aanzien van doelen voor circulariteit de komende jaren zal toenemen, maar wilde daarover in deze reactie nog geen concrete uitspraak doen. We zullen daar in een volgend gesprek nader op in gaan.

Vervolg

Eind juni 2025 eindigt dit engagement thema. We willen daarom nog een laatste gesprek voeren met alle ondernemingen. We willen de gesprekken plannen na het verschijnen van de nieuwe duurzaamheidsverslagen, zodat we de laatste ontwikkelingen in het gesprek kunnen betrekken.

¹⁰ www.businessforplastictreaty.org

5.7.2. Voortgang thema

Per eind december 2024 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

MIJLPALEN AFBOUW PLASTIC IN VERPAKKING VAN CONSUMENTENGOEDEREN

	Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1	Carrefour SA	Frankrijk	Supermarktketens	2,5						
2	Henkel AG & Co. KGaA	Duitsland	Huishoudelijke en persoonlijke producten	4,7						
3	Jeronimo Martins, SGPS S.A.	Portugal	Supermarktketens	2,5						
4	Kimberly-Clark Corp	Verenigde Staten	Huishoudelijke en persoonlijke producten	4,7						
5	L'Oreal SA	Frankrijk	Persoonlijke producten	5,5						
6	Procter & Gamble Company	Verenigde Staten	Huishoudelijke en persoonlijke producten	4,7						
7	Repsol SA	Spanje	Olie en gas	2,15						
8	Royal Ahold Delhaize N.V.	Nederland	Supermarktketens	2,5						

¹ Reductiedoel 'nieuw plastic': Dit doel betreft het terugdringen van gebruik van nieuwe plastic grondstof uit fossiele brandstoffen, ook wel 'virgin plastic' genoemd.

LEGENDA MIJLPALEN

Symbool status ¹	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
	Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald*
						Impact doelstelling niet behaald**
						Dialoog onsuccesvol

¹ Vorige rapportages bevatten ook het symbool statuswijziging. Deze symbolen worden tijdelijk niet weergegeven.

TOEZEGGINGEN EN AANPASSINGEN BELEID IN RAPPORTAGEPERIODE

Onderneming	Doelstelling	Realisatie
Henkel AG	Transparantie: De onderneming rapporteert over de voortgang over het beleid en maatregelen om de negatieve gevolgen van gebruik van plastic te verminderen.	Henkel heeft voldaan aan ons verzoek om de plastic questionnaire van CDP in te vullen. Dit is een stap vooruit in transparantie en maakt vergelijking met sectorgenoten mogelijk.
L'Oreal	Transparantie: De onderneming rapporteert over de voortgang over het beleid en maatregelen om de negatieve gevolgen van gebruik van plastic te verminderen.	L'Oreal heeft voldaan aan ons verzoek om de plastic questionnaire van CDP in te vullen. Dit is een stap vooruit in transparantie en maakt vergelijking met sectorgenoten mogelijk.
Jeronimo Martins	Transparantie: De onderneming rapporteert over de voortgang over het beleid en maatregelen om de negatieve gevolgen van gebruik van plastic te verminderen.	Jeronimo Martins heeft voldaan aan ons verzoek om de plastic questionnaire van CDP in te vullen. Dit is een stap vooruit in transparantie en maakt vergelijking met sectorgenoten mogelijk.
Carrefour SA	Transparantie: De onderneming rapporteert over de voortgang over het beleid en maatregelen om de negatieve gevolgen van gebruik van plastic te verminderen.	Carrefour heeft voldaan aan ons verzoek om de plastic questionnaire van CDP in te vullen. Dit is een stap vooruit in transparantie en maakt vergelijking met sectorgenoten mogelijk.
	Governance: Het bestuur van de onderneming erkent de ESG-risico's van plastic als materieel, steunt overheden in de aanpak van deze risico's.	De onderneming steunt de Business Coalition voor het VN plastic verdrag en neemt deel aan het Franse 'plastic pact', een initiatief van bedrijven en de overheid om samen te werken aan reductie van plastic afval.
Royal Ahold Delhaize	Transparantie: De onderneming rapporteert over de voortgang over het beleid en maatregelen om de negatieve gevolgen van gebruik van plastic te verminderen.	Royal Ahold Delhaize heeft voldaan aan ons verzoek om de plastic questionnaire van CDP in te vullen. Dit is een stap vooruit in transparantie en maakt vergelijking met sectorgenoten mogelijk.
	Governance: Het bestuur van de onderneming erkent de ESG-risico's van plastic als materieel, steunt overheden in de aanpak van deze risico's.	De onderneming steunt de Business Coalition voor het VN plastic verdrag.

5.7.3. Tussentijdse evaluatie

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van drie onderdelen uitgevoerd.

Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?

1. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
2. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten geduid aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we vier kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

EVALUATIE

Toelichting		Doelstellingen			
KPI	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	100%	ja
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	62%	ja

5.8. Thematisch: Nature Action

De natuur en uit de natuur voortkomende producten en diensten zijn van grote waarde. Meer dan de helft van het mondiale bruto binnenlands product is afhankelijk van de natuur en haar diensten. De schade die de afgelopen decennia aan de natuur is toegebracht brengt ook de beschikbaarheid van producten en diensten uit de natuur in gevaar. De biodiversiteit, de veelheid van soorten planten en dieren, is van groot belang voor het in gezonde toestand houden van ecosystemen. Bij de afname van biodiversiteit komt het functioneren van ecosystemen in gevaar. Hierdoor kan de beschikbaarheid van vruchtbare grond, de natuurlijke zuivering van water en de bestuiving van gewassen verminderen. Omdat veel ondernemingen voor hun producten en diensten afhankelijk zijn van genoemde ecosysteemdiensten, is verlies van biodiversiteit een materieel risico voor die ondernemingen en ook voor de beleggers in deze ondernemingen. Voor beleggers is het van groot belang de risico's rond het verlies van biodiversiteit te kennen en daar actie op te ondernemen.

Zo kunnen beleggers de dialoog aangaan met de ondernemingen waarin zij beleggen over welke risico's deze ondernemingen zien en welke stappen zij kunnen zetten om de impact op verlies van biodiversiteit te beperken. Het internationale investor engagement programma 'Nature Action 100' biedt de mogelijkheid om in samenwerking met andere beleggers, het gesprek over biodiversiteitsrisico's aan te gaan met ondernemingen in de beleggingsportefeuille.

Nature Action 100 heeft tot doel om ondernemingen aan te sporen om het verlies van natuur en biodiversiteit te beperken en waar mogelijk het verlies te herstellen. Dit om de financiële risico's te reduceren en de economische belangen van investeerders op langetermijn te beschermen.

5.8.1. Introductie thema

Het beschermen van natuur en biodiversiteit staat in dit engagementthema centraal. Met het Global Biodiversity Framework als leidraad is het hoofddoel van het engagement: behoud van biodiversiteit, in zes onderdelen uitgewerkt, zoals beschreven in de tabel doelstellingen biodiversiteit hieronder. We hebben ons voor dit thema aangesloten bij het internationale engagement programma 'Nature Action 100' (NA-100) en stellen daarom ook de gezamenlijk gestelde doelen

van NA-100 centraal. Met behulp van deze doelen worden de ondernemingen aangespoord om een systematische, op de lange- termijn gerichte aanpak te ontwikkelen om de risico's rond verlies van biodiversiteit aan te pakken. Met het werken aan die doelen kunnen ondernemingen bijdragen aan het realiseren van de internationale beleidsdoelen ten aanzien van behoud en herstel van biodiversiteit¹¹.

Doel van het thema

De volgende engagementdoelen zijn opgesteld voor dit thema:

DOELSTELLINGEN BIODIVERSITEIT

Doelstelling ¹	Indicatoren
Governance	Het bestuur van de onderneming heeft een duidelijke rol bij het analyseren, beoordelen en beheren van natuur-gerelateerde afhankelijkheid, impact, risico's en kansen.
Ambitie	De onderneming committeert zich publiekelijk aan het beperken van verlies van biodiversiteit en aan het bijdragen aan herstel van biodiversiteit².
Analyse	- De onderneming maakt een analyse van de impact op - en afhankelijkheid van biodiversiteitsverlies en daaraan verbonden risico's en kansen in de hele waardeketen. - De onderneming maakt deze analyse openbaar.
Doelen stellen	- De onderneming stelt tijdsgebonden, context-specifieke, wetenschappelijk onderbouwde doelen vast, gebaseerd op de impact en afhankelijkheidsanalyse. - De onderneming rapporteert jaarlijks over de voortgang ten opzichte van deze doelen.
Implementatie	- De onderneming ontwikkelt een plan van aanpak om de doelen te bereiken. - De onderneming maakt dit plan ook bekend in de jaarlijkse rapportage.
Samenwerking	De onderneming werkt samen met relevante externe partijen in de hele waardeketen, zoals sectororganisaties, beleidsmakers, maatschappelijke organisaties en vertegenwoordigers van lokale gemeenschappen.

¹ Deze doelen zijn een vereenvoudigde vertaling van de NA-100 doelen: Investor Expectations – Nature Action 100

² Het bijdragen aan behoud en herstel van ecosystemen betreft de doelstelling van het Global Biodiversity Framework om uiterlijk in 2030 het verlies van biodiversiteit te stoppen en te werken aan herstel.

¹¹ Zie voor de internationale doelen het Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework (cbd.int)

Sustainable Development Goals

Dit thema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie (12.2, 12.6)
- SDG 14: Leven in het water (14.1)
- SDG 15: Leven op het land (15.2, 15.5)

Geselecteerde ondernemingen

De uitvoerende organisaties van het Nature Action 100 programma hebben voor dit engagement programma 100 ondernemingen geselecteerd die grote impact hebben op het verlies van biodiversiteit¹². Hiertoe hebben ze gebruik gemaakt van de gegevens van een aantal biodiversiteitsimpact-data specialisten¹³. Achmea IM heeft bij aanmelding voor deelname aan het programma de voorkeur opgegeven voor een aantal ondernemingen die voorkomen in de beleggingsportefeuille. Daarvan zijn in eerste instantie de volgende ondernemingen aan ons toegewezen: **Corteva, FMC Corp., Marubeni, Mitsui Co., Nutrien** en **WH Group**. Vanaf de 2e helft van 2024 nemen we ook deel aan de dialogen met **Conagra Brands, Target Corp.** en **PepsiCo**.

Samenwerking

In het najaar van 2024 namen we weer deel aan een aantal gesprekken met ondernemingen uit het Nature Action 100 programma. De organisatie van Nature Action 100 publiceerde in november de resultaten van het eerste benchmark onderzoek. In dit onderzoek zijn alle doelondernemingen onderzocht en gescoord op de mate waarin ze voldoen aan de investor expectations van het programma. De resultaten van deze benchmark waren een belangrijk onderwerp van de gesprekken. Omdat meerdere ondernemingen in dit engagement thema pesticiden en kunstmest produceren of gebruiken, zoeken we ook naar afstemming met de Nature Action engagement groepen voor andere pesticideproducenten en expert organisaties op dit onderwerp. We willen daarmee bijdragen aan een breder gedragen visie op de duurzaamheidstransitie voor deze sector, in lijn met de doelen van het Global Biodiversity Framework van de Verenigde Naties.

Voortgang thema

In 2024 hebben we gesproken met de meeste van de ondernemingen in het engagement thema. Hieronder volgt een kort verslag van deze gesprekken.

Corteva

Corteva is een 's werelds grootste producenten van zaad- en gewasbeschermingsmiddelen. Corteva werd in maart

2018 opgericht in Delaware, Verenigde Staten en heeft zijn hoofdkantoor in Indianapolis, Indiana. Voor 2018 was de onderneming actief als de agrochemie tak van de Amerikaanse chemiegigant DowDupont. Corteva behaalt de meeste omzet in de Verenigde Staten en Europa, Midden Oosten en Afrika (EMEA). In Azië en Zuid Amerika is de onderneming minder actief. De onderneming stelt dat het een belangrijke rol speelt in de wereldwijde voedselvoorziening. Echter, door de toenemende aandacht voor de rol van bestrijdingsmiddelen in het veroorzaken van verlies van biodiversiteit en de effecten op de menselijke gezondheid, neemt ook de maatschappelijke kritiek op de sector toe. Ook ziet de onderneming de regeldruk toenemen, wat ook financiële gevolgen kan hebben voor de onderneming.

In april spraken we voor het eerst met Corteva, samen met de groep beleggers die zich namens NA-100 richt op deze onderneming. We introduceerden het Nature Action 100 programma en de belangrijkste verwachtingen aan de onderneming. Corteva is zich bewust van de toenemende aandacht voor het belang van biodiversiteit, maar toont zich nog niet heel bewust van de negatieve impact op de biodiversiteit van de producten die de onderneming verkoopt. Corteva is twee jaar geleden het werk van de Taskforce Nature related Financial Disclosures (TNFD) gaan volgen maar heeft zich nog steeds niet duidelijk gecommitteerd aan het toepassen van de methode. We hebben duidelijk aangegeven dat wij dit vanuit Nature Action 100 heel belangrijk vinden. Een uitgebreide biodiversiteitsimpact analyse helpt de onderneming immers om de juiste prioriteiten te stellen om de negatieve impact op de biodiversiteit terug te dringen. We vroegen Corteva ook naar plannen voor het uitfaseren van de meest schadelijke producten en het gebruik van PFAS¹⁴. We kregen nog onvoldoende antwoord op deze vraag en willen daar in een volgend gesprek meer over horen.

In September hadden we met de Nature Action groep een 2^e gesprek met Corteva. We spraken over de Nature Action benchmark, en over laatste ontwikkelingen in het werk van de onderneming. In de benchmark scoort Corteva nog zeer laag. Dat was voor de onderneming geen prettig signaal. Schrale troost is dat nog heel veel ondernemingen laag scoren. We konden de onderneming wel uitleggen, dat ze al beter zullen scoren, als ze het werk dat ze al wel doen op gebied van biodiversiteit beter presenteren en duidelijker in de context van de verwachtingen plaatsen. Corteva gaf aan dat ze momenteel hard werken om te voldoen aan de rapportage eisen van de Europese richtlijn voor duurzaamheidsrapportage (CSRD), waaronder ook een dubbele materialiteitsanalyse. Na de voorbereidingen voor CSRD, wil de onderneming verder aan de slag met de biodiversiteitsimpact analyse, volgens de richtlijnen van de Taskforce Nature related Financial Disclosures (TNFD). We noteren dit als een mijlpaal 'toezegging'.

¹² www.natureaction100.org/companies

¹³ Met behulp van de impactdata is gestreefd naar de selectie van de 100 ondernemingen met 'de meeste negatieve impact'. Omdat deze impact data nog nieuw en volop in ontwikkeling zijn, is deze claim wellicht niet geheel 'absoluut'. Vast staat wel dat het gaat om 100 ondernemingen die allen een heel grote impact hebben en daarom heel relevant voor dit engagement programma.

¹⁴ PFAS is de verzamelnaam voor een groot aantal heel schadelijke chemische stoffen, die nauwelijks afbreken in de natuur. PFAS zijn bekend om de waterafstotende eigenschappen en worden daarom toegevoegd aan bestrijdingsmiddelen om uitspoeling te beperken.

FMC Corp.

FMC Corp is net als Corteva een van 's werelds grootste producenten van gewasbeschermingsmiddelen. De onderneming komt voort uit de al in 1883 opgerichte Bean Spray Pump Company. Na diverse overnames en uitbreiding van landbouwmachines naar landbouwchemie, werd de naam in 1948 voluit de 'Food Machinery and Chemical Corporation' en in 1961 werd dat kortweg FMC Corporation. Tegenwoordig behaalt de onderneming de meeste omzet uit verkoop van gewasbeschermingsmiddelen. Zuid-Amerika en Noord-Amerika zijn de belangrijkste afzetmarkten, gevolgd door Azië en Europa. Ook FMC ziet zich geconfronteerd met een mogelijk reputatierisico, als gevolg van de toenemende aandacht voor behoud van biodiversiteit en aanscherping van wetgeving op gebied van gewasbeschermingsmiddelen.

In april spraken we voor het eerst met FMC Corp., samen met een groep beleggers die zich namens NA-100 richt op deze onderneming. Het goede nieuws is dat de onderneming zich heeft aangemeld voor de kopgroep¹⁵ van ondernemingen die met de TNFD aanpak voor impact analyse aan de slag gaat. Toch is de onderneming nog niet heel transparant over de inzichten die het al heeft wat betreft de schadelijke impact op de natuur. Ook over de uitdagingen en risico's voor de onderneming vanwege de toenemende wetgeving en de noodzaak om het productportfolio in lijn te brengen met internationale doelen voor behoud van biodiversiteit is de onderneming nog weinig concreet. Daar zullen we in de volgende gesprekken over verder praten.

In juli en in november spraken we met FMC. In juli spraken we over diverse ontwikkelingen, zoals het werk aan een systematische biodiversiteitsanalyse volgens de richtlijnen van de TNFD. We benadrukten het belang om daarin de impact in de gehele keten te betrekken en zo snel mogelijk ook over bevindingen te rapporteren. De onderneming zei toe daar ook mee aan de slag te gaan. In november bespraken we de uitkomsten van de Nature Action benchmark. Ook FMC scoort nog heel laag. Hoewel de onderneming al met TNFD aan de slag is, wordt daarover publiek nog nauwelijks gerapporteerd, waardoor ambities, eventuele doelen en enig resultaat niet door de benchmark zijn gerapporteerd. Dit is voor FMC een duidelijk signaal dat er veel te verbeteren is aan de duurzaamheidsrapportage. Omdat FMC aangeeft serieus te werken aan een impact analyse volgens de aanpak van de TNFD, noteren we de mijlpaal 'toezegging'.

Marubeni

Marubeni Corporation is een Japanse handelsonderneming met zeer uiteenlopende activiteiten. De onderneming is actief in de import en export en diverse binnenlandse activiteiten. De verhandelde producten en diensten omvatten lifestyle, IT-oplossingen, voeding, landbouw, bosbouw, chemicaliën, metalen en mineralen, energie, infrastructuurprojecten, maar ook financiële diensten en leasing. De meeste omzet haalt de onderneming uit voedingsmiddelen en landbouw, maar ook chemie en metalen en mineralen dragen substantieel bij aan de

omzet. Dit zijn ook de activiteiten die de meeste impact hebben op de natuur en verlies van biodiversiteit.

We spraken met Marubeni in april. Marubeni vindt natuurlijk kapitaal van groot belang. Net als FMC heeft Marubeni zich ook aangesloten bij de kopgroep van ondernemingen die met de TNFD aan de slag gaat. Voor de onderneming is het een enorme klus om van alle verschillende bedrijfsonderdelen een goed beeld te krijgen van hun impact op natuur en biodiversiteit. De onderneming wil met alle producten en diensten een bijdrage leveren aan een duurzame toekomst, maar moet nog heel veel doen om juist ook de negatieve impact van de belangrijkste activiteiten in beeld te krijgen en deze impact te reduceren. In de volgende gesprekken zullen we daartoe concrete verbeterpunten voorleggen en de voortgang daarop volgen en bespreken.

In november spraken we voor de 2^e keer met Marubeni. Ook in het gesprek met Marubeni stond de uitkomst van de Nature Action benchmark centraal. Marubeni scoort al wat beter dan veel andere ondernemingen omdat de onderneming wel in de rapportages aangeeft zich in te zetten voor het behoud van biodiversiteit. Toch is er ook voor Marubeni nog veel aan de score te verbeteren. Gezien de activiteiten van Marubeni op gebied van chemie, mijnbouw, energie, infrastructuurprojecten is het veroorzaken van klimaatverandering door de onderneming tevens een belangrijke oorzaak van verlies van biodiversiteit. Het is daarom van groot belang dat de onderneming klimaatdoelen stelt volgens de aanpak van het Science Based Targets Initiative (SBTI) en die in lijn brengt met de doelen van het klimaatakkoord van Parijs.

Vanwege de activiteiten op gebied van bosbouw, landbouw en voedingsmiddelenproductie en verkoop is het voor Marubeni ook van belang de SBTI-Forest, Land and Agriculture Guidance (FLAG) toe te passen. Onderdeel van deze richtlijnen is het streven naar een ontbossingsvrije toeleveringsketen, te realiseren per eind 2025. De onderneming gaf aan dit in overweging te nemen. Daarom noteren we een mijlpaal 'toezegging'.

Mitsui Co

Mitsui & Co is een Japanse handelsmaatschappij en onderdeel van de Mitsui Group, maar wel met een eigen beursnotering. De onderneming heeft een breed scala aan activiteiten. De meeste omzet haalt de onderneming uit activiteiten op gebied van energie, chemie en lifestyle, waaronder ook voedingsmiddelen en retail. De impact op verlies van biodiversiteit wordt vooral veroorzaakt door de activiteiten zoals mijnbouw, energie, landbouw en chemie.

Het eerste gesprek met Mitsui vond plaats in april. In dit gesprek liet Mitsui weten zich in te willen zetten om met de producten en diensten bij te dragen aan een economie die 'nature positive' is. Daartoe heeft de onderneming echter nog een heel lange weg te gaan. De onderneming gaf in het gesprek aan wel met een biodiversiteitsimpact analyse

¹⁵ Taskforce Nature related Financial Disclosures (TNFD) www.tnfd.global/engage/inaugural-tnfd-early-adopters/

bezig te zijn, op basis van de TNFD-aanpak. Daartoe wordt informatie uit de diverse divisies samengebracht. Uit een eerste analyse stelde Mitsui vast dat de activiteiten in de mijnbouw, olie en gas, petrochemie en energieproductie veel impact hebben. Ook werd voor de producten uit de landbouw, bosbouw en visserij de afhankelijkheid van biodiversiteit vastgesteld. In de volgende gesprekken zullen we aandringen op concrete stappen om de negatieve impact op de biodiversiteit te reduceren.

In december hadden we een 2^e gesprek met Mitsui. We bespraken de recente vorderingen van de onderneming op gebied van de biodiversiteitsimpact analyse. Mitsui gaf aan in maart 2025 een speciale bijeenkomst voor investeerders te willen organiseren over haar biodiversiteitsimpact. We zijn daarvoor uitgenodigd. Mitsui scoort op de Nature Action benchmark al beter dan veel andere ondernemingen. Vooral aangaande de erkenning van de urgentie van biodiversiteitsverlies en de ambitie om bij te dragen aan behoud scoort Mitsui al goed. Ook op gebied van betrokkenheid van het bestuur van de onderneming wordt de inzet erkend. Mitsui heeft substantiële activiteiten in mijnbouw, energie, landbouw en chemie. Daarom is het van groot belang om de klimaatdoelen in lijn te brengen met het klimaatakkoord van Parijs. Dit, omdat klimaatverandering ook een belangrijke oorzaak is van verlies van biodiversiteit. We hebben benadrukt dat de onderneming hier nog hard aan moet werken, want volgens data van MSCI zit Mitsui nu op een scenario waarbij de temperatuur wereldwijd minstens 3 graden zal stijgen.

Nutrien

Nutrien Ltd is een kunstmest en gewasbeschermingsmiddelenproducent uit Canada. De onderneming biedt daarnaast ook zaden en precisie-landbouwdiensten aan klanten. Nutrien is actief in meer dan 20 landen over de hele wereld. De onderneming behaalt de meeste omzet uit kunstmest, maar verkoopt ook pesticiden en zaden. De negatieve impact op de biodiversiteit wordt bij Nutrien vooral veroorzaakt in de gebruiksfase van de kunstmest en pesticiden. Deze producten veroorzaken vooral vervuiling van het oppervlaktewater in de omgeving waar de producten gebruikt worden.

Het eerste gesprek met Nutrien vond plaats in mei. Nutrien gaf aan dat het al sinds 2022 betrokken is bij de ontwikkeling van de TNFD. In dat kader is de onderneming ook bezig om impact op en afhankelijkheid van biodiversiteit in kaart te brengen. De onderneming stelt daarbij de impact op water centraal. Echter momenteel ligt de nadruk daarbij nog sterk op het eigen directe watergebruik. We hebben de onderneming gevraagd om ook nadrukkelijker de impact van het gebruik van haar producten op de waterkwaliteit te onderzoeken en daarover te rapporteren. We willen ook een duidelijker transitieplan zien van de onderneming, waarin het gebruik van de producten en de impact op de natuur meer in lijn gebracht worden met de wereldwijde doelen voor behoud en herstel van biodiversiteit.

Het 2^e gesprek met Nutrien en de Nature Action 100 investor groep vond begin december plaats. Ook Nutrien heeft nog

een heel geringe score in de Nature Action 100 benchmark. De onderneming werkt aan een biodiversiteitsimpact analyse volgens de TNFD aanpak en is bereid daarbij ook de impact van het gebruik van de producten, de zogenaamde 'scope-3' in mee te nemen. Binnen de organisatie neemt de aandacht voor duurzaamheidsvraagstukken ook toe. De onderneming ziet ook steeds meer de relevantie om klimaat, natuur en water risico's als geheel te benaderen, zowel in impactanalyse als in oplossingen. In maart publiceert Nutrien het volgende duurzaamheidsverslag en de onderneming is ook bereid om enkele leden van de Nature Action groep uit te nodigen voor een expert-sessie voor beleggers later dit voorjaar.

PepsiCo

In September sloot Achmea IM zich aan bij de Nature Action 100 groep voor PepsiCo. De groep had nog niet eerder met de onderneming gesproken. We boden aan voorlopig de lead te nemen in deze dialoog en organiseerden een 1^e gesprek met PepsiCo, dat half december plaatsvond. De onderneming behoort tot de beter scorende namen in de Nature Action benchmark. Op meerdere onderdelen heeft de onderneming al beleid of activiteiten die tenminste deels aan de verwachtingen voldoen. Het gesprek was vooral een introductie van het Nature Action 100 programma en een toelichting op de benchmark. In reactie op onze vraag over prioriteiten gaf PepsiCo aan dat nu de focus ligt op het voldoen aan de eisen van de Europese richtlijn voor duurzaamheidsrapportage (CSRD). PepsiCo wilde zich nog niet committeren aan het volgen van de TNFD-aanpak. Wel maakt de onderneming al een 'dubbele materialiteitsanalyse' in het kader van de CSRD-eisen. In een volgend gesprek willen we verder in gaan op de biodiversiteitsimpact analyse voor PepsiCo en te stellen prioriteiten.

Target Corp.

In September sloot Achmea IM zich aan bij de Nature Action 100 groep voor Target Corp. De investor groep had nog niet eerder met de onderneming gesproken. Het 1^e gesprek met Target vond plaats in december. Ook Target was geïnteresseerd in de toelichting op de Nature Action benchmark. De onderneming had alleen op het onderwerp governance een geringe positieve score. De onderneming hoort graag meer over de verwachtingen vanuit het Nature Action programma en goede voorbeelden die het kan toepassen. In een volgend gesprek zullen we daar nader op ingaan en bespreken of de onderneming bereid is een systematische impact analyse, zoals bijvoorbeeld volgens de TNFD-aanpak, uit te voeren.

WH Group

WH Group is de grootste vleesproducent van China. De onderneming was voorheen bekend als Shuanghui Group, maar koos in 2014 voor de naam WH Group, na de overname in 2013 van het Amerikaanse Smithfield Foods. De onderneming omvat activiteiten in de varkenshouderij, consumentenvleesproductie, smaakstoffenproductie en logistiek. De onderneming behaalt het grootste deel van de omzet in Noord-Amerika en Azië en vrijwel geheel uit de verkoop van varkensvlees. Als een van 's werelds grootste vleesproducenten heeft WH Group een grote impact op verlies

van biodiversiteit. Dit komt vooral door het landgebruik voor de productie van veevoer en de vervuiling van lucht en water door mest en stikstof uitstoot door de intensieve vorm van veehouderij.

We spraken met de onderneming in april. Hoewel de onderneming zich uitspreekt over het belang van behoud van biodiversiteit, toont de onderneming nog weinig inzicht in de omvang en oorzaken van de eigen impact op het verlies van biodiversiteit. Ook over de rol van vleesconsumptie in de context van klimaatverandering en verlies van biodiversiteit toont de onderneming zich nog te weinig bewust. Zo is de omzet uit plantaardige eiwitproducten nog slechts 1%. In de volgende gesprekken zullen we de onderneming vragen om de impact op, en afhankelijkheid van biodiversiteit nauwkeurig in beeld te brengen en maatregelen te nemen om deze te reduceren.

Vervolg

In de 1^e helft van het jaar willen we nogmaals met de ondernemingen spreken. We willen daarbij zoveel mogelijk rekening houden met de beschikbaarheid van het in 2025 te publiceren duurzaamheidsverslag van elke onderneming, om de laatste ontwikkelingen mee te kunnen nemen in de dialoog.

5.8.2. Voortgang thema

Per eind december 2024 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

MIJLPALEN NATURE ACTION

	Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1	Corteva agriscience	Verenigde Staten	Chemicaliën	BBB						
2	FMC Corporation	Verenigde Staten	Chemicaliën	A						
3	Marubeni Corporation	Japan	Handelsbedrijven & Distributeurs	AAA						
4	Mitsui & Co.,Ltd	Japan	Handelsbedrijven & Distributeurs	A						
5	Nutrien	Canada	Chemicaliën	AA						
6	PepsiCo, Inc.	Verenigde Staten	Dranken	A						
7	Target Corporation	Verenigde Staten	Consumentengoederen Distributie & Retail	AA						
8	WH Group Ltd. (HK)	Hong Kong	Voedselproducten	BBB						

¹ MSCI ESG score

LEGENDA MIJLPALEN

Symbool status ¹	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
	Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald*
						Impact doelstelling niet behaald**
						Dialoog onsuccesvol

¹ Vorige rapportages bevatten ook het symbool statuswijziging. Deze symbolen worden tijdelijk niet weergegeven.

TOEZEGGINGEN EN AANPASSINGEN BELEID IN RAPPORTAGEPERIODE

Onderneming	Doelstelling	Realisatie
Corteva	Analyse De onderneming maakt een analyse van de impact op - en afhankelijkheid van biodiversiteitsverlies en daaraan verbonden risico's en kansen in de hele waardeketen	De onderneming geeft aan te gaan werken aan biodiversiteitsimpact analyse volgens de richtlijnen van de TNFD
FMC	Analyse: De onderneming maakt een analyse van de impact op - en afhankelijkheid van biodiversiteitsverlies en daaraan verbonden risico's en kansen in de hele waardeketen	FMC zegde toe ook de 'downstream' impact van de producten op verlies van biodiversiteit in de impact analyse te betrekken.
Marubeni	Doelen stellen De onderneming stelt tijdsgebonden, context-specifieke, wetenschappelijk onderbouwde doelen vast, gebaseerd op de impact en afhankelijkheidsanalyse;	Marubeni toonde zich bereid bij het herzien van de klimaatdoelen de SBTi-Forest, Land and Agriculture Guidance (FLAG) te overwegen.

5.8.3. Tussentijdse beoordeling

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van drie onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben ondernemingen ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten geduid aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we vier kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

EVALUATIE

Toelichting		Doelstellingen			
KPI	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	62%	nee
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	38%	nee

5.9. Thematisch: Arbeidsomstandigheden

Eerlijke en veilige arbeidsomstandigheden behoren tot de fundamentele rechten van werknemers. Het gaat bijvoorbeeld om het verbod op dwangarbeid en kinderarbeid, het recht op vrijheid van vereniging en collectief onderhandelen. Ook gelijk loon voor gelijk werk en de afschaffing van discriminatie op het werk behoren tot deze fundamentele rechten. Deze rechten zijn in 1998 vastgelegd in de ‘verklaring over fundamentele principes en rechten op het werk’ van de internationale arbeidsorganisatie (ILO). Deze verklaring maakt duidelijk dat deze rechten universeel zijn. Ze zijn van toepassing op alle mensen in alle landen wereldwijd. Toch werken er wereldwijd nog ruim 180 miljoen mensen in vormen van gedwongen – of kinderarbeid. En in veel productieketens is geen sprake van eerlijke beloning. Veel slachtoffers van gedwongen arbeid, kinderarbeid en lage lonen komen uit kwetsbare groepen, zoals werklozen en migranten. Vrouwen en meisjes zijn binnen deze groepen vaak extra kwetsbaar. Voor beleggers is dit niet langer alleen een morele kwestie. Nu wet- en regelgeving over maatschappelijke verantwoordelijkheid en ‘due-diligence’ toeneemt, wordt het beleggen in ondernemingen die (in)direct betrokken zijn bij schendingen van werknemersrechten een maatschappelijk en financieel materieel risico. In dit engagementthema gaan we daarom in gesprek met ondernemingen in de voedingsmiddelenketen met het doel het naleven van mensenrechten en arbeidsrechten in de productieketen te versterken.

5.9.1. Introductie thema

Doel van het thema

Van ondernemingen in dit engagement programma verwachten we een gedegen mensenrechtenbeleid, inclusief arbeidsrechten. Daarnaast verwachten we ook adequate maatregelen om de risico’s op gebied van mensenrechten en arbeidsrechten te identificeren en daadwerkelijke

schendingen te voorkomen en zo nodig op te lossen. Voor het toetsen van de voortgang bij de ondernemingen maken we gebruik van rapportages van de ondernemingen en ESG-data van MSCI, maar ook van de benchmarks van de ‘World Benchmarking Alliance’ (WBA) en ‘Know the Chain’. Het beleid en de voortgang ten aanzien van leefbaar loon van de ondernemingen volgen we ook met de methodologie van het ‘Platform Living Wage Financials’ (PLWF).

DOELSTELLINGEN ARBEIDSOMSTANDIGHEDEN

Doelstelling	Toelichting
Governance	De onderneming heeft het onderwerp arbeidsrechten op gedegen wijze bij het bestuur belegd;
Beleid	De onderneming heeft een adequaat mensenrechtenbeleid, in overeenstemming met de ‘UN Guiding Principles on Business and Human Rights’¹ en: • heeft een adequate gedragscode voor toeleveranciers, waarin het naleven van mensenrechten en fundamentele arbeidsrechten inclusief beleid voor ‘herstel en verhaal’ is vereist; • zet zich in voor het betalen van een leefbaar loon, ook door toeleveranciers en producenten in de keten;
Implementatie & monitoring	De onderneming implementeert het beleid in de eigen bedrijfsvoering en bij de toeleveranciers en ziet actief toe op de voortgang;
Samenwerking in de keten	De onderneming werkt samen met andere partijen zoals vakbonden en sectorinitiatieven aan de bevordering van het naleven van mensenrechten, arbeidsrechten en leefbaar loon in de keten;
Transparantie	De onderneming rapporteert op transparante wijze aan investeerders, consumenten en andere belanghebbenden over het beleid en de implementatie, monitoring en voortgang ervan.

¹ Inclusief een procedure voor ‘herstel en verhaal’, respect voor de ‘UN Global Compact Women’s Empowerment Principles’ en (indien relevant) het recht op ‘free, prior informed consent’ (FPIC).

Sustainable Development Goals

Dit thema sluit aan bij de volgende ‘Sustainable Development Goals’ (SDG’s):

- SDG 1: Geen armoede (1.1)
- SDG 5: Gendergelijkheid (5.1)
- SDG 8: Eerlijk werk en economische groei (8.5, 8.7)
- SDG 10: Ongelijkheid verminderen (10.1)

Samenwerking

In de 2^e helft van 2024 werkten we met de leden van het Platform Living Wage Financials (PLWF) aan de afronding van de jaarlijkse leefbaar loon analyses en de voorbereiding

van de jaarlijkse rapportage. De jaarbijeenkomst zal dit keer begin 2025 zal plaatsvinden. In de analyses van 2024 zagen we geen grote stijgingen in de scores. We zien dat de echte implementatie en het realiseren van betere inkomens voor bijvoorbeeld cacaoboeren lastig is. Daarom gaat de voortgang in deze fase langzamer. We kijken kritischer naar het werkelijke resultaat van beleid en programma’s en of de onderneming met data kan aantonen dat lonen of inkomens van boeren echt zijn verbeterd. Als positieve ontwikkeling, zien we steeds meer samenwerking binnen ketens, zoals voor cacao, koffie, palmolie en rietsuiker. Zo namen we namens het PLWF in december deel aan een overleg met vakbond CNV Internationaal, het Initiatief voor Duurzame Handel (IDH)

en een aantal ondernemingen waaronder Hershey en Lindt & Spruengli, uit ons engagement programma. Doel van de bijeenkomst was om de betrokken ondernemingen aan te zetten om ook in de rietsuikerketen te werken aan een leefbaar loon of inkomen van de arbeiders en boeren. Het PLWF wordt steeds breder door stakeholders en experts gevonden en erkend als aanjager van het werken aan betere lonen en inkomens in relevante ketens, zoals cacao, koffie, suiker, kleding en palmolie.

Hoewel we het engagement over arbeidsomstandigheden in de landbouwketens eind 2025 afsluiten, blijven we betrokken bij het PLWF. We bekijken welke van de andere platformleden de door ons geleide dialogen kunnen voortzetten en ook hoe we een relevante rol kunnen blijven spelen in het platform.

Conclusie

Eind 2024 hebben we het engagementthema over arbeidsomstandigheden afgerond. In het afgelopen jaar spraken we nogmaals een aantal van de ondernemingen. Met de andere hadden we een afrondend schriftelijk contact.

Hieronder beschrijven we de laatste voortgang per onderneming en daarna geven we een korte evaluatie van de resultaten van dit engagement thema. Ook is het profiel van elke onderneming bijgewerkt met een eindconclusie. De profielen worden in een separate bijlage aangeboden.

George Weston (Loblaw)

We spraken de onderneming opnieuw in juni. We zien duidelijk voortgang. Zo heeft de onderneming een eerste 'modern slavery report' gepubliceerd en laat het een 'human rights due-diligence' analyse uitvoeren in een productketen. Daarvoor is de teelt van bloemkolen gekozen. Het resultaat van dit onderzoek wordt later dit jaar verwacht. Ook ten aanzien van het onderwerp leefbaar loon lijkt er beweging. We stelden de onderneming voor om de mensenrechtenadviseurs waar ze mee werken te vragen om een advies over hoe met leefbaar loon aan de slag te gaan. Dit voorstel wordt in overweging genomen. We noteren daarom een mijlpaal voor 'toezegging'.

In november hadden we een laatste contact via email met de onderneming. De onderneming bevestigde dat er de afgelopen maanden hard gewerkt is om uitvoering te geven aan de mensenrechten due-diligence onderzoeken die in het vorige gesprek waren aangekondigd. Er is een concreet onderzoek uitgevoerd naar arbeidsomstandigheden in broccoli en bloemkoolproductie in de VS en Mexico. Deze ketens waren eerder gesignaleerd als mogelijke risico-ketens. Daarnaast is ook een breder onderzoek gedaan om mogelijke risico's in andere grondstoffenketens, waaronder katoen (textiel en kleding), bananen, cacao, koffie, suiker en palmolie in kaart te brengen. Deze ketens zijn gekozen op basis van een risicoanalyse gericht op verschillende milieu- en sociale risicofactoren, waaronder de levensomstandigheden van arbeiders in deze ketens. We zien dit als een goede stap vooruit in reactie op onze gesprekken over leefbaar loon en inkomen in relevante ketens. De onderneming zal over genoemde onderzoeken rapporteren in 2025. Omdat we de concrete

resultaten van deze onderzoeken nog niet kunnen zien noteren we nog geen mijlpaal voor bereikte beleidswijziging. Wel zien we de genoemde onderzoeken als goede stappen wat betreft de engagement doelen. We beschouwen daarom ook deze dialoog als succesvol afgerond.

Hershey

In december hadden we een laatste gesprek met Hershey. In dit gesprek gaf Hershey aan het 'income accelerator' programma te willen uitbreiden. Met dit programma biedt Hershey cacaoboeren extra inkomen, naast de reguliere cacaoprijs. Ook wil de onderneming meer werk maken van het verbeteren van de lonen in de suikerrietketen, liefst in samenwerking met andere ondernemingen. Uit het jaarlijkse voortgangsonderzoek naar inzet op gebied van leefbaar loon, bleek Hershey wederom één van de voorlopers in de sector. Hershey rapporteert over betaling van leefbaar loon aan eigen personeel en zet zich stevig in voor het verbeteren van lonen in de cacaoketen. Verder heeft Hershey een solide beleid op gebied van human rights due diligence en zet de onderneming zich in voor verbetering van arbeidsomstandigheden, ook in productieketens, waaronder de strijd tegen kinderarbeid en verbetering van lonen en inkomen. We sluiten de dialoog daarmee succesvol af.

J.M. Smucker

Met Smucker hadden we een laatste gesprek in december. In het gesprek gaf de onderneming een overzicht van de laatste ontwikkelingen op gebied van mensenrechten - en arbeidsrechten risicoanalyse in relevante productieketens, zoals koffie, palmolie maar ook bijvoorbeeld visserij. De onderneming heeft een mensenrechten risicoanalyse uitgevoerd waarin verschillende ketens van grondstoffen werden geanalyseerd. Daaruit kwamen risico's naar voren zoals kinderarbeid en gedwongen arbeid. Voor de verbetering van arbeidsomstandigheden en vooral de beloning van koffieboeren heeft Smucker zich aangesloten bij de Sustainable Coffee Challenge. Via deze organisatie wordt voor de aangesloten merken onderzoek gedaan naar de huidige inkomens van koffieboeren en hoe dat zich verhoudt tot een benchmark voor 'leefbaar inkomen'. We vroegen Smucker om over de ketenrisicoanalyses in meer detail te rapporteren, bijvoorbeeld over de specifieke risico's per keten en zo mogelijk per land of regio. Smucker toonde zich bereid deze suggesties te overwegen voor een volgende rapportage. We noteren daarom een mijlpaal voor deze toezegging. Met deze toezegging, en de genoemde stappen op gebied van betere beloning van koffieboeren, beschouwen we de dialoog met Smucker als succesvol afgerond.

5.9.2. Voortgang thema

Per eind december 2024 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

MIJLPALEN ARBEIDSSOMSTANDIGHEDEN

	Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt ¹	1	2	3	4	5	6
1	Carlsberg A/S Class B	Denemarken	Dranken	4,4*						
2	Chocoladefabrieken Lindt & Spruengli AG	Zwitserland	Voedselproducten	4,6						
3	George Weston Limited	Canada	Consumentengoederen Distributie en Retail	4						
4	Hershey Company	Verenigde Staten	Voedselproducten	5,4						
5	J. M. Smucker Company	Verenigde Staten	Voedselproducten	4,9						

¹ MSCI indicator 'supply chain labor management' (Voor de ondernemingen met * is de score voor arbeidsomstandigheden werknemers weergegeven omdat de score voor arbeidsomstandigheden in de keten niet beschikbaar is).

LEGENDA MIJLPALEN

Symbool status ¹	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
	Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald*
						Impact doelstelling niet behaald**
						Dialoog onsuccesvol

¹ Vorige rapportages bevatten ook het symbool statuswijziging. Deze symbolen worden tijdelijk niet weergegeven.

TOEZEGGINGEN EN AANPASSINGEN BELEID IN RAPPORTAGEPERIODE

Onderneming	Doelstelling	Realisatie
George Weston (Loblaw)	Beleid: De onderneming zet zich in voor het betalen van een leefbaar loon, ook door toeleveranciers en producenten in de keten. Implementatie & monitoring: De onderneming implementeert het beleid in de eigen bedrijfsvoering en bij de toeleveranciers en ziet actief toe op de voortgang.	Loblaw heeft een eerste 'Modern Slavery Report' gepubliceerd. Loblaw kondigde een mensenrechten 'due diligence' onderzoek naar de keten aan en zal hier in Q3 2024 over rapporteren.
Smucker	Transparantie De onderneming rapporteert op transparante wijze aan investeerders, consumenten en andere belanghebbenden over het beleid en de implementatie, monitoring en voortgang ervan.	Smucker toonde zich bereid suggesties voor verbetering van de rapportage over de uitkomsten van toeleveringsketen due-diligence te overwegen voor een volgende rapportage, zoals duidelijker rapporteren over de belangrijkste geïdentificeerde risico's per keten, per productieregio en over de plannen voor aanpak van die risico's.

5.9.3. Eindbeoordeling

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van drie onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten gedeeld aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we vier kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

EVALUATIE

Toelichting		Doelstellingen			
KPI	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	100%	ja
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	100%	ja

Evaluatie

- **Beleid:** De meeste ondernemingen in het engagement thema hebben flinke stappen gezet in het versterken van hun beleid om arbeidsomstandigheden in de productieketens te verbeteren. Vooral ten aanzien van de concrete risicoanalyses, de 'due-diligence' zien we goede voortgang. Veel ondernemingen vragen daarvoor externe experts om deze processen goed in te richten. Ook zagen we verbetering in de bereikbaarheid van ondernemingen voor klachten van medewerkers, ook van verder in de toeleveringsketen,
- **Implementatie en monitoring:** We zagen duidelijk verschil tussen ondernemingen die al ervaring hebben met het uitvoeren van keten due-diligence, en anderen die net het beleid hebben opgesteld en nog aan de slag zijn, of nog aan de slag gaan met de uitvoering in relevante ketens. Toch hebben juist ook de relatieve achterlopers stappen vooruit gezet.
- **Samenwerking:** Door deelname aan het PLWF hebben we effectief het onderwerp leefbaar loon en leefbaar inkomen kunnen betrekken in het engagement over goede arbeidsomstandigheden. Het voeren van de gesprekken mede namens een grotere groep beleggers droeg ook hier bij aan het resultaat. We vonden daarbij ook steeds meer de samenwerking met andere relevante stakeholders en experts in relevante ketens, zoals het Initiatief voor Duurzame Handel (IDH).
- **Transparantie:** Ook op gebied van de transparantie, het doen van ketenrisico analyses en de aanpak van die risico's hebben we goede verbeteringen gezien. Een paar bedrijven publiceerde een eerste rapport over mensenrechten, of over gedwongen arbeid. Bij anderen zagen we verbetering in de inhoud van de rapportages. De aangekondigde Europese wetgeving over duurzaamheidsrapportage (CSRD) heeft hier zeker aan bijgedragen.

5.10. Thematisch: Mensenrechten & Governance

Het thema mensenrechten staat volop in de belangstelling. In Nederland heeft het IMVB-convenant een belangrijke rol gespeeld om het onderwerp structureel op de agenda te krijgen. Toch zijn er nog verschillende onderwerpen waar zowel ondernemingen als institutionele beleggers stappen kunnen zetten, zeker als het gaat om de preventie van mensenrechtenschendingen. Voorbeelden zijn de onderwerpen Herstel & Verhaal, 'Due Diligence' en hoe ondernemingen om kunnen gaan met het opereren in en/of hun blootstelling aan conflictgebieden of gebieden waar mensenrechten structureel worden geschonden. In ons normatieve engagementprogramma voeren we engagement met ondernemingen die betrokken zijn bij mensenrechtenschendingen met als doel deze te verhelpen. Er zijn echter ook veel stappen die ondernemingen met een hoge blootstelling aan mensenrechtenrisico's kunnen nemen om mensenrechtenschendingen te voorkomen. Dit engagementthema richt zich daarom op het verbeteren van de aanpak van mensenrechtenrisico's. Voor dit thema zijn drie sectoren geselecteerd die aansluiten bij de 'Corporate Human Rights Benchmark' (CHRB)¹⁶: grondstoffen, telecom en elektronica. De ondernemingen zijn vervolgens geselecteerd op basis van aanwezigheid in de beleggingsportefeuille, diverse data (onder andere MSCI, CHRB en 'The 2022 Telco Giants Scorecard') en onze analyse van de ondernemingen.

5.10.1. Introductie thema

Doel van het thema

DOELSTELLINGEN MENSENRECHTEN & GOVERNANCE

Doelstelling	Toelichting
Governance	De onderneming heeft het onderwerp mensenrechten op gedegen wijze bij het bestuur belegd. Er wordt gestructureerd dialoog gevoerd met experts en stakeholders op dit thema.
Beleid	De onderneming heeft gedegen beleid ontwikkeld op het onderwerp mensenrechten. Ook is er een gedegen uitwerking van de voor de onderneming relevante sub-onderwerpen bijvoorbeeld landrechten, arbeidsrechten, omgaan met conflictgebieden en herstel & verhaal.
Implementatie & monitoring	De onderneming implementeert haar beleid in haar eigen bedrijfsvoering en zet hierin concrete stappen. De onderneming monitort actief het eigen beleid en heeft een klachtenmechanisme opgezet.
Samenwerking in de keten	De onderneming werkt samen met andere partijen, waaronder andere ondernemingen in de toeleveringsketens, met sectorgenoten en andere stakeholders op dit thema.
Transparantie	De onderneming is transparant richting investeerders en andere belanghebbenden en rapporteert over de rol van het bestuur m.b.t. dit thema, haar beleid, de implementatie en de monitoring. Denk bijvoorbeeld aan het rapporteren over uitkomsten van due diligence en klachtenmechanismen en eventuele genomen acties naar aanleiding hiervan.

Sustainable Development Goals

Dit thema sluit aan bij de volgende 'Sustainable Development Goals' (SDG's):

- SDG 4: Kwaliteitsonderwijs (1.4, 1.5)
- SDG 8: Eerlijk werk en economische groei (8.7, 8.8)
- SDG 16: Vrede, justitie en sterke publieke diensten (16.1, 16.2, 16.5)

Voortgang thema

Eni

Eni heeft in september 2023 een nieuw beleid gepubliceerd: 'Respect for Human Rights in Eni'. Dit beleid was een opvolging van 'Eni's Statement on Respect for Human Rights'. Tijdens het gesprek hebben we met Eni besproken hoe de onderneming tot het nieuwe beleid is gekomen. Eni gaf aan dat dit beleid opgesteld is in samenwerking met de afdelingen Compliance en Duurzaamheid. Via deze samenwerking wil de onderneming mensenrechten beter integreren in de gehele organisatie. Ook spraken we met de onderneming over mensenrechten

'due diligence' in de toeleveringsketen. Daarbij hebben we gepleit voor meer transparantie over dit proces en de uitkomsten, onder andere door beter te rapporteren over probleemgebieden. We merkten op dat de volgende uitdaging is om mensenrechtenrisico's voorbij de 'tier 1' leveranciers te adresseren.

Proximus

Met Proximus spraken we over de dubbele materialiteitsanalyse die ze hebben uitgevoerd in het kader van de 'Corporate Sustainability Reporting Directive' (CSRD). Proximus heeft zich voor nu gericht op de moederonderneming Proximus Groep en nog niet op dochterondernemingen. De onderwerpen met de sterkste link met mensenrechten die hieruit naar voren kwamen zijn arbeidsrechten en het welzijn van medewerkers in de waardeketen. Op groepsniveau moet de dubbele materialiteitsanalyse nog uitgevoerd worden. Deze staat voor 2025 gepland. Ook spraken we over het klokkenluidersbeleid van Proximus en de rapportage hierover. Proximus heeft toegezegd om vanaf volgend jaar op groepsniveau in het jaarverslag te rapporteren over

¹⁶ De CHRB benchmark ontwikkeld door het toonaangevende instituut 'World Benchmarking Alliance'

de klokkenluiderregeling. Wij verwelkomen deze toezegging die meer inzicht zal geven in de aard van de meldingen bij dochterondernemingen waar mensenrechten een groter risico vormen.

Siemens

Met Siemens spraken we over de door hen in 2023 uitgevoerde mensenrechten risico-analyse. Siemens gaf aan dat de analyse geen onverwachte uitkomsten heeft opgeleverd. Met betrekking tot hun leveranciers hanteert Siemens een risico gebaseerde aanpak. Er zijn enkele verbeteracties uitgevoerd, met name met betrekking op discriminatie. Sinds 2020 heeft Siemens een ESG-risico radar die ze toepassen in de leveranciersketen. We vroegen Siemens om meer transparantie over deze methodologie in hun rapportages. In het vervolgggesprek zullen we de onderneming om een update vragen. Met Siemens is ook gesproken over de beschuldiging van het leveren van diensten aan Israëlische nederzettingen in Palestijnse bezette gebieden via Siemens Mobility (dat optreedt als leverancier voor het 'Israel Railways Double Deck Electrical Multiple Units' (DDEMU) project). Siemens gaf aan dat contracten decennia lopen. Een nieuwe bestelling van wagons leidde echter tot een aanvullende 'due dilligence' beoordeling. Siemens identificeerde geen nieuwe mensenrechtenrisico's en besloot daarom te blijven leveren. In een vervolgggesprek gaan we hier verder over in gesprek met Siemens.

Vodafone

In het tweede gesprek, lichtte Vodafone het uitstellen van de publicatie van haar mensenrechtenbeleids-evaluatie die voor 2023 gepland stond, toe. Wij willen in de tweede helft van 2024, als Vodafone de beleidsevaluatie heeft gepubliceerd, nogmaals in gesprek met de onderneming, waarbij wij vragen kunnen stellen over de uitkomsten. Daarnaast spraken wij over het belang van mensenrechten 'due diligence'. Aangezien wij hier sinds het eerste gesprek begin 2023 geen vooruitgang in zagen, vroegen wij de onderneming nogmaals explicieter te rapporteren over de uitkomsten van haar due diligence processen, met name met betrekking op activiteiten in hoog risico markten. Hierbij wezen wij op het mensenrechtenrapport van branchegenoot Telefónica SA, als 'best practice'.

Nokia

In het gesprek dat in de tweede helft van 2024 plaatsvond, werd besproken dat Nokia zich richt op het voorkomen van technologie-misbruik, met een focus op kunstmatige intelligentie (AI). Ze hebben een defensiebedrijf gestart en voeren strenge screenings uit. Voor de CSRD en CSDDD, de Europese richtlijnen voor duurzaamheidsrapportage en due diligence, zijn ze naar eigen zeggen goed voorbereid, met een focus op de toeleveringsketen. Klokkenluidersmechanismen blijven ongewijzigd ondanks nieuwe defensieactiviteiten. Privacy en veiligheid zijn belangrijker geworden. Ook heeft Nokia het mensenrechten due diligence proces geïntegreerd in het verkoopproces. Nokia werkt samen met leveranciers om verbeteringen door te voeren en streeft naar 98% traceerbaarheid van bepaalde mineralen tegen 2025. Ze

hebben ook maatregelen genomen om 'privacy by design' in hun producten te waarborgen. Toekomstige stappen omvatten het analyseren van landenspecifieke risico's en nieuwe technologieën.

Sony

We zijn via onze deelname aan de 'Collective Impact Coalition for Ethical AI', een collectief engagement initiatief van de 'World Benchmarking Alliance' (WBA), in contact gekomen met Sony. Het gebruik van kunstmatige intelligentie (AI) systemen is in de afgelopen jaren sterk toegenomen. Ondernemingen die AI-diensten aanbieden of gebruiken, zijn echter onvoldoende transparant over hun AI-beleid. Mogelijke risico's als gevolg van een gebrek aan toezicht op AI zijn: discriminatie, privacy schendingen, beveiligingslekken en corruptie. De 'World Benchmarking Alliance' (WBA) is daarom een engagementtraject gestart om ondernemingen bewust te maken van de risico's en te sturen op beter beleid en betere verslaglegging. Deze dialoog past goed in het Mensenrechten & Governance thema, aangezien AI als een van de meest materiële mensenrechtenrisico's voor technologiebedrijven wordt gezien.

In juli 2024 spraken wij als 'co-lead' voor het engagement met Sony, voor het eerst met de onderneming. Sony beschikt over ethische richtlijnen omtrent AI en een 'AI Ethics Committee'. Ook heeft de onderneming AI expertise in haar bestuur. Gezichtsherkenning en andere identificatiesystemen worden door Sony genoemd als de meest materiële onderwerpen op het gebied van ethische AI. Het vervolg van de dialoog met Sony, zal zich richten op het inzichtelijk maken van keuzes rondom gevoelige AI casussen en de ontwikkeling van een AI-mensenrechtenbeleid dat verder gaat dan Sony haar basisprincipes.

Vervolg

In de eerste helft van 2025 zullen we alle ondernemingen voor een laatste keer proberen te spreken.

5.10.2. Voortgang thema

Per eind december 2024 laat het thema onderstaande voortgang op mijlpalen zien.

MIJLPALEN MENSENRECHTEN & GOVERNANCE

Onderneming	Land	Sector	ESG datapunt	1	2	3	4	5	6
1 AT&T Inc.	Verenigde Staten	Telecommunicatie divers	BBB						
2 Eni SpA	Italië	Olie, gas en brandstoffen	2,44						
3 General Electric Company	Verenigde Staten	Industriële Conglomeraten	BB						
4 Nokia Oyj	Finland	Communicatie-apparatuur	AA						
5 Proximus SA de droit public	België	Telecommunicatie divers	BBB						
6 Siemens AG	Duitsland	Industriële Conglomeraten	BB						
7 Sony Group Corporation	Japan	Producenten van huishoudelijke apparatuur	AAA						
8 Vodafone Group Plc	Verenigd Koninkrijk	Mobiele telecommunicatie	AA						

LEGENDA MIJLPALEN

Symbool status ¹	1. Analyse van het bedrijf	2. Initiëren dialoog	3. Voeren dialoog	4. Toezegging bedrijf	5. Aanpassen beleid	6. Afronding dialoog
	Afgerond	Brief verzonden	Gesprekken gevoerd	Toezegging beleidswijziging	Beleidswijziging doorgevoerd	Impact doelstelling behaald*
						Impact doelstelling niet behaald**
						Dialoog onsuccesvol

¹ Vorige rapportages bevatten ook het symbool statuswijziging. Deze symbolen worden tijdelijk niet weergegeven.

TOEZEGGINGEN EN AANPASSINGEN BELEID IN RAPPORTAGEPERIODE

Onderneming	Doelstelling	Realisatie
Proximus	Transparantie: De onderneming is transparant richting investeerders en andere belanghebbenden en rapporteert over de rol van het bestuur m.b.t. dit thema, haar beleid, de implementatie en de monitoring.	Proximus zei toe in het volgende jaarverslag kunnen rapporteren over meldingen van klokkenluiders op groepsniveau.

5.10.3. Tussentijdse evaluatie

De evaluatie van het thema wordt aan de hand van drie onderdelen uitgevoerd.

1. Er wordt inzicht gegeven in de procesvoortgang. Heeft Achmea IM voldaan aan haar inspanningsverplichting? Is er vooronderzoek uitgevoerd, is het engagement geïnitieerd en hoeveel contacten hebben er plaatsgevonden?
2. Er wordt inzicht gegeven in de effectiviteit van engagement. Hebben bedrijven ook daadwerkelijk gewenste wijzigingen zoals vooraf gedefinieerd in beleid en activiteiten doorgevoerd?
3. Bij het afsluiten van de engagement worden resultaten gedeeld aan de hand van een korte kwalitatieve beschrijving. Zo is bij engagement niet altijd een causaal verband te leggen tussen een engagementgesprek en beleidswijzigingen of kan de ene toezegging veel meer gewicht in de schaal leggen dan een anderen.

In de evaluatie gebruiken we vier kleurcodes die we hieronder kort toelichten:

TOELICHTING KLEURCODES

Betekenis	Kleurcode
Doelstelling is behaald in de gestelde termijn	
Doelstelling is nog niet behaald, maar op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling is nog niet behaald en niet op schema om deze binnen de gestelde tijd te behalen	
Doelstelling niet behaald in de gestelde tijd	

EVALUATIE

Toelichting		Doelstellingen			
KPI	Beschrijving	Doel	Wanneer?	Gerealiseerd?	Behaald?
1. Proces	Op basis van onze mijlpalen geven we een overzicht van de gezette stappen door Achmea IM. Deze KPI geeft daarmee inzicht of het proces voor de diverse engagement succesvol wordt doorlopen; van het voorbereidend onderzoek, het verzenden van de brieven tot de aantallen gesprekken die gevoerd zijn	Voor 100% van de bedrijven is het vooronderzoek afgerond.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 100% van de bedrijven is de brief met doelstellingen verzonden.	Na 1 jaar	100%	ja
		Voor 90% van de bedrijven zijn minimaal 3 gesprekken gevoerd (niet alle bedrijven blijken ook na meerdere pogingen responsief).	Na 3 jaar	75%	nee
2. Impact	In deze KPI geven we aan of engagement inderdaad tot stappen van het bedrijf heeft geleid, op basis van de vooraf gestelde doelen	Binnen 1 thema heeft 60% van de bedrijven één of meerder stappen gezet op de geformuleerde doelstellingen	Na 3 jaar	12%	nee

5.11. ESG dialoog Nederland

Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen hebben de speciale aandacht van Nederlandse institutionele beleggers, vanwege de directe sociaaleconomische belangen die de ondernemingsactiviteiten met zich mee brengen. Belangrijke strategische besluiten van Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen, zoals fusies en overnames, kunnen significante effecten hebben op lokale werkgelegenheid, de concurrentiepositie van de onderneming en duurzame langetermijnwaardecreatie. Ook beloningsvoorstellen of (her)benoemingen van bestuurders leiden regelmatig tot maatschappelijke discussie. Wij hechten er dan ook grote waarde aan om op structurele wijze de dialoog te voeren met Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen waar we in belegd zijn. Bij het voeren van de dialogen trekken wij zoveel mogelijk op in collectief verband, verenigd in Eumedion. ESG Nederland bestaat uit deze dialogen.

5.11.1. Achtergrond

Overzicht dialogen

In 2024 is Achmea IM in Eumedion verband de dialoog aangegaan met de volgende Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen:

DIALOGEN MET NEDERLANDSE BEURSGENOTEERDE ONDERNEMINGEN 2024

Onderneming	Besproken onderwerpen
Unilever	Beloning, plastics en strategie.
Wolters Kluwer	Beloning, duurzaamheid en wet- en regelgeving.
Ahold-Delhaize	Governance, gezonde voeding, duurzaamheid, klimaat en wet- en regelgeving.
ASM International	Duurzame langetermijnwaardecreatie.
ING	Aandeelhoudersvergadering, beloning.
KPN	Duurzame langetermijnwaardecreatie, externe accountant, sociaal en wet- en regelgeving.
Philips	Beloning.

Ahold

Ahold lichtte toe dat op de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (hierna: AVA) agenda de herbenoeming staat van Bill McEwan (Raad van Commissarissen, RvC). Ahold heeft nog geen geschikte opvolger gevonden. De mogelijke kandidaten waren niet geschikt of wilden niet met de gevraagde regelmaat naar Europa reizen. Ahold zet de zoektocht naar een nieuw RvC lid voort.

Ahold heeft meerdere stappen ondernomen om verstoringen tijdens de AVA te voorkomen. Na de laatste AVA heeft een evaluatie plaatsgevonden en zijn er als gevolg protocollen aangepast. Onder andere met betrekking tot de controle van aanmeldingen en beveiliging. Er is met meerdere stakeholders gesproken om zo te proberen vooraf geschilpunten te bespreken, echter gaven bepaalde organisaties aan aandacht te willen vragen voor hun doel door middel van het verstoren van de AVA. De AVA is dit jaar soepeler verlopen dan vorig jaar.

Binnen Ahold wordt de rol van Chief Legal and Sustainability Officer opgesplitst in 2 afzonderlijke rollen. De combinatie van deze rollen is niet langer logisch. Op de agenda van de Chief Sustainability Officer staat het verder ontwikkelen van

engagement met stakeholders. Dit is mede gebaseerd op de update van de Nederlandse Corporate Governance Code. Daarnaast gaat Ahold verder met het verduurzamen van het duurzame aanbod aan consumenten. Ze gaven aan dat er een verschil is tussen de Verenigde Staten en Europa en dat er niet 1 specifieke oplossing is die voor alle regio's werkt.

ASM International

Met ASM International (hierna: ASMI) is gesproken over de groei van de onderneming en de gevolgen hiervan. Door de groei was er een transformatie nodig van de structuur, ook vereiste het andere vaardigheden. ASMI wordt markt gedreven door de Verenigde Staten. De concurrentie daar is aanzienlijk. Dit geeft druk op de prijzen en het heeft effect op het aantrekken van talent. Hoe ASMI met ESG onderwerpen omgaat is een belangrijk onderdeel van haar strategie en het geeft de Europese wortels weer.

Er is ook gesproken over het vestigingsklimaat in Europa. ASMI is hier niet negatief over, maar ontvangt wel druk van de Verenigde Staten (via Nederland) om China niet de meest recente technologieën te laten afnemen.

CEO Benjamin Loh treedt terug om persoonlijke redenen en wordt opgevolgd door Hichem M'Saad (al 2 jaar in de RvB). ASMI gaf aan dat er geen breuk zal zijn in de strategie van ASMI. Gezien het belang van innovatie wil ASMI een 'technologie comité' oprichten op bestuursniveau. Externe adviseurs gaan deelnemen aan dit comité.

ING

Met ING is gesproken over de verstoringen tijdens de jaarvergadering van vorig jaar en de stappen die ING heeft gezet om herhaling te voorkomen. Onder andere de controle op aanmeldingen is aangescherpt, evenals de beveiliging. Ook zijn gesprekken ingepland met stakeholders voorafgaand aan de vergadering om bepaalde onderwerpen te bespreken. ING ontving de reactie van bepaalde partijen dat hun doel aandacht vragen is voor een onderwerp, door middel van verstoringen, en niet om een oplossing te bewerkstelligen.

Gesproken is over de toekomstige mogelijkheid van virtuele vergaderingen en welke voorwaarden moeten worden vervuld om institutionele beleggers hier positief tegenover te laten staan. Besproken is dat de voorkeur altijd uitgaat naar een hybride vorm en dat volledig virtueel een uitzondering moet zijn als gevolg van een bijzondere situatie. Ook is aangegeven

dat een vereiste is dat aandeelhouders bij een volledig virtuele vergadering dezelfde rechten hebben als bij een fysieke vergadering.

Eind 2023 spraken we met ING over de update van het beloningsbeleid. ING streeft ernaar om meer transparantie te creëren met betrekking tot de niet-financiële doelstellingen en prestatiebeoordeling. We hebben nogmaals aangegeven dat we graag zouden zien dat ING een CO2 reductiedoelstelling opneemt in de beloning welke scope 1, 2 en 3 omvat.

KPN

KPN heeft een zeer heldere toelichting opgesteld omtrent het proces van de accountantswisseling. Het proces en de overwegingen die een rol hebben gespeeld, zijn zeer duidelijk en bondig gecommuniceerd. De belangrijkste risico's voor de duurzame langetermijnwaardecreatie van KPN zijn cybersecurity en geo politieke bewegingen. KPN werkt hard om deze risico's te mitigeren. KPN ziet de eigen strategie en executie als beste manier om risico's af te dekken en groei te bewerkstelligen. Nu wordt er groots ingezet op de fiberconversie wat voor de langetermijn goede investeringen zijn.

KPN vond het gepast om naast een audit commissie een aparte ESG commissie op te zetten. KPN heeft haar 'strategiecommissie' omgevormd naar een 'ESG commissie'. ESG is volgens KPN een vast onderdeel van de strategie. Toezicht op de CSRD valt onder deze commissie. KPN heeft in voorbereiding op de CSRD een dubbele materialiteitsanalyse uitgevoerd. Het is veel werk en volgens KPN een ontdekkingsreis. De materiële onderwerpen worden opgenomen in een officieel CSRD verslag. De niet-materiële onderwerpen komen op een andere plek in de rapportage terug. Biodiversiteit is bijvoorbeeld geen materieel onderwerp, maar voor KPN wel degelijk een belangrijk onderwerp.

Er is gesproken over de incidentmeldingen benoemd in het jaarverslag. Deze werden met name veroorzaakt door agressief gedrag van klanten tegen medewerkers. We hebben geadviseerd om meer informatie te geven in het jaarverslag over de aard van deze incidenten. KPN heeft aangegeven hier naar te gaan kijken.

Genderdiversiteit in het bestuur is 50%, maar verder in de organisatie neemt de diversiteit af. KPN probeert via verschillende initiatieven aandacht te genereren voor technische banen. Bijvoorbeeld met het organiseren van een "girl's day" om technische opleidingen beter onder de aandacht te brengen bij vrouwelijke scholieren.

Philips

In februari 2024 is wederom gesproken met Philips omtrent de voorgestelde wijzigingen in het beloningsbeleid. Op een aantal punten hadden we tijdens het overleg in de 2e helft van 2023 feedback gegeven. In dit gesprek werd besproken hoe met die feedback is omgegaan. Deels is de gegeven feedback verwerkt en deels is er een toelichting gegeven. In 2023

was uitgebreid gesproken over het opnemen van "juridische procedures" als gebeurtenissen waarover het management geen controle heeft. Gezien de situatie van Philips gaf dit zorgen. Toegelicht is dat de Raad van Commissarissen een discretionaire bevoegdheid heeft. Er kan dus onderscheid worden gemaakt tussen bestuursleden. Het opnemen van deze bepaling is om te waarborgen dat Philips de juiste bestuurders kan aantrekken, zonder dat zij gestraft worden voor zaken uit het verleden en eventuele schikkingen die daaruit zouden voortvloeien. Philips benadrukt dat schikken niet gelijk staat aan schuld bekennen, maar dat het een overweging kan zijn, zeker in de Verenigde Staten, dat dit het beste is voor de onderneming en haar aandeelhouders.

Unilever

Met Unilever is in de eerste helft van 2024 gesproken over de aanpassing van de strategie. Het lijkt een beweging te zijn van stakeholdermodel naar shareholdermodel. Het lijkt ook te impliceren dat rendement verbeterd moet worden, ten koste van duurzaamheidsinspanningen. Zo is het gewicht van duurzaamheid in de beloning naar beneden gebracht en is de ambitie op bepaalde ESG onderwerpen naar beneden gebracht. Unilever zelf ziet het niet als een trade-off tussen rendement en duurzaamheid. Zij denken dat er mogelijk een vertraging zit in de inspanningen van Unilever en de zichtbaarheid van de gevolgen hiervan op het rendement. Unilever heeft haar doelstellingen op het gebied van plastic aangepast, omdat het stelt nu meer realistisch te zijn in wat wel en niet haalbaar is. Volgens de Chair heeft het verlagen van de ambities geen gevolgen voor het behalen van de klimaatdoelstellingen. De ambities en strategie zouden nu beter op elkaar aansluiten. Unilever heeft onze zorgen niet weg kunnen nemen. Dit heeft geleid tot een tegen stem voor het klimaattransitieplan van de onderneming.

Op 26 september 2024 besprak Unilever met plasticspecialisten in Eumedion verband de voortgang en uitdagingen rondom plastic verpakkingen. Unilever streeft naar 25 procent gerecycled plastic in verpakkingen tegen 2025 en een 40 procent vermindering van plasticverbruik tegen 2028. Het doel is om alle verpakkingen volledig recyclebaar te maken, hoewel flexibele verpakkingen een uitdaging blijven. Hervulbare en herbruikbare verpakkingen worden versneld ingevoerd, met pilots in Indonesië, en er wordt geïnvesteerd in nieuwe materialen om plasticvervuiling te verminderen. Het Plastic Actieplan van Unilever heeft als doel om tegen 2035 alle plastic te vervangen. Samenwerking met andere grote spelers is essentieel om schaalbare oplossingen te genereren. Inconsistente regelgeving tussen landen vormt een uitdaging voor het VN Plastic Verdrag, en uitbreiding van producentenverantwoordelijkheid wordt steeds belangrijker.

Het was een informatief overleg. De voortgang van Unilever wordt gevolgd. In het eerste halfjaar van 2025 zal in de aanloop naar de aandeelhoudersvergadering van Unilever weer een gesprek plaatsvinden waar dit onderwerp ook ter sprake zal komen.

Wolters Kluwer

Uit gesprekken in de eerste helft van 2024 bleef dat Wolters Kluwer het doel 'het buiten gebruik stellen van servers' vervangt in de korte termijnincentives door een procentuele vermindering van de ecologische kantoor voetafdruk. Wolters Kluwer geeft aan dat ze met de ontmanteling van servers enorme vooruitgang hebben geboekt. Er valt weinig meer te ontmantelen. Om deze reden vonden ze het een goed moment om over te stappen naar de kantoor voetafdruk. Het is gericht op scope 1 en 2. Ze vinden het te vroeg om zich ook te richten op scope 3. Er is meer inzicht nodig om hiervoor goede doelen te stellen. Wij zullen de voortgang monitoren.

Ook Wolters Kluwer heeft een dubbele materialiteitsanalyse uitgevoerd. Tijdens het uitvoeren van deze analyse zijn er veel gesprekken gevoerd met de accountant. Wolters Kluwer wil niet dat het een afvinkexercitie wordt en zal daarom ook 'deep-dives' uitvoeren om onderwerpen uit te diepen. In het jaarverslag van 2023 heeft Wolters Kluwer over alle materiële onderwerpen, gerelateerd aan milieu en klimaat, gerapporteerd. Op het gebied van mensenrechten moet meer data worden verzameld.

Met Wolters Kluwer is in de tweede helft van 2024 gesproken over hun voorgestelde nieuwe beloningsbeleid, dat in 2025 aan de aandeelhouders ter stemming wordt voorgelegd. De belangrijkste wijziging is het aanpassen van de weging van twee prestatiemaatstaven: relatieve aandeelhouderswaarde ofwel Total Shareholders Return (TSR) en Earnings Per Share: EPS. Het voornemen van Wolters Kluwer is om de weging van TSR te verlagen en die van EPS te verhogen. Het was een intensieve dialoog. Vanuit Eumedion werd geopperd om de weging van Return on Invested Capital (ROIC) te verhogen of een niet-financiële maatstaf toe te voegen in plaats van de voorgenomen wijzigingen. Dit werd door Wolters Kluwer afgewezen vanwege het sterke innovatie- en Research & Development-beleid van het bedrijf.

Het bedrijf blijft de waarderingsbenadering gebruiken voor aandelenuitkeringen, wat kan leiden tot hogere doelstellingen. Door Eumedion werd gevraagd om de clawback-clausule uit te breiden naar wangedrag en schendingen van de bedrijfsethiek, maar dit werd afgewezen. Volgens Wolters Kluwer steunen de meeste aandeelhouders de voorgestelde wijzigingen, hoewel er verschillende meningen zijn over de TSR-maatstaf. Het bedrijf zal ook de Nederlandse ondernemingsraad raadplegen over het voorstel. Na alle gesprekken zal Wolters Kluwer het definitieve voorstel voor het beloningsbeleid voorleggen aan de aandeelhoudersvergadering. We zijn benieuwd naar het definitieve voorstel.

5.12. Collectieve Initiatieven

BPL Pensioen is aangesloten bij een aantal (inter)nationale samenwerkingsverbanden ter bevordering, ontwikkeling of uitdraging van Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. Daarnaast is BPL Pensioen ondertekenaar van een aantal initiatieven, waaronder investor statements, die belangrijk zijn voor de identiteit van de eigen organisatie of die van onze klanten. Ten slotte trekt BPL Pensioen op met andere institutionele beleggers, bijvoorbeeld waar de collectieve dialoog effectiever is dan de individuele.

OVERZICHT LOPENDE COLLECTIEVE ACTIVITEITEN BPL PENSIOEN

Initiatief	Rol	Speerpunt	Samenwerking	Sinds
Chemscore: engagementprogramma chemische producten	Collectieve dialoog	Natuur & Milieu	Aviva	H2 2022
Dutch Climate Coalition	Collectieve dialoog	Klimaat	Dutch Climate Coalition	H2 2022
Access to Nutrition Initiative	Deelnemer	Gezondheid	Access to nutrition	H1 2018
Climate Action 100+	Deelnemer	Klimaat	IGCC, UN PRI, AIGCC, Ceres	H2 2017

5.13. Normatief: Mensenrechten

Achmea IM is in 2024 met 12 ondernemingen een dialoog gestart over een (vermeende) mensenrechtenschending, zie onderstaande tabel.

GEÏNITIEERDE DIALOGEN MENSENRECHTENSCHENDING 2024

Onderneming
Actividades de Construccion y Servicios SA
Aecon Group Inc
Apple Inc.
Bank of America Corporation
BlackRock, Inc.
Compagnie de l'Odet SE
Marubeni Corporation
Mitsubishi Corporation
Rio Tinto plc
Securitas AB
UGI Corporation
Woolworths Ltd

In dit hoofdstuk is een voortgangsoverzicht gegeven van alle mensenrechtencasussen die gedurende de rapportageperiode een mijlpaal- of statuswijziging hebben gerealiseerd en (op)nieuw geïnitieerde dialogen¹⁷. Escalatiemaatregelen (inclusief uitsluitingen) in normatieve dialogen zijn opgenomen in het sub-hoofdstuk [Escalatieoverzicht](#).

Onderneming	Score	Start	Land	Plaats schending	1	2	3	4
Actividades de Construccion y Servicios SA	8	01-04-2024	Spanje	Canada				
Aecon Group Inc	8	01-04-2024	Canada	Canada				
Amgen Inc.	8	17-07-2023	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Apple Inc.	8	15-10-2024	Verenigde Staten	Verenigd Koninkrijk				
Bank of America Corporation	7	01-04-2024	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
BlackRock, Inc.	8	15-07-2024	Verenigde Staten	Kenia				
Compagnie de l'Odet SE	5	15-02-2024	Frankrijk	Frankrijk				
Compagnie de l'Odet SE	6	15-02-2024	Frankrijk	Kameroen				
Compagnie de l'Odet SE	6	15-02-2024	Frankrijk	Nigeria				

¹⁷ De mijlpalen van de in deze rapportageperiode geïnitieerde dialogen worden als ongewijzigd weergegeven.

Onderneming	Score	Start	Land	Plaats schending	1	2	3	4
Compagnie de l'Odét SE	6	15-02-2024	Frankrijk	Sierra Leone				
ENGIE SA	4	15-2-2024	Frankrijk	Brazilië				
Experian PLC	2	17-04-2023	Verenigd Koninkrijk	Verenigd Koninkrijk				
Marubeni Corporation	8	15-02-2024	Japan	Indonesië				
Mitsubishi Corporation	8	15-02-2024	Japan	Mexico				
Mitsui & Co.,Ltd	4	15-2-2024	Japan	Brazilië				
Pan American Silver Corp.	8	16-10-2023	Canada	Guatemala				
Rio Tinto plc	7	15-10-2024	Verenigd Koninkrijk	Australië				
Royal Philips NV	8	16-10-2023	Nederland	Verenigde Staten				
Securitas AB	8	01-04-2024	Zweden	Zwitserland				
UGI Corporation	8	01-04-2024	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Vestas Wind Systems A/S	2	21-7-2021	Denemarken	Kenia				
Woolworths Ltd	8	15-10-2024	Australië	Australië				

1	1.Delen van relevante informatie	2.Implementatie van beleid	3.Herstelmaatregelen	4.Beëindiging van schending
Een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd				
Er zijn maatregelen geïmiteerd				
Er is een toezegging gedaan				
Er zijn geen maatregelen genomen				

1 Vorige rapportages bevatten ook het symbool statuswijziging. Deze symbolen worden tijdelijk niet weergegeven.

Afgesloten dialogen

ENGIE SA

Het consortium Jirau Energia (waarin Engie SA een aandeel van 40 procent heeft) maakte in mei 2024 bekend dat ze drones heeft gedoneerd aan de 'Brazilian National Indigenous Foundation' en een workshop voor territoriale monitoring heeft gehouden voor inheemse volkeren met het oog op territoriale bescherming. Deze herstelmaatregelen komen voort uit een schending van de rechten van inheemse groepen. Jirau Energia zou onvoldoende informatie hebben gegeven aan de inheemse inwoners van het Jirau-gebied over de milieu-impact van haar hydro-elektrische energiecentrale. De herstelmaatregelen worden voldoende geacht om het oordeel aan te passen van ORANJE naar GROEN (Score 4: De schending wordt geadresseerd). Hoewel de door de onderneming genomen herstelmaatregelen in de gaten

worden gehouden, is er op dit moment geen noodzaak voor verdere engagement.

Mitsui & Co., Ltd.

Het consortium Jirau Energia (waarin Mitsui & Co., Ltd. een aandeel van 20 procent heeft) maakte in mei 2024 bekend dat ze drones heeft gedoneerd aan de 'Brazilian National Indigenous Foundation' en een workshop voor territoriale monitoring op afstand heeft gehouden voor inheemse volkeren met het oog op territoriale bescherming. Deze herstelmaatregelen komen voort uit een schending van de rechten van inheemse groepen. Jirau Energia zou onvoldoende informatie hebben gegeven aan de inheemse inwoners van het Jirau-gebied over de milieu-impact van haar hydro-elektrische energiecentrale. Deze herstelmaatregelen worden voldoende geacht om het oordeel aan te passen van ORANJE naar GROEN (Score 4: De schending wordt geadresseerd). Hoewel de door de onderneming genomen

herstelmaatregelen in de gaten worden gehouden, is er op dit moment geen noodzaak voor verdere engagement.

Vestas Wind Systems A/S

Vestas Wind Systems A/S kondigde in februari 2024 aan dat het de verkoop van haar 12,5 procent belang in het consortium Lake Turkana Wind Power Ltd. had afgerond. Het consortium wordt sinds 2012 door ngo's beschuldigd van het schenden van het recht op vrije, voorafgaande en geïnformeerde toestemming (FPIC) van de inheemse bevolking in Kenia. Na de verkoop is het oordeel aangepast van ORANJE naar GROEN (Score 2: Historische betrokkenheid).

Compagnie de l'Odet

In november 2024 werden de rechtszaken die Bolloré SE, dochteronderneming van Compagnie de l'Odet, tegen media en maatschappelijke organisaties in Frankrijk had aangespannen, afgewezen of geschikt. Bolloré werd door media en maatschappelijke organisaties beschuldigd van mensenrechtenschendingen, milieuvervuiling en landroof door haar dochteronderneming Socfin SA in Afrika. Bolloré SE werd vanwege deze rechtszaken tegen media en maatschappelijke

organisaties beschuldigd van het schenden van de vrijheid van meningsuiting en het belemmeren van de pluriforme informatievoorziening. Met het stopzetten van de rechtszaken eindigt ook de vermeende schending. ISS ESG heeft de beoordeling van de controverses herzien van ORANJE naar GROEN, wat aangeeft dat verdere engagement niet nodig is.

Experian Plc

In april 2024 verwierp het Britse 'Upper Tier Tribunal' (UTT), ten gunste van Experian Limited, het beroep van de 'Information Commissioners Office' (ICO) tegen een eerdere uitspraak van het 'First-tier Tribunal' (FTT) in februari 2023. Dit betrof een aanklacht van de ICO uit oktober 2020 over de manier waarop het bedrijf sinds 2015 gebruikersgegevens verzamelde. Per mei 2024 zijn de aanklachten verworpen en zijn er geen andere materiële overtredingen door Experian gevonden. Experian verklaarde in juni 2024 aan ISS ESG dat de gerechtelijke uitspraken bevestigen dat de ICO de aanpak van Experian verkeerd had beoordeeld. ISS ESG heeft de beoordeling van de controverses herzien van ORANJE naar GROEN, wat aangeeft dat verdere engagement niet nodig is.

5.14. Normatief: Arbeidsnormen

Achmea IM is in 2024 met 16 ondernemingen een dialoog gestart over een (vermeende) arbeidsnormschending, zie onderstaande tabel.

GEÏNITIEERDE DIALOGEN ARBEIDSNORMSCHENDING 2024

Onderneming
Anheuser-Busch InBev
Apple Inc.
Carrefour SA
Compagnie de l'Odé SE
HUGO BOSS AG
Kohl's Corporation
Levi Strauss & Co.
Lyft, Inc.
Macy's Inc
Microsoft Corporation
Rio Tinto plc
Sumitomo Corporation
Target Corporation
Texhong Textile Group Ltd
Uber Technologies, Inc.
Urban Outfitters

In dit hoofdstuk is een voortgangsoverzicht gegeven van alle arbeidsnormencasussen die gedurende de rapportageperiode een mijlpaal- of statuswijziging hebben gerealiseerd en alle (op)nieuw geïnitieerde dialogen¹⁸. Escalatiemaatregelen (inclusief uitsluitingen) in normatieve dialogen zijn opgenomen in het sub-hoofdstuk [Escalatieoverzicht](#).

Onderneming	Score	Start	Land	Plaats schending	1	2	3	4
Activision Blizzard, Inc.	8	16-10-2023	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Anheuser-Busch InBev	8	15-10-2024	België	Peru				
Apple Inc.	8	15-10-2024	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Carrefour SA	6	15-10-2024	Frankrijk	China				
Compagnie de l'Odé SE	6	15-02-2024	Frankrijk	Kameroen				
Eni SpA	8	16-10-2023	Italië	Nigeria				

¹⁸ De mijlpalen van de in deze rapportageperiode geïnitieerde dialogen worden als ongewijzigd weergegeven.

Onderneming	Score	Start	Land	Plaats schending	1	2	3	4
HUGO BOSS AG	8	15-07-2024	Duitsland	Turkije				
HUGO BOSS AG	6	15-07-2024	Duitsland	China				
Kohl's Corporation	6	15-10-2024	Verenigde Staten	China				
Levi Strauss & Co.	6	15-07-2024	Verenigde Staten	China				
Lyft, Inc.	8	15-02-2024	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Macy's Inc	6	15-10-2024	Verenigde Staten	China				
McDonald's Corp.	8	17-07-2023	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Microsoft Corporation	8	15-07-2024	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Rio Tinto plc	7	15-10-2024	Verenigd Koninkrijk	Australië				
Sumitomo Corporation	8	15-02-2024	Japan	Honduras				
Target Corporation	6	15-10-2024	Verenigde Staten	China				
Texhong Textile Group Ltd	6	15-10-2024	Hong Kong	China				
Uber Technologies, Inc.	8	15-07-2024	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Uber Technologies, Inc.	7	15-07-2024	Verenigde Staten	Verenigd Koninkrijk				
Urban Outfitters	6	15-10-2024	United States	China				
Vestas Wind Systems A/S	2	15-07-2021	Denemarken	Kenya				
Wal-Mart Stores, Inc.	8	16-10-2023	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Wal-Mart Stores, Inc.	6	16-10-2023	Verenigde Staten	China				

1	1.Delen van relevante informatie	2.Implementatie van beleid	3.Herstelmaatregelen	4.Beëindiging van schending
Een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd				
Er zijn maatregelen geïnitieerd				
Er is een toezegging gedaan				
Er zijn geen maatregelen genomen				

1 Vorige rapportages bevatten ook het symbool statuswijziging. Deze symbolen worden tijdelijk niet weergegeven.

Afgesloten dialogen

Activision Blizzard, Inc.

In december 2023 werd Activision Blizzard, Inc. beschuldigd van discriminatie en seksuele intimidatie in de VS. De onderneming trof eerder schikkingen, zonder schuld te erkennen, voor soortgelijke beschuldigingen. Ook blijft Activision betrokken bij een rechtszaak omtrent eenzelfde

beschuldiging van het 'California Civil Rights Department' uit 2021. Na de overname door Microsoft in oktober 2023, kondigde Microsoft aan dat de CEO van Activision in januari 2024 zou aftreden. Microsoft werkt samen met Activision om een veilige en inclusieve werkomgeving te creëren. ISS ESG heeft na de overname het engagement met Activision Blizzard beëindigd. Het engagement zal zich richten op het moederbedrijf Microsoft.

5.15. Normatief: Milieu

Achmea IM is in 2024 met 14 ondernemingen een dialoog gestart over een (vermeende) milieunormschending, zie onderstaande tabel.

GEÏNITIEERDE DIALOGEN MILIEUNORMSCHENDING 2024

Onderneming
Actividades de Construcción y Servicios SA
Aecon Group Inc
Aker Solutions ASA
ENEOS Holdings, Inc.
ENGIE SA
Kinross Gold Corporation
Mitsubishi Corporation
Mitsui & Co.,Ltd
Osaka Gas Co., Ltd.
Rio Tinto plc
Sojitz Corp.
Stellantis NV
Sumitomo Chemical Co., Ltd.
Wilmar International Limited

In dit hoofdstuk is een voortgangsoverzicht gegeven van alle milieucasussen die gedurende de rapportageperiode een mijlpaal- of statuswijziging hebben gerealiseerd en alle (op)nieuw geïnitieerde dialogen¹⁹. Escalatiemaatregelen (inclusief uitsluitingen) in normatieve dialogen zijn opgenomen in het sub-hoofdstuk [Escalatieoverzicht](#).

Onderneming	Score	Start	Land	Plaats schending	1	2	3	4
Actividades de Construcción y Servicios SA	8	01-04-2024	Spanje	Canada				
Aecon Group Inc	8	01-04-2024	Canada	Canada				
Aker Solutions ASA	8	15-07-2024	Noorwegen	Australië				
Alamos Gold, Inc.	8	17-07-2023	Verenigde Staten	Turkije				
Baker Hughes, a GE Company Class A	8	16-10-2023	Verenigde Staten	Australië				
Bunge Limited	8	17-04-2023	Verenigde Staten	Brazilië				
ENEOS Holdings, Inc.	8	15-07-2024	Japan	Chili				
ENGIE SA	8	15-02-2024	Frankrijk	Brazilië				

¹⁹ De mijlpalen van de in deze rapportageperiode geïnitieerde dialogen worden als ongewijzigd weergegeven.

Onderneming	Score	Start	Land	Plaats schending	1	2	3	4
Kinross Gold Corporation	7	01-04-2024	Canada	Chili				
Lundin Mining Corporation	8	16-10-2023	Canada	Chili				
Mitsubishi Corporation	8	15-02-2024	Japan	Chili				
Mitsui & Co.,Ltd	8	15-02-2024	Japan	Brazilië				
NextEra Energy, Inc.	8	16-05-2019	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Osaka Gas Co., Ltd.	8	01-04-2024	Japan	Australië				
Rio Tinto plc	8	15-10-2024	Verenigd Koninkrijk	Madagascar				
Rio Tinto plc	8	15-10-2024	Verenigd Koninkrijk	Chili				
Sojitz Corp.	8	15-10-2024	Japan	Australië				
Stellantis NV	7	15-07-2024	Nederland	Verenigde Staten				
Sumitomo Chemical Co., Ltd.	10	15-02-2024	Japan	Meerdere landen				
Tokyo Gas Co., Ltd.	2	15-02-2023	Japan	Australië				
Wilmar International Limited	8	15-07-2024	Singapore	Indonesië				

1	1.Delen van relevante informatie	2.Implementatie van beleid	3.Herstelmaatregelen	4.Beëindiging van schending
Een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd				
Er zijn maatregelen geïnitieerd				
Er is een toezegging gedaan				
Er zijn geen maatregelen genomen				

¹ Vorige rapportages bevatten ook het symbool statuswijziging. Deze symbolen worden tijdelijk niet weergegeven.

Afgesloten dialogen

Tokyo Gas Co., Ltd.

ISS ESG heeft het engagement met Tokyo Gas Co., Ltd. beëindigd omdat de beoordeling is herzien van ORANJE naar GROEN. In maart 2024 voltooide Tokyo Gas de verkoop van haar 5 procent belang in het Pluto LNG-project in West-Australië. Dit

project leidde tot controverse, omdat de geplande uitbreiding van het Pluto LNG-project in West-Australië emissienormen zou schenden. Tokyo Gas verstreekte essentiële informatie en klimaatmitigatie-maatregelen tijdens de verkoop, die door de koper zijn overgenomen. Hierdoor is Tokyo Gas niet langer betrokken bij de controverse.

5.16. Normatief: Anti-corruptie

Achmea IM is in 2024 met 3 ondernemingen een dialoog gestart over (vermeende) corruptie, zie onderstaande tabel.

GEÏNITIEERDE DIALOGEN CORRUPTIE 2024

Onderneming
Apple Inc.
EXOR N.V.
Juventus Football Club SpA

In dit hoofdstuk is een voortgangsoverzicht gegeven van alle anti-corruptiecasussen die gedurende de rapportageperiode een mijlpaal- of statuswijziging hebben gerealiseerd en alle (op)nieuw geïnitieerde dialogen²⁰. Escalatiemaatregelen (inclusief uitsluitingen) in normatieve dialogen zijn opgenomen in het sub-hoofdstuk [Escalatieoverzicht](#).

Onderneming	Score	Start	Land	Plaats schending	1	2	3	4
Alphabet Inc.	10	16-10-2023	Verenigde Staten	Verenigde Staten				
Apple Inc.	9	15-10-2024	Verenigde Staten					
EXOR N.V.	8	15-07-2024	Italië	Italië				
Electricite de France SA	4	15-02-2023	Frankrijk	Frankrijk				n.v.t.
Juventus Football Club SpA	8	15-07-2024	Italië	Italië				
Telefonaktiebolaget LM Ericsson	5	16-10-2023	Zweden	Indonesië				n.v.t.
Telefonaktiebolaget LM Ericsson	5	16-10-2023	Zweden	Vietnam				n.v.t.

1	1.Delen van relevante informatie	2.Implementatie van beleid	3.Herstelmaatregelen	4.Beëindiging van schending
Een onafhankelijke partij heeft de maatregelen goedgekeurd				
Er zijn maatregelen geïnitieerd				
Er is een toezegging gedaan				
Er zijn geen maatregelen genomen				

¹ Vorige rapportages bevatten ook het symbool statuswijziging. Deze symbolen worden tijdelijk niet weergegeven.

Afgesloten dialogen

Electricite de France SA

In april 2024 rapporteerde Electricite de France SA (EDF) over haar herstelmaatregelen naar aanleiding van beschuldigingen

van misbruik van haar marktpositie in de Franse energiemarkt tussen 2004 en 2021. EDF betaalde in juli 2022 EUR 300 miljoen in een schikking met de Franse mededingingsautoriteit (ADLC). ISS ESG heeft de beoordeling van de controverserieuze herzien van ORANJE naar GROEN, wat aangeeft dat verdere engagement niet nodig is.

²⁰ De mijlpalen van de in deze rapportageperiode geïnitieerde dialogen worden als ongewijzigd weergegeven.

Telefonaktiebolaget LM Ericsson (2x)

Telefonaktiebolaget LM Ericsson (Ericsson) heeft schuldig verklaard inzake de schending van de 'Foreign Corrupt Practices Act' van de Verenigde Staten, nadat het Amerikaanse ministerie van Justitie had vastgesteld dat de onderneming tweemaal de uitgestelde vervolgingsovereenkomst (DPA) uit 2019 had geschonden. De DPA was onderdeel van een schikking om beschuldigingen van omkoping in Vietnam en Indonesië op te lossen. Dit zou gaan om tientallen miljoenen dollars. Als gevolg van de schuldverklaring heeft het ministerie van Justitie de onderneming een boete van ruim 200 miljoen dollar opgelegd en de door de DPA opgelegde samenwerkings-, rapportage- en nalevingsverplichtingen verlengd tot juni 2024. Hoewel de door de onderneming genomen herstelmaatregelen in de gaten worden gehouden, is er op dit moment geen noodzaak voor verdere engagement. Het oordeel aangepast van ORANJE naar GROEN (Score 5: Onder observatie).

5.17. Escalatieoverzicht

Geëscaleerde dialogen

De onderstaande tabel geeft de escalatiemaatregelen (inclusief uitsluitingen) weer die in 2024 zijn genomen in zowel thematische als normatieve dialogen. De eerste helft van het jaar, waarin de meeste aandeelhoudersvergaderingen van ondernemingen in Europa, Japan en de Verenigde Staten

plaatsvinden, is de drukste stemperiode. In het derde kwartaal vindt het laagste aantal aandeelhoudersvergaderingen plaats. Hoofdzakelijk staan er tussentijdse benoemingen van bestuurders of goedkeuringen van overnames geagendeerd. In het vierde kwartaal vind in Australië en Nieuw-Zeeland de piek van het aandeelhoudersvergaderingen seizoen plaats. In de overige regio's is het een rustig kwartaal qua stemmen.

OVERZICHT GEËSCALEERDE DIALOGEN

Onderneming	Reden van escalatie	Genomen maatregel ¹
Amazon.com	Normatief, status rood (geverifieerde schending).	Aandeelhoudersresolutie over vakbondsrechten ingediend voor AVA 2025. Er is 'tegen' de herbenoeming van de Chair gestemd.
The Coca Cola Company	Thematisch, niet genoeg voortgang in het afgesloten thema "Access to Nutrition".	Aandeelhoudersresolutie over de gezondheidseffecten van zoetstoffen ingediend voor AVA 2025.
Eni SpA	Normatief, status rood (geverifieerde schending).	Er is 'tegen' de financial statements gestemd (geen herbenoeming op de agenda)
Exxon Mobil Corporation	Thematisch, niet responsief.	Er is 'tegen' de (her)benoemingen van de bestuursleden gestemd
	Normatief, status rood (geverifieerde schending).	
Hydro One	Thematisch, niet responsief.	Er is 'tegen' de herbenoeming van de Chair en CEO gestemd
Starbucks Corporation	Normatief, status rood (geverifieerde schending).	Er is 'tegen' de herbenoeming van de Chair gestemd.
Uber Technologies, Inc.	Normatief, status oranje (vermeende schending). Dialoog loopt sinds 2019, maar nog steeds geen maatregelen genomen.	Aandeelhoudersresolutie 'Driver Health & Safety' ingediend voor AVA 2024. 8% steun verkregen.

¹ Zie voor verdere duiding tegenstem het 'Voting Disclosure Systeem'

Uitgelichte escalaties

Amazon

Amazon staat sinds H1 2023 op de escalatielijst. De onderneming wordt sinds 2015 beoordeeld met ORANJE door ISS ESG, vanwege het vermeend schenden van vakbondsrechten in Duitsland en de Verenigde Staten.

In de tweede helft van 2024 dienden wij een resolutie in bij Amazon voor de aandeelhoudersvergadering van 2025. Deze resolutie heeft betrekking op vakbondsrechten. Deze resolutie wordt voor de derde keer ingediend nadat het voorstel 34,9 procent steun ontving in 2023 en 31,8 procent steun in 2024. Beide jaren stemde Achmea IM voor de resolutie, maar diende het de resolutie niet zelf in. Naast de ISS ESG dialogen en het meestemmen met resoluties, escaleerde Achmea IM de dialoog eerder via een fysieke bijeenkomst met de corporate secretary in Nederland en een 'fact-finding' bijeenkomst met Duitse vakbonden. De vakbondsrechten van medewerkers van Amazon zijn sindsdien niet voldoende verbeterd.

De resolutie vraagt de raad van bestuur van Amazon om een onafhankelijke evaluatie van Amazon's naleving van de vakbondsrechten van haar werknemers, zoals vastgesteld in het mensenrechtenbeleid van de onderneming. De evaluatie moet in ieder geval kijken naar 1) mogelijke gevallen

van bemoeienis door management bij vakbondsvorming, en 2) de maatregelen die de onderneming heeft genomen om schendingen van haar beleid te verhelpen. Het evaluatierapport moet voor 30 november 2025 openbaar worden gedeeld op de website van Amazon.

The Coca Cola Company

The Coca-Cola Company is een onderneming die in het vorige engagement thema "Access to Nutrition" was opgenomen. Door de grote impact die de onderneming heeft op voedingspatronen wereldwijd en de onderneming in het voorgaande thema weinig verbetering heeft laten zien, staat deze onderneming op de escalatielijst. We hebben daarom met een investeerder in de Verenigde Staten een resolutie ingediend rondom het gebruik van zoetstoffen en de gerelateerde gezondheidseffecten daarvan. De onderneming kijkt immers in haar strategie puur en alleen naar de reductie van suiker, en niet naar de gezondheidseffecten van andere stoffen. Dit terwijl de onderneming een zeer brede productenportefeuille heeft, van zuivelranken, sportdranken tot alcoholische dranken. Een resolutie is een goed middel om onze zorgen als investeerder zichtbaar te maken.

Uber

Eind 2023 diende wij opnieuw een aandeelhoudersresolutie in bij Uber over de veiligheid voor chauffeurs. In mei 2024, tijdens de aandeelhoudersvergadering van Uber, ontving deze resolutie wederom 9 procent steun. Dit betekent dat we de resolutie niet nog een keer mogen indienen. Proxy voting adviseurs ISS en Glass Lewis adviseerde helaas tegen onze resolutie, vanwege een 'Civil Rights Audit' die Uber in 2023 publiceerde. Wij blijven bij ons standpunt dat de veiligheidsrapportages en -audits van Uber, waarvoor geen onafhankelijke veiligheidsdeskundigen zijn geconsulteerd en

die zich uitsluitend richten op de Amerikaanse markt, het management en de aandeelhouders niet in staat stellen de impact van haar beleid en acties effectief te evalueren. Wij zien deze resolutie als een belangrijke stap in onze strategie om het onderwerp 'gezondheid' in verantwoord beleggen te bevorderen.

Te escalaren dialogen

Alle thematische en normatieve dialogen die in aanmerking komen voor escalatie in 2025 zijn opgenomen in de onderstaande tabel.

OVERZICHT TE ESCALEREN DIALOGEN

Onderneming	Reden van escalatie
Alphabet Inc.	Normatief, status rood (geverifieerde schending).
Amazon.com, Inc.	Normatief, status rood (geverifieerde schending).
Eni SpA	Normatief, status rood (geverifieerde schending).
Exxon Mobil Corporation	Normatief, status rood (geverifieerde schending).
G-III Apparel Group	Normatief, status oranje (vermeende schending). Geen reactie sinds Q3 2022. Geen stappen gezet.
Hydro One	Thematisch, niet responsief in het thema "Reductie CO ₂ -uitstoot".
Levi Strauss & Co.	Normatief, status oranje (vermeende schending). Geen reactie sinds Q3 2022. Geen stappen gezet.
Lyft, Inc.	Normatief, status oranje (vermeende schending). Dialoog loopt sinds 2019, maar nog steeds geen maatregelen genomen.
Starbucks Corporation	Normatief, status rood (geverifieerde schending).
TFI International	Thematisch, niet responsief in het thema "Klimaat en transport 2".
The Coca-Cola Company	Thematisch, niet genoeg voortgang in het afgesloten thema "Access to Nutrition".
Uber Technologies, Inc.	Normatief, status oranje (vermeende schending). Dialoog loopt sinds 2019, maar nog steeds geen maatregelen genomen.

6. Collectief engagement

BPL Pensioen is in samenwerking met zijn fiduciaire manager betrokken bij andere vormen van engagement. Met andere beleggers worden dan bijvoorbeeld de krachten gebundeld voor een collectief engagement. Deze dialogen zijn vaker gericht op sectoren, bepaalde onderwerpen (bijvoorbeeld CO₂-uitstoot) of overheden en andere regelgevende instanties.

6.1. Op deze wijze participeert BPL Pensioen (in)direct in de volgende collectieve initiatieven:

Carbon Disclosure Project

Gegevens over klimaatverandering vormen in toenemende mate een belangrijk element bij besluitvorming over investeringen. Betrouwbare, bruikbare en vergelijkbare klimaatgegevens spelen hierbij een essentiële rol. Daarom hecht BPL Pensioen belang aan het Carbon Disclosure Project (CDP). Dit project stuurt jaarlijks een vragenlijst uit naar ondernemingen waarin wordt gevraagd naar relevante informatie over de uitstoot van broeikasgassen, de voorbereiding op klimaatverandering, en corporate governance en de strategie om te reageren op klimaatproblematiek.

Gecoördineerd vanuit de *Principles for Responsible Investment* (PRI) ondersteunen investeerders jaarlijks via een collectief engagement de vragenlijst van het CDP. Hierbij wordt de vragenlijst extra onder de aandacht gebracht bij alle aangeschreven ondernemingen en benadrukken de investeerders het belang van betrouwbare gegevens voor het beleggingsproces. Op basis van de beschikbare gegevens stelt het CDP de Carbon Disclosure Leadership Index (CDLI) samen.

In afwachting van de nieuwe CDP onderzoeksgegevens worden voor dit collectief engagement momenteel geen werkzaamheden verricht.

6.2. BPL Pensioen is als supporting investor aangesloten bij onderstaande initiatieven:

1. PRI engagement: methaan uitstoot en risico's
2. RE100: gebruik van hernieuwbare energie
3. Climate Action 100+
4. Engagement met Europese technologiebedrijven omtrent hun uitstoot van broeikasgassen
5. Decarbonisatie initiatief van investeerders – update

PRI engagement: methaan uitstoot en risico's

Wereldwijd initiatief over de risico's verbonden aan de uitstoot van broeikasgas methaan door olie- en gasbedrijven en elektriciteitsbedrijven. Omdat het weglekken van methaan in alle fases van de aardgas waardeketen plaats kan vinden wordt het engagement gericht op zowel producenten van aardolie en -gas als distributeurs en elektriciteitsbedrijven. Het belangrijkste doel zal zijn om te leren wat ondernemingen doen om hun methaanemissies te meten en welke middelen kunnen worden ingezet om deze ongewenste uitstoot tot een minimum te beperken. Beleggers nemen zo kennis van de best practices omtrent het beperken van de methaanuitstoot en kunnen deze kennis delen met andere bedrijven. Bedrijven worden aangespoord om werk te

maken van hun uitstoot van broeikasgassen. Deze engagement geeft invulling aan de ambitie van BPL Pensioen om als betrokken aandeelhouder bedrijven te stimuleren om de uitstoot van broeikasgassen uit de eigen bedrijfsvoering terug te dringen.

RE100: gebruik van hernieuwbare energie

Bedrijven worden aangeschreven en opgeroepen om zich te committeren aan de verduurzaming van ingekochte energie. Het initiatief vraagt om te streven naar 100% gebruik van hernieuwbare energie per een af te spreken datum. Namens beleggers worden de grootste ondernemingen ter wereld aangesproken om zich aan het doel van RE100 te verbinden en daarmee een reductie van uitstoot te realiseren.

Het vervangen van energie uit fossiele bronnen door hernieuwbare energie leidt direct tot een lagere absolute uitstoot van broeikasgassen. Dit initiatief past daarmee bij de keuze van BPL Pensioen om de uitstoot van ondernemingen uit de eigen bedrijfsvoering te verminderen.

Climate Action 100+

Climate Action 100+ is een nieuw initiatief dat is opgericht door een diverse groep van investeerders om bedrijven met de grootste CO₂-uitstoot aan te sporen 1) de CO₂-uitstoot te verminderen, 2) transparanter te zijn over klimaatbeleid en -doelstellingen en 3) de governance op klimaatveranderingsvlak te verbeteren. Achmea IM heeft namens BPL Pensioen actief bijgedragen aan de ontwikkeling van het initiatief en zal in 2018 deelnemen aan dialogen met geselecteerde bedrijven.

Engagement met Europese technologiebedrijven omtrent hun uitstoot van broeikasgassen

Een van de belangrijkste oorzaken van temperatuurstijgingen is de uitstoot van broeikasgassen. De technologiesector is verantwoordelijk voor 2 tot 3% van de wereldwijde uitstoot. Echter, wordt deze sector vaak over het hoofd gezien bij engagement. Om deze reden koos de initiatiefnemer Arabesque Asset Management om engagementbrieven te sturen naar zes ondernemingen in de technologiesector, waaronder SAP SE, SimCorp SE en AMS. Deze brieven moedigen de ondernemingen aan om hun rapportage op gebied van uitstoot van broeikasgassen te verhogen en geven advies over de verbeteringen die nodig zijn. Uitgebreide rapportages over de uitstoot van broeikasgassen van een onderneming zijn van cruciaal belang om klimaatrisico's in te schatten. Gebrek aan bedrijfsinformatie leidt tot gaten in ESG-gegevens en -modellen, die vaak de ruggengraat vormen voor duurzame beleggingen. Dit is dan ook de reden geweest voor BPL Pensioen om deze engagementbrieven te steunen.

7. Corporate Governance en stemmen

Corporate governance, of goed ondernemingsbestuur, heeft betrekking op de verhoudingen tussen de verschillende actoren van een onderneming zoals de Raad van Bestuur (RvB), de Raad van Commissarissen (RvC), aandeelhouders en andere belanghebbenden. Rekenschap, transparantie en toezicht spelen hierbij een centrale rol. BPL Pensioen belegt in aandelen van beursgenoteerde ondernemingen en heeft hierdoor aandeelhoudersrechten. Door actief gebruik te maken van aandeelhoudersrechten kan BPL Pensioen invloed uitoefenen op de onderneming. Bijvoorbeeld bij het benoemen van bestuurders, het goedkeuren van jaarstukken en het goedkeuren van het beloningsbeleid. Door deel te nemen aan de besluitvorming op een aandeelhoudersvergadering (stemmen) vervult BPL Pensioen actief de aandeelhoudersrechten.

7.1. BPL als betrokken aandeelhouder

De Nederlandse Corporate Governance Code schrijft voor dat institutionele beleggers zoals pensioenfondsen een beleid moeten hebben ten aanzien van stemmen op aandeelhoudersvergaderingen van beursgenoteerde ondernemingen waarin wordt belegd. Daarbij wordt van de institutionele belegger verwacht dat er minstens eenmaal per jaar wordt aangegeven hoe invulling is gegeven aan het stembeleid.

Daarnaast stelt de Corporate Governance Code dat de institutionele belegger minimaal eenmaal per kwartaal moet aangeven hoe hij stemde op de aandeelhoudersvergaderingen. In bijlage 2 vindt u de volledige tekst van de relevante bepalingen voor institutionele beleggers van de Nederlandse Corporate Governance code.

BPL Pensioen voldoet aan de bepalingen van de Corporate Governance Code. Op de website www.bplpensioen.nl zijn de volgende documenten te vinden:

1. Stembeleid
2. Stemverslag van de voorgaande kwartalen en het afgelopen halfjaar
3. Rapportagetool waarbij gerapporteerd wordt hoe gestemd is per aandeelhoudersvergadering

De BPL Pensioen aandelenportefeuilles zijn sterk internationaal georiënteerd. Het is daarom niet mogelijk om alle aandeelhoudersvergaderingen in persoon te bezoeken. Om het stemrecht toch volledig te benutten stemt BPL Pensioen op afstand via volmachten (proxy voting). BPL Pensioen maakt bij het uitoefenen van stemrechten gebruik van stemanalyses en stemadviezen van Institutional Shareholder Services (ISS). De uiteindelijke steminstructie is gebaseerd op criteria die BPL Pensioen heeft vastgelegd in zijn eigen stembeleid. De striktere criteria in het eigen

stembeleid leiden met name bij controversiële agendapunten en ten aanzien van beloningsbeleid tot een afwijking van de gangbare steminstructies van ISS.

7.2. Stemgedrag BPL Pensioen

Achtergrond

De tweede helft van het jaar is altijd een rustige stemperiode. In het vierde kwartaal vindt in Australië en Nieuw-Zeeland de piek van het aandeelhoudersvergaderingen seizoen plaats.

Stemgedrag BPL Pensioen

BPL Pensioen stemde in het afgelopen halfjaar op **889 vergaderingen** en op **7.773 agendapunten**. Er wordt niet altijd met het management van de onderneming meegestemd. Er is **23% tegen het management gestemd**. Zie onderstaande tabel voor een overzicht van de managementvoorstellen en de regionale verdeling van vergaderingen over het afgelopen halfjaar.

MANAGEMENTVOORSTELLEN H2 2024

Managementvoorstellen		
	Totaal	% Tegen
Audit gerelateerd	551	5%
Aandelen gerelateerd	554	7%
Statuten gerelateerd	107	12%
Beloning	1226	33%
Benoemingen	3767	30%
Bestuurders gerelateerd	406	17%
Duurzaamheid	7	0%
Klimaat	3	33%
Overig	42	10%
Geen research	191	98%
Niet-routinematig	26	8%
Routine	502	5%
Sociaal	46	0%
Strategische transacties	126	1%
Overname gerelateerd	165	7%

REGIONALE VERDELING H2 2024

Land	Aantal
Australia	162
Austria	4
Belgium	6
Bermuda	16
Canada	24
Cayman Islands	9
Cyprus	1
Denmark	4
Finland	3
France	6
Germany	8
Guernsey	4
Hong Kong	10
Ireland	7
Isle of Man	1
Israel	82
Italy	22
Japan	83

Jersey	8
Luxembourg	3
Netherlands	11
New Zealand	11
Norway	6
Poland	2
Portugal	1
Singapore	21
Spain	5
Sweden	16
Switzerland	7
USA	245
United Kingdom	100
Virgin Isl (UK)	1

Het BPL stembeleid is op de website te vinden en wordt doorlopend geactualiseerd op basis van wereldwijde trends op het gebied van corporate governance, ons stemgedrag bij controversiële agendapunten en overige actualiteiten. Voordat een definitieve stem wordt uitgebracht, besteden we extra aandacht aan controversiële agendapunten. Het uiteindelijke besluit wordt genomen op basis van de specifieke feiten en omstandigheden van het agendapunt.

7.3. Agenderingsrecht aandeelhouders

Op aandeelhoudersvergaderingen kunnen aandeelhouders een voorstel agenderen, mits wordt voldaan aan de voorwaarden van het lokaal geldende agenderingsrecht. Deze aandeelhoudersresoluties kunnen betrekking hebben op de thema's klimaat, biodiversiteit, gezondheid, arbeidsrechten, mensenrechten of goed bestuur enzovoort. In het afgelopen halfjaar hebben wij **114 aandeelhoudersresoluties** beoordeeld en onze stem uitgebracht. In onderstaande tabel staat een overzicht opgenomen van het aantal aandeelhoudersvoorstellen verdeeld per thema en het % 'tegen' stemmen.

Wij toetsen de afzonderlijke aandeelhoudersvoorstellen op inhoud, wenselijkheid, werkbaarheid en effect. Wij zullen niet in alle gevallen voor een aandeelhoudersresolutie stemmen, ook al past deze binnen onze speerpuntthema's. Wanneer een aandeelhoudersvoorstel onvoldoende is onderbouwd, te voorschrijvend is of onevenredig belastend zullen wij tegen stemmen.

AANDEELHOUDERSVOORSTELLEN H2 2024

	Aandeelhoudersvoorstellen ¹	
	Totaal	% Tegen
Audit gerelateerd	2	0%
Statuten gerelateerd	12	75%
Beloning	3	67%
Corporate Governance	3	0%
Benoemingen	65	22%
Bestuurders gerelateerd	7	0%
Duurzaamheid	5	20%
Klimaat	21	10%
Overig	1	100%
Niet-routinematig	1	100%
Routine	0	
Sociaal	17	6%

¹ Zie de bijlagen voor een verdere beschrijving van de type voorstellen.

Aandeelhoudersresoluties

Sociaal

Microsoft

Risico's van Wapenontwikkeling door Microsoft

Harrington Investments wil dat Microsoft een onafhankelijk rapport laat opstellen over de risico's van hun betrokkenheid bij de ontwikkeling van wapens voor het leger. Dit rapport zou de reputatie- en financiële risico's moeten beoordelen.

Microsoft geeft al informatie over hun militaire contracten, zoals het IVAS-contract met het Amerikaanse leger, en benadrukt dat deze contracten bijdragen aan de nationale verdediging. Ze erkennen ook de risico's van publieke kritiek op hun overheidscontracten in hun Form 10-K²¹. Microsoft's rapporten over impact en mensenrechten laten zien hoe ze mensenrechten beschermen, democratie ondersteunen, humanitaire acties steunen en eerlijke toegang bevorderen. Hun technologie wordt breed ingezet in het leger en de overheid, ook voor humanitaire en gezondheidsdoeleinden.

Hoewel sommige werknemers het niet eens zijn met bepaalde defensiecontracten, is er geen brede publieke kritiek op Microsoft's rol hierin. Het stoppen van overheidscontracten zou het bedrijf op een concurrentienadeel kunnen zetten en hun bedrijfsvoering negatief kunnen beïnvloeden. De principes en controles van Microsoft op het gebied van mensenrechten en kunstmatige intelligentie bieden volgens Microsoft voldoende informatie over hoe ze gerelateerde risico's beheren.

Een stem voor het voorstel zou aandeelhouders echter meer inzicht geven in hoe Microsoft risico's beheert met betrekking tot wapenontwikkeling. Daarom heeft BPL Pensioen voor de resolutie gestemd. In totaal hebben 15% van de aandeelhouders voor de resolutie gestemd. Daarmee betekent het dat de resolutie is verworpen.

Cintas

Effectiviteit van Diversiteit-, Gelijkheids- en Inclusie-inspanningen en metingen

As You Sow, namens ZHDB Investments LLC, heeft een voorstel ingediend waarin wordt verzocht dat Cintas een rapport publiceert over hun Diversiteit-, Gelijkheids- en Inclusie-inspanningen en metingen.

De indiener wil dat Cintas transparantie biedt over de resultaten van hun Diversiteit-, Gelijkheids- en Inclusie inspanningen, met behulp van kwantitatieve gegevens over diversiteit in het personeelsbestand, werving, promotie en behoud van werknemers, inclusief gegevens over geslacht, ras en etniciteit. Het bedrijf heeft een gedragscode die discriminatie verbiedt en verstrekt gegevens over nieuwe aanwervingen, voltijd- en deeltijdwerk, en verloop naar geslacht en leeftijd.

Hoewel Cintas informatie geeft over het percentage van hun personeelsbestand volgens marktstandaarden over raciale/etnische categorieën, geven ze geen geconsolideerde -formulieren of vergelijkbare informatie over raciale/etnische en geslachtsdemografie per functiecategorie. Ze verstrekken ook geen gegevens over verloop en werving naar ras en etniciteit, noch gegevens over promotie naar geslacht, ras en etniciteit.

Meer openheid zou aandeelhouders in staat stellen om de effectiviteit van de Diversiteit-, Gelijkheids- en Inclusie inspanningen van het bedrijf en het beheer van gerelateerde risico's beter te beoordelen. Het lijkt niet dat de gevraagde openheid een te grote last voor het bedrijf zou zijn. Daarom is steun voor dit voorstel gerechtvaardigd. In totaal heeft 26% van de aandeelhouders voor dit voorstel gestemd. Hiermee is het voorstel afgewezen.

Microchip Technology Incorporated

Rapport over Due Diligence-inspanningen om misbruik van bedrijfsproducten door eindgebruikers op te sporen

De indieners van het voorstel willen dat Microchip door een onafhankelijke partij een rapport laat opstellen om te onderzoeken of hun producten of diensten in verband worden gebracht met schendingen van internationaal recht. Ze beweren dat Microchip's producten in Russische wapens zijn aangetroffen, ondanks de sancties tegen Rusland. Dit rapport is volgens hen nodig om te bepalen of het onjuiste gebruik van de producten het bedrijf blootstelt aan mensenrechten- en andere risico's.

²¹ Een Form 10-K is een uitgebreid jaarlijks verslag dat beursgenoteerde bedrijven in de VS bij de SEC indienen en dat financiële prestaties, bedrijfsactiviteiten en risico's gedetailleerd beschrijft.

Microchip's duurzaamheidsrapport bespreekt hun beleid en praktijken voor verantwoord zakelijk gedrag en mensenrechten. Het bedrijf zegt dat het voldoet aan exportcontroles en handelsbeperkingen. Microchip stopte met verkopen aan Rusland in maart 2022 en verkocht niet aan Rusland in 2023 of 2024. In hun Form 10-K²¹ erkent het bedrijf dat sancties hun bedrijfsvoering kunnen beïnvloeden, maar merkt op dat het stopzetten van leveringen aan Rusland geen grote impact had op hun omzet. Ze stellen dat hun compliance-team, samen met overheidsinstanties en branchegeenoten, het beste in staat is om de zorgen van de voorstanders aan te pakken.

behaald maar de grote steun geeft wel een signaal af aan General Mills.

Een stem 'voor' dit voorstel is gerechtvaardigd, aangezien het gevraagde rapport de transparantie van het bedrijf zou verbeteren en het bedrijf zou kunnen helpen om de bijbehorende risico's voor zijn bedrijfsvoering effectiever te beheren. Om deze reden heeft BPL Pensioen voor het voorstel gestemd. Het voorstel is afgewezen aangezien ruimt 16% van de aandeelhouders dit voorstel hebben gesteund.

Klimaat

General Mills, Inc.

Rapport over inspanningen om het gebruik van plastic te verminderen

De indieners van het aandeelhoudersvoorstel vragen het bedrijf om te rapporteren over een absolute vermindering van het gebruik van plastic verpakkingen. Het bedrijf werkt aan alternatieven voor plastic verpakkingen, maar er zijn momenteel weinig alternatieven voor plastic verpakkingen die in direct contact staan met voedsel, zoals ontbijtgranen en cakemixen. Deze soorten plastic zijn vaak niet recyclebaar via de gebruikelijke afvalinzameling.

General Mills heeft als doel gesteld dat tegen 2030 al hun verpakkingen recyclebaar of herbruikbaar zijn, en meldt dat momenteel 93 procent van hun verpakkingen aan dit doel voldoet. Op dit moment bestaat 11 procent van hun verpakkingen uit plastic. Hoewel het bedrijf geen specifiek doel heeft om het gebruik van nieuw plastic te verminderen, heeft het gebruik van gerecycled materiaal het gebruik van nieuw plastic deels gecompenseerd en heeft een inspanning om plastic verpakkingen te verminderen geleid tot het elimineren van een deel van het plastic.

De bezorgdheid over milieuvervuiling door plastic neemt toe en meerdere Amerikaanse staten voeren wetgeving in om deze zorgen aan te pakken. Verschillende concurrenten van het bedrijf, waaronder Kellogg, hebben doelen gesteld om het gebruik van plastic te verminderen en hebben zich aangesloten bij de *Ellen MacArthur New Plastics Economy Global Commitment*²². Extra transparantie, zoals gevraagd door de indiener, zou aandeelhouders helpen om te beoordelen of het bedrijf de risico's omtrent milieuvervuiling door plastics goed beheert. Om deze reden is er 'voor' het voorstel gestemd. In totaal heeft 40% van de aandeelhouders 'voor' dit voorstel gestemd. Het voorstel heeft niet de benodigde meerderheid

²² De Ellen MacArthur New Plastics Economy Global Commitment is een wereldwijd initiatief dat bedrijven, overheden en organisaties samenbrengt om plastic afval en vervuiling te verminderen door hergebruik, recyclage en circulaire ontwerpprincipes te bevorderen.

8. Bijlage

8.1. Bijlage 1: Uitgangspunten van de Global Compact van de Verenigde Naties

Het VN Global Compact verlangt van bedrijven dat zij binnen hun invloedssfeer een aantal kernwaarden op het gebied van mensenrechten, arbeidsnormen, milieu en anticorruptie omarmen, ondersteunen en uitoefenen. Bedrijven die het VN Global Compact initiatief onderschrijven, verbinden zich ertoe de onderstaande doelstellingen en waarden te steunen bij het uitvoeren van hun activiteiten:

Mensenrechten

1e principe: Bedrijven dienen binnen de eigen invloedssfeer de internationaal vastgelegde mensenrechten te ondersteunen en te respecteren; en

2e principe: er voor te zorgen dat zij niet medeplchtig zijn aan schendingen van de mensenrechten.

Arbeidsnormen

3e principe: Bedrijven dienen de vrijheid van vakvereniging en de effectieve erkenning van het recht op collectieve onderhandelingen te handhaven;

4e principe: alle vormen van verplichte en gedwongen arbeid te elimineren;

5e principe: zich in te spannen voor de effectieve afschaffing van kinderarbeid; en

6e principe: discriminatie met betrekking tot werk en beroep te bestrijden.

Milieu

7e principe: Bedrijven dienen het voorzichtigheidsbeginsel te hanteren met betrekking tot milieukwesties;

8e principe: initiatieven te ondernemen om grotere verantwoordelijkheid op milieugebied te bevorderen; en

9e principe: de ontwikkeling en verspreiding van milieuvriendelijke technologieën te stimuleren.

Anticorruptie

10e principe: Bedrijven dienen alle vormen van corruptie, inclusief afpersing en omkoping, tegen te gaan.

De principes van het Global Compact zijn gebaseerd op internationale verdragen, onder andere afgeleid van de Universele verklaring van de rechten van de mens, de verklaring van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) inzake de fundamentele arbeidsrechten, en van de verklaring van Rio met betrekking tot milieu en ontwikkeling.

8.2. Bijlage 2: Bepalingen Nederlandse Corporate Governance Code

Bepalingen Nederlandse Corporate Governance Code

IV.4 Verantwoordelijkheid institutionele beleggers

Principe Institutionele beleggers handelen primair in het belang van hun achterliggende begunstigden of beleggers en hebben een verantwoordelijkheid jegens hun achterliggende begunstigden of beleggers en de vennootschappen waarin zij beleggen

om op zorgvuldige en transparante wijze te beoordelen of zij gebruik willen maken van hun rechten als aandeelhouder van beursvennootschappen.

Best practice bepalingen

IV.4.1 Institutionele beleggers (pensioenfondsen, verzekeraars, beleggingsinstellingen, vermogensbeheerders) publiceren jaarlijks in ieder geval op hun website hun beleid ten aanzien van het uitoefenen van het stemrecht op aandelen die zij houden in beursvennootschappen.

IV.4.2 Institutionele beleggers doen jaarlijks op hun website en/of in hun jaarverslag verslag van de uitvoering van hun beleid ten aanzien van het uitoefenen van het stemrecht in het betreffende boekjaar.

IV.4.3 Institutionele beleggers brengen ten minste eenmaal per kwartaal op hun website verslag uit of en hoe zij als aandeelhouders hebben gestemd op de algemene vergaderingen van aandeelhouders.

Verantwoordelijkheid van aandeelhouders

Principe Aandeelhouders gedragen zich ten opzichte van de vennootschap, haar organen en hun medeaandeelhouders naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid. Hieronder valt de bereidheid om een dialoog met de vennootschap en medeaandeelhouders aan te gaan.

Best practice bepaling

IV.4.4. Een aandeelhouder oefent het agenderingsrecht slechts uit nadat hij daaromtrent in overleg is getreden met het bestuur. Wanneer een of meer aandeelhouders het voornemen heeft de agendering te verzoeken van een onderwerp dat kan leiden tot wijziging van de strategie van de vennootschap, bijvoorbeeld door het ontslag van één of meer bestuurders of commissarissen, wordt het bestuur in de gelegenheid gesteld een redelijke termijn in te roepen om hierop te reageren (de responstijd). Dit geldt ook voor een voornemen als hiervoor bedoeld dat strekt tot rechterlijke machtiging voor het bijeenroepen van een algemene vergadering op grond van artikel 2:110 BW. De betreffende aandeelhouder respecteert de door het bestuur ingeroepen responstijd in de zin van best practice bepaling II.1.9.

IV.4.5. Een aandeelhouder stemt naar zijn eigen inzicht. Van een aandeelhouder die gebruikt maakt van stemadviezen van derden wordt verwacht dat hij zich een eigen oordeel vormt over het stembeleid van deze stemadviseur en de door deze verstrekte stemadviezen.

IV.5.5. Indien een aandeelhouder een onderwerp op de agenda heeft laten plaatsten, licht hij dit ter vergadering toe en beantwoordt hij indien nodig vragen hierover.

Colofon

Deze halfjaarrapportage Maatschappelijk Verantwoord Beleggen is opgesteld door Achmea Investment Management.

8.3. Categorieën voorstellen aandeelhoudersvergaderingen

Categorie	Toelichting
Aandelen gerelateerd	O.a. uitgifte aandelen, speciale rechten, share classes
Audit gerelateerd	O.a. benoeming accountants, accountant fees
Beleggingsfondsen	Bepalingen omtrent beleggingsfondsen
Beloning	O.a. beloningsbeleid, beloning zelf, say on pay enz
Benoemingen	O.a. benoeming RvB, RvC
Bestuurders gerelateerd	O.a. benoeming commissies, beloning commissies, aanpassen termijn bestuurders, enz
Corporate Governance	O.a. aanpassen aandeelhoudersrechten, stembepalingen
Duurzaamheid	O.a. duurzaamheidsonderwerpen zoals rapportages, verantwoordelijkheid. Met name aandeelhoudersvoorstellen op het gebied van duurzaamheid bevat zowel klimaat als sociaal mix.
Klimaat	Say on Climate en aandeelhoudersvoorstellen op het gebied van klimaat
Niet-routinematig	O.a. proxy contest kosten, speciale rapporten, additionele allocatie
Overig	
Geen research	Agendapunten waar geen onderliggende documentatie voor aanwezig is vanuit de onderneming
Overname gerelateerd	O.a. Aanpassen statuten tegen overname, supermajority vote instellen, control shares
Routine	O.a. AGM bepalingen, dividend, belasting
Sociaal	O.a. goedkeuring donaties goede doelen, politieke donaties en aandeelhoudersvoorstellen op het gebied van Sociaal
Statuten gerelateerd	O.a. aanpassen van de statuten
Strategische transacties	O.a. fusie overeenkomst, verkoop van assets

Disclaimer

Achmea Investment Management B.V. ('Achmea IM') heeft de informatie in dit document met zorg samengesteld. De informatie is alleen bestemd voor gekwalificeerde beleggers en/of professionele beleggers zoals bedoeld in de Wet op het financieel toezicht (Wft). Dit document is of bevat (i) geen aanbod of uitnodiging om financiële instrumenten te kopen, te verkopen of te verhandelen, (ii) geen beleggingsaanbeveling of beleggingsadvies, (iii) geen juridisch, fiscaal of ander advies. Achmea IM raadt u af een (beleggings)beslissing uitsluitend te baseren op de informatie in dit document. Raadpleeg in voorkomende gevallen een juridisch, fiscaal of andere adviseur. Achmea IM is niet aansprakelijk voor schade die het gevolg is van zo'n (beleggings)beslissing. De informatie in dit document is (mede) gebaseerd op informatie die Achmea IM van betrouwbaar geachte informatiebronnen heeft verkregen. Achmea IM garandeert niet de betrouwbaarheid van die bronnen en de juistheid en volledigheid van de van die bronnen verkregen informatie. De informatie in dit document is puur informatief en u kunt daaraan geen rechten ontleen. Alle informatie is een momentopname, tenzij uitdrukkelijk anders is aangegeven. Het verstrekken van dit document na de oorspronkelijke publicatiedatum is geen garantie dat de hierin opgenomen informatie op die latere datum nog juist en volledig is. Achmea IM heeft het recht om deze informatie zonder aankondiging te wijzigen. Het noemen van rendementen op beleggingen in dit document dient uitsluitend als uitleg en toelichting. Achmea IM spreekt daarmee geen verwachting uit over het rendement of koersverloop van die beleggingen. De waarde van uw belegging kan fluctueren en in het verleden behaalde resultaten bieden geen garantie voor de toekomst. U mag de informatie in dit document alleen voor eigen persoonlijk gebruik kopiëren.

U mag de informatie niet overnemen, vermenigvuldigen, distribueren of openbaren zonder schriftelijke toestemming van Achmea IM. Alle informatie (teksten, foto's, illustraties, grafisch materiaal, handelsnamen, logo's, woord en beeldmerken) blijft eigendom van of in licentie bij Achmea IM en wordt beschermd door auteursrecht, merkenrecht en/of intellectueel eigendomsrecht. Er worden geen rechten of licenties overgedragen bij gebruik van of toegang tot deze informatie. Achmea Investment Management B.V., statutair gevestigd te Zeist (KvK 18059537), beschikt over een vergunning als beheerder van beleggingsinstellingen zoals bedoeld in de Wet op het financieel toezicht. Achmea Investment Management B.V. is ingeschreven in het register van de Stichting Autoriteit Financiële Markten onder nummer 15001209.

Disclaimer uitsluiting

Uitsluitingslijsten worden jaarlijks opgesteld. Hierbij wordt onder andere gebruik gemaakt van ESG-informatie van onafhankelijke dataleveranciers zoals ISS ESG en MSCI ESG-Research. Om tot een uitsluitingslijst te komen worden de door ons gebruikte marktbrede benchmarks gescreend op naleving dan wel overtreding van de ESG-normen zoals opgenomen in het MVB-beleid. Voldoet een land of ondernemingen op basis van de beschikbare ESG-informatie niet aan onze ESG-normen, dan komt deze in aanmerking voor uitsluiting van het beleggingsuniversum. Zowel interne als externe portefeuille beheerders worden gevraagd te controleren of er posities in deze landen of ondernemingen in hun beleggingsportefeuilles voorkomen. Indien dit het geval is, worden zij gevraagd deze binnen een redelijke termijn te verkopen. Mutaties in de beleggingsportefeuilles, door bijvoorbeeld corporate actions, beleggingen buiten de reguliere benchmark of wijzigingen in de benchmark, worden tussentijds niet aan de uitsluitingslijsten getoetst. Ook wordt de beschikbare ESG-informatie niet getoetst op volledigheid. Hierdoor is het mogelijk dat er wordt belegd in landen en ondernemingen die op de uitsluitingslijst staan of die conform de in het MVB-beleid opgenomen ESG-normen, uitgesloten hadden moeten worden. Op het eerst volgende moment van het opstellen van de uitsluitingslijst wordt het proces, zoals hierboven geschetst weer gevolgd. Achmea IM kan geen garanties geven over de volledigheid en juistheid bij de vaststelling en implementatie van de uitsluitingenlijsten. Wij aanvaarden daarvoor geen aansprakelijkheid. Achmea IM kan geen garanties geven over de volledigheid en juistheid bij de vaststelling en implementatie van de uitsluitingenlijsten. Wij aanvaarden daarvoor geen aansprakelijkheid.

9. Bijlagen

9.1. Thematisch dialoog

Het aangaan van de dialoog met ondernemingen in de beleggingsportefeuille is een belangrijk instrument om financiële-, sociale en milieu risico's te beheersen, kansen te benutten en daarnaast positieve maatschappelijke impact te behalen. Daarom heeft de thematische dialoog een centrale plek binnen het MVB-beleid. De thematische dialoog wordt gericht op het beheersen van risico's en het benutten van kansen op specifieke thematiek die binnen een sector of een keten speelt. Beter beleid, transparantie en optimalisatie van bedrijfsprocessen worden rondom specifieke thema's centraal gesteld.

Wat maakt engagement effectief?

Uit onderzoek blijkt dat meerdere factoren bepalend zijn voor het effectief uitvoeren van engagement. De resultaten uit deze onderzoeken zijn geïntegreerd in de engagementstrategie:

Een gedegen voorbereiding is cruciaal voor een effectieve dialoog

Een gedegen vooronderzoek en voorbereiding per onderneming is het vertrekpunt van ons proces. Daarnaast wordt er voor een beperkt aantal thema's gekozen, deze focus verhoogt de effectiviteit van de inzet.

Een goede relatie met het bedrijf maakt de dialoog effectiever

Relatiebeheer vraagt geduld. Daarom nemen we de tijd en duurt een dialoog ongeveer drie jaar, vanaf het eerste onderzoek, tot de laatste gesprekken en evaluatie van het resultaat. Daarnaast houden we bij de selectie van de ondernemingen ook rekening met de openheid van een onderneming en eventuele cultuurverschillen.

Maak de verbinding met financiële materialiteit en actuele thema's binnen de onderneming

Bij de voorbereiding van de dialoog onderzoeken we niet alleen hoe onderneming presteert op het thema van de dialoog maar onderzoeken we ook hoe de onderneming er financieel voorstaat en hoe 'materieel' het onderwerp van de dialoog is voor de onderneming. Met die 'materialiteit' onderstrepen we het belang van het betreffende thema voor ons als belegger en laten we de onderneming zien dat verbeteringen ook kunnen bijdragen aan het succes van de onderneming.

Doelstellingen sluiten zoveel mogelijk aan

De hoofddoelstelling van thematische dialogen is om binnen het MVB-beleid concrete invulling te geven aan de strategie van onze klanten en het speerpuntenbeleid. Dit is weergegeven in onderstaande tabel. Deze speerpunten zijn een logisch startpunt voor de samenstelling en ordening van het totale thematische engagementprogramma. Ook sluiten we waar mogelijk ook aan bij de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties (VN).

SPEERPUNTENBELEID¹

Thema	Symbol
Klimaat	
Mensenrechten	
Gezondheid	
Arbeidsnormen	
Natuur & Milieu	

¹ Bron: Achmea Investment Management

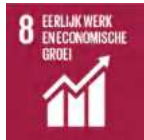
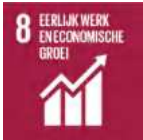
Sustainable Development Goals (hierna: SDG's)

Binnen het engagementprogramma -op het niveau van individuele thema's- stellen wij doelen op. Wij hechten er belang aan om onze doelstellingen daar waar mogelijk en relevant te koppelen aan de SDG's. Deze duurzame ontwikkelingsdoelstellingen zijn in 2015 door de VN vastgesteld en hebben als doel om in 2030 belangrijke mondiale kwesties op 17 uiteenlopende aandachtsgebieden te hebben opgelost. De kwesties variëren van armoedebestrijding tot klimaatverandering en van duurzame consumptie tot gendergelijkheid. Voortgang op de verschillende SDG's wordt gemeten aan de hand van 169 onderliggende doelstellingen. Deze doelstellingen worden elk weer gemeten op basis van 232 vooraf vastgestelde indicatoren. Het idee achter de SDG's is dat verschillende actoren in de samenleving binnen de eigen invloedssfeer bijdragen aan behalen van de doelen. Nationale staten hebben in veel gevallen een belangrijke bijdrage te leveren, maar ook het bedrijfsleven en institutionele beleggers kunnen binnen de eigen invloedssfeer een bijdrage leveren aan het behalen van de doelstellingen.

LOPENDE ENGAGEMENTTHEMA'S

Thema			
Klimaat en Transport			
Klimaatadaptatie en Water			
Reductie CO ₂ uitstoot			
Access to Nutrition			
Afbouw plastic in verpakking van consumentengoederen			

LOPENDE ENGAGEMENTTHEMA'S VERVOLG

Thema			
Biodiversiteit in de landbouwketen			
Access to Healthcare			
Arbeidsomstandigheden			
Mensenrechten & Governance			
Kleding en circulariteit			

Engagementproces

Ons thematisch engagementproces kent vijf fases, zoals weergegeven in de volgende figuur.

PROCES THEMATISCH ENGAGEMENT

Definiëren

Binnen de speerpunthema's identificeert het MVB team van Achmea IM in samenspraak met klanten en beleggers de engagementthema's. Dit leidt tot een engagement long-list die potentiële thema's bevat voor opname in het thematische engagementprogramma. Belangrijke input voor definiëring van thema's zijn ESG-analyses van onze beleggers en externe onderzoeksbureaus, actuele en relevante maatschappelijke thema's en wetenschappelijke onderzoeken.

Selectie

Op basis van verder vooronderzoek en met oog voor een goede verdeling van thema's over de 5 speerpunten kunnen thema's op de short-list komen. Op basis van klantwensen en de inhoudelijke analyses van ondernemingen in de beleggingsportefeuilles maken wij een selectie van subthema's en ondernemingen die in het programma worden opgenomen. Hierbij identificeren wij met name ondernemingen die nog stappen kunnen maken om te voldoen aan best-practices die in de sector of keten gelden en ondernemingen waarvan we verwachten dat ze open staan voor engagement.

Uitvoering

Het MVB team van Achmea IM start de dialogen en voert ze uit. De start van de dialoog verloopt veelal via brief of email. Hierin introduceren wij onszelf en onze klanten, alsmede het onderwerp dat wij zullen bespreken. Het vervolg van de dialoog bestaat doorgaans uit meerdere conference calls of bezoeken aan de onderneming.

Escalatie

Indien een onderneming niet (goed) reageert proberen we via andere wegen het contact tot stand te brengen en escaleren wij indien noodzakelijk. Bijvoorbeeld door samen te werken met andere investeerders, het stembeleid aan te passen of een aandeelhoudersresolutie te overwegen.

Evaluatie

Wij evalueren de dialogen, doelen en de samenstelling van het engagementprogramma elk halfjaar. Op basis daarvan stellen wij ondernemingsdoelstellingen scherper wanneer wenselijk en kunnen we de selectie wijzigen afhankelijk van de voortgang. Elk engagementprogramma wordt bij afronding nadrukkelijk geëvalueerd.

Communicatie

Over de omvang, doelstellingen en voortgang van de dialogen rapporteren wij op halfjaarbasis in dit verslag. Daarnaast lichten wij indien gewenst mondeling de voortgang van de dialogen toe.

Reikwijdte van engagementbeleid

Beleggers kunnen bedrijven financieren als aandeelhouder en als obligatiehouder. Wij vinden het dan ook relevant om de mogelijkheid te hebben ondernemingen vanuit beide perspectieven aan te kunnen spreken. Dat betekent dat we zowel beoordelen welke aandelenholdings als bedrijfsobligatieholdings onze klanten hebben in de onderneming. Mede op basis van deze analyse komen ondernemingen in aanmerking voor opname in het engagementprogramma.

Capaciteit en team

Het MVB-team van Achmea IM bestaat uit 14 medewerkers die allen bijdragen leveren aan de verschillende fasen van het engagementproces. Binnen ons team zijn 5 specialisten dagelijks met thematische dialogen bezig, allen op hun eigen specialisme (Environment, Social en Governance). Ten slotte werken wij daar waar relevant en opportuun in meerdere samenwerkingsverbanden samen met andere institutionele beleggers of andere (inter)nationale samenwerkingsverbanden. Op deze manier kunnen wij een gedegen invulling geven aan het thematisch engagementprogramma voor onze klanten.

Toelichting voortgang thema's

Om doelgericht en gestructureerd te werk te gaan worden alle thematische engagement mijlpalen gebruikt voor het meten

en het rapporteren van de voortgang. De onderstaande tabel toont een gedetailleerd overzicht. Deze mijlpalen geven aan welke voortgang er per thema en per onderneming is geboekt.

STAPPEN DIALOOG¹

	Mijlpaal	Uitleg	Indicator
1	Analyse van het bedrijf	Bij het opstarten van een nieuwe thematische dialoog wordt bepaald welke ondernemingen in het programma worden opgenomen. Per onderneming wordt een nulmeting uitgevoerd op basis van publieke informatie en ESG-analyses in relatie tot het thema. De nulmeting geeft aan in welke fase de onderneming zich bevindt ten aanzien van het thema.	Afgerond/ gestart
2	Initiëren dialoog	Wij initiëren de dialoog veelal door een inleidende brief of e-mail te sturen, wanneer nodig gevolgd door een follow-up telefoongesprek. Dit vormt de start van een meerjarig dialoogtraject.	Brief verzonden en ontvangst bevestigd / brief verzonden
3	Voeren van dialoog	Wanneer de onderneming bevestigt dat zij in gesprek willen wordt er een bijeenkomst of een telefonische vergadering opgezet. Tijdens het eerste gesprek worden o.a. de bevindingen van het vooronderzoek voorgelegd en de stappen die de onderneming op dit thema zet besproken.	Gesprekken ingepland of gevoerd / gesprekken nog niet ingepland / gesprek afgewezen
4	Toezegging onderneming	De wijze waarop de onderneming aangeeft zich in te willen spannen om zaken verder te onderzoeken, ontwikkelen en uitvoeren documenteren wij als toezeggingen. Deze kunnen kwalitatief hoogwaardig zijn (positief), of nog niet volledig voldoen aan de door ons gestelde ambities (neutraal), of kunnen uitblijven (geen toezegging).	Toezegging beleidswijziging/ toezegging beleidswijziging nog niet voldoende
5	Aanpassen beleid & proces	De mate waarin de gedane toezeggingen daadwerkelijk worden vertaald in stappen door de onderneming. Bijvoorbeeld door het beleid te vernieuwen, zaken te onderzoeken of processen aan te passen.	Beleidswijziging doorgevoerd / beleidswijziging nog niet voldoende / beleidswijziging wordt niet doorgevoerd
6	Afronden dialoog	Wanneer de onderneming aantoonbaar de gewenste stappen heeft gezet ten aanzien van de doelstellingen kan de dialoog worden afgesloten. Indien dit niet het geval is binnen de gestelde termijn voor het engagementtraject wordt de dialoog niet succesvol afgerond.	Dialoog succesvol afgerond / dialoog onsuccesvol afgerond / dialoog tussentijds beëindigd

¹ Bron: Achmea Investment Management

9.2. Normatief dialoog

9.2.1. De basis voor onze normatieve dialoog

Wij hanteren de uitgangspunten van diverse internationale breed gedragen richtlijnen voor maatschappelijk verantwoord ondernemen als minimale norm waar ondernemingen zich aan moeten houden. Voorbeelden zijn de 10 principes van het VN Global Compact, de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen, de UN Guiding Principles on Business & Human Rights, de conventies van de ILO (Internationale Arbeidsorganisatie) en de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Daarnaast toetsen we hoe onze normatieve dialogen bijdragen aan de 'Sustainable Development Goals' (SDGs) van de Verenigde Naties, de 17 internationaal overeengekomen duurzame ontwikkelingsdoelen om van de wereld een betere plek te maken in 2030.

Er zijn vier hoofdthema's te onderscheiden waar het gedrag van ondernemingen op kan worden beoordeeld, namelijk Mensenrechten, Arbeidsnormen, Milieunormen en Anti-corruptie. Institutionele beleggers kunnen als kapitaalverschaffers van ondernemingen een belangrijke rol spelen bij het aanspreken van ondernemingen als principes binnen deze hoofdthema's geschonden worden. Dit geldt niet alleen voor schendingen die binnen de onderneming worden vastgesteld, maar ook voor schendingen in de toeleveranciersketen.

Institutionele beleggers kunnen er bij ondernemingen op aandringen dat:

- ✓ de schending wordt opgeheven;
- ✓ het ondernemingsbeleid wordt aangepast;
- ✓ soortgelijke schendingen zich niet meer voordoen;
- ✓ waar relevant herstel en verhaal mogelijk wordt gemaakt.

Het aangaan van de dialoog over de schending is dan ook een belangrijk middel voor de institutionele belegger om financiële-, reputatie-, sociale- of milieu schade te beheersen.

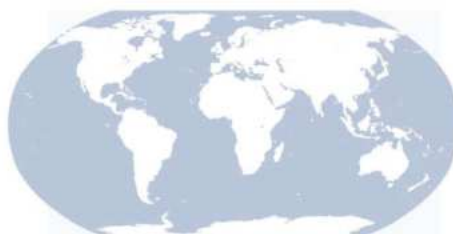
Door het screenen van bedrijven die de internationale normen schenden identificeren we ondernemingen die daadwerkelijk of potentiële negatieve impact hebben op de samenleving en milieu. Dit is een belangrijk onderdeel in het OESO due diligence traject.

Hierbij wordt naast de impact van het gedrag van de onderneming op de samenleving en/of milieu ook naar de **ernst, schaal** en **onomkeerbaarheid** van de schending gekeken:

- Ernst verwijst naar de heftigheid van de negatieve impact.
- Met schaal wordt het bereik van het gevolg bedoeld, bijvoorbeeld het aantal mensen dat wordt getroffen, kan worden getroffen of de omvang van de milieuschade.
- Onomkeerbaarheid verwijst naar de grenzen aan de mogelijkheden om de situatie van de getroffen personen of het milieu te herstellen zodat deze overeenkomt met de situatie die voorafging aan de negatieve impact.

Door middel van het Normatieve engagementprogramma spreken we ondernemingen aan op hun gedrag om zo de (potentiële) negatieve impact te voorkomen of te verminderen. Over het monitoren van voortgang en de resultaten van dialoog rapporteren we in deze halfjaarlijkse voortgangsrapportage. Wanneer een onderneming schade heeft veroorzaakt aan samenleving of milieu zal Achmea IM de onderneming nadrukkelijk oproepen tot herstel- en verhaalmogelijkheden voor degene die schade hebben geleden.

In de volgende pagina's gaan wij dieper in op de vier hoofdthema's waarop wij onze normatieve dialoog voeren en de relevante internationale richtlijnen.

De OESO-richtlijnen worden onderschreven door 46 landen

9 thema's

Mensenrechten

Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen

Milieu

Bestrijding van corruptie, omkappingsverzoeken en afpersing

Consumentenbelangen

Wetenschap en technologie

Mededinging

Belastingen

Transparantie

Opgericht in 2000

De OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen zijn aangenomen in 1971. Het beschrijft wat 46 landen van bedrijven, inclusief institutionele beleggers, verwachten bij het internationaal zakendoen op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO).

15060051

9.2.1.1. Mensenrechtenkwesties en internationale verdragen

De 'rechten van de mens' vormen één van de vier hoofdthema's van het Global Compact en worden geadresseerd door de eerste twee principes. Deze principes staan echter niet op zichzelf en zijn gekoppeld aan, en uitgewerkt in, diverse richtlijnen en verdragen. Deze richtlijnen en verdragen worden door ISS ESG dan ook meegenomen bij het screenen van bedrijven op eventuele schendingen van mensenrechten.

In de *UN Guiding Principles on Business & Human Rights* (UNGPs), staat specifiek beschreven hoe bedrijven met deze richtlijnen en verdragen dienen om te gaan en wat hun verantwoordelijkheden zijn. Of zoals de opsteller van de UNGPs, Professor John Ruggie stelt:

"The Guiding Principles' normative contribution lies not in the creation of new international law obligations but in elaborating the implications of existing standards and practices for states and businesses; integrating them within a single, logically coherent and comprehensive template; and identifying where the current regime falls short and how it could be improved".

PRINCIPES VN GLOBAL COMPACT EN GELIEERDE VERDRAGEN OP HET THEMA MENSENRECHTEN

Thema	VN Global Compact Principe	Inhoud principe	Relevante hoofdstukken OESO-richtlijnen	Relevante verdragen per principe
Mensenrechten	Principe 1	Bedrijven dienen binnen de eigen invloedssfeer de internationaal vastgelegde mensenrechten te ondersteunen en te respecteren.	IV. Mensenrechten	Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.
			V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen	De VN-verklaring over de rechten van inheemse volkeren.
			VIII. Consumentenbelangen	ILO conventie 169 betreffende inheemse en in stamverband levende volken in onafhankelijke landen. Tripartite ILO-verklaring inzake multinationale ondernemingen en sociaal beleid. Geneefse conventie. Haagse conventie.
	Principe 2	Bedrijven dienen ervoor te zorgen dat zij niet medeplichtig zijn aan schendingen van de mensenrechten.	IV. Mensenrechten	Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

In de praktijk hebben mensenrechtenschendingen in het beleggingsuniversum veelal het volgende karakter:

- ✓ Beperking van het recht op zelfbeschikking
- ✓ Activiteiten in controversiële landen strijdig met het humanitair recht
- ✓ Het niet respecteren van rechten van inheemse volken
- ✓ Beperking van vrijheid van meningsuiting

Activiteiten in controversiële landen strijdig met het humanitair recht

Ten aanzien van de kwestie 'Activiteiten in controversiële landen strijdig met het humanitair recht' is het van belang dat ondernemingen ten aanzien van degenen die gevolgen van hun activiteiten ondervinden internationaal erkende mensenrechten respecteren. De 'UN Guiding Principles on Business & Human Rights', die zijn geïntegreerd in de OESO-richtlijnen, bieden voor bedrijven een hanteerbaar beleidskader over de toepassing van mensenrechten en de Global Compact principes. Specifiek voor de activiteiten van bedrijven die te maken hebben met oorlogen of bezettingen biedt ook de Geneefse conventie een geschikt raamwerk.

Het niet respecteren van rechten van inheemse volken

De VN aanvaardden in 2007 een '*Verklaring over de rechten van inheemse volken*'. De rechten van inheemse volken zijn daarmee pas in recente jaren formeel erkend. In de '*VN-richtlijnen voor mensenrechten ten behoeve van bedrijven*' wordt gewezen op de landrechten en andere rechten van inheemse volken. Enkele landen met belangrijke inheemse minderheden stemden tegen de verklaring, waaronder de VS, Canada, Nieuw Zeeland en Australië. Het belangrijkste verdrag is de ILO conventie (no. 169) over inheemse en tribale volken in onafhankelijke landen. Voor deze toetsing is de bepaling dat ondernemingen 'de mensenrechten van personen die tot specifieke (bevolkings-)groepen horen die bijzondere aandacht vereisen' dienen te respecteren, indien zij een ongunstig effect op de mensenrechten van die personen kunnen hebben.

Beperking van vrijheid van meningsuiting

Vrijheid van meningsuiting is de vrijheid van burgers om hun overtuigingen kenbaar te maken, zonder voor vervolging door de staat te hoeven vrezen. Vrijheid van meningsuiting wordt vaak beschouwd als een integraal concept in democratieën maar is soms minder evident bij andere staatsvormen. De vrijheid om zonder angst voor vervolging je mening te kunnen uiten staat expliciet vermeld in de '*Universele Verklaring van de Rechten van de Mens*'.

9.2.1.2. Arbeidsnormenkwesties en internationale verdragen

Het respecteren van arbeidsnormen is één van de vier hoofdthema's van het Global Compact en wordt geadresseerd door de principes 3,4,5 en 6. Deze principes zijn gekoppeld aan, en uitgewerkt in, diverse richtlijnen en verdragen (zie de volgende tabel). Deze richtlijnen en verdragen worden door ISS ESG dan ook meegenomen bij het screenen van bedrijven op eventuele schendingen van arbeidsnormen.

PRINCIPES VN GLOBAL COMPACT EN GELIEERDE VERDRAGEN OP HET THEMA ARBEIDSRECHTEN

Thema	VN Global Compact Principe	Inhoud principe	Relevante hoofdstukken OESO-richtlijnen	Relevante verdragen per principe
Arbeidsrechten	Principe 3	Bedrijven dienen de vrijheid van vakvereniging en de effectieve erkenning van het recht op collectieve onderhandelingen te handhaven.	V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen	ILO conventie 87 betreffende de vrijheid tot het oprichten van vakverenigingen en de bescherming van het vakverenigingsrecht. ILO conventie 98 betreffende Toepassing van het recht van organisatie en collectieve onderhandeling.
	Principe 4	Bedrijven dienen alle vormen van verplichte en gedwongen arbeid te elimineren.	V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen	ILO conventie 29 over dwangarbeid. ILO conventie 105 betreffende de afschaffing van dwangarbeid.
	Principe 5	Bedrijven dienen zich in te spannen voor de effectieve afschaffing van kinderarbeid.	V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen	ILO conventie 138 betreffende de minimumleeftijd voor arbeid. ILO conventie 182 betreffende het effectief afschaffen van kinderarbeid. UN Verdrag over de rechten van het kind.
	Principe 6	Bedrijven dienen discriminatie met betrekking tot werk en beroep te bestrijden.	V. Werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen	ILO conventie 100 betreffende gelijke beloning. ILO conventie 111 betreffende discriminatie met betrekking tot arbeid en beroep.

Naast de Global Compact principes over arbeidsnormen zijn de internationale afspraken over minimale arbeidsnormen die zijn vastgelegd in Conventies van de Internationale Arbeidsorganisatie van de Verenigde Naties van belang: de ILO-Conventies. Deze bieden een internationaal breed geaccepteerd raamwerk om bedrijven te beoordelen. Ook de 'UN Guiding Principles on Business & Human Rights' bieden een praktisch raamwerk om te beoordelen waar de verantwoordelijkheden van bedrijven bij arbeidsrechten beginnen en eindigen.

In de praktijk hebben arbeidsnormenschendingen in het beleggingsuniversum veelal het volgende karakter:

- ✓ Beperking van vrijheid van vereniging en recht op collectief onderhandelen
- ✓ Gebruik van dwangarbeid in de toeleveringsketen
- ✓ Kinderarbeid in de toeleveringsketen
- ✓ Discriminatie met betrekking tot arbeid en beroep
- ✓ Veiligheid van werknemers

Beperking van vrijheid van vereniging en recht op collectief onderhandelen

Vakbondsvrijheid in het bijzonder wordt genoemd in de derde richtlijn van het Global Compact. Deze luidt: "Businesses should uphold the freedom of association and the effective recognition of the right to collective bargaining." De ILO-conventies 87 en 98 stellen dat vakbonden ongestoord moeten kunnen onderhandelen met werkgevers over arbeidsvoorwaarden en dat vrijheid van organisatie en daarmee het recht om lid te worden van een vakbond tot de fundamentele mensenrechten behoort. Nederland heeft beide verdragen geratificeerd.

Gebruik van dwangarbeid in de toeleveringsketen

Het vierde principe van het Global Compact behandelt verplichte en gedwongen arbeid. Deze worden geadresseerd in de ILO conventies 29 en 105 en hierin wordt onder andere gesteld dat bedrijven niet mogen profiteren van dwangarbeid of slavernij.

Kinderarbeid in de toeleveringsketen

Het vijfde principe uit het Global Compact stelt dat bedrijven zich dienen in te spannen om kinderarbeid uit te bannen. Ook is kinderarbeid in strijd met richtlijn van de OESO-richtlijnen voor internationale ondernemingen en met de International Labour Organisation (ILO) conventies ten aanzien van 'de fundamentele principes en rechten op het werk' en het 'effectief afschaffen van kinderarbeid' (ILO-verdragen 138 en 182).

Discriminatie met betrekking tot arbeid en beroep

Het zesde principe van het Global Compact gaat over het voorkomen van discriminatie in relatie tot werk en beroep. De ILO conventies 100 en 111 en de OESO-richtlijnen bieden een kader voor bedrijven.

Veiligheid van werknemers

Niet expliciet genoemd in de principes van het Global Compact rond arbeidsrechten, maar vanzelfsprekend wel gelieerd aan de principes 1 en 2 op het gebied van mensenrechten, is de veiligheid van werknemers op de werkvloer. De OESO-richtlijnen bieden bedrijven handvaten om hier invulling aan te geven.

9.2.1.3. Milieunormenkwesties en internationale verdragen

Het milieu is het derde hoofdthema van het Global Compact en wordt geadresseerd door de principes 7, 8 en 9. Deze principes zijn gekoppeld aan, en uitgewerkt in, diverse richtlijnen en verdragen (zie de volgende tabel). Deze richtlijnen en verdragen worden door ISS ESG dan ook meegenomen bij het screenen van bedrijven op eventuele schendingen van milieunormen.

PRINCIPES VN GLOBAL COMPACT EN GELIEERDE VERDRAGEN OP HET THEMA MILIEU

Thema	VN Global Compact Principe	Inhoud principe	Relevante hoofdstukken OESO-richtlijnen	Relevante verdragen per principe
Milieunormen	Principe 7	Bedrijven dienen het voorzichtigheidsbeginsel te hanteren met betrekking tot milieukwesties.	VI. Milieu	Verdrag van Bazel inzake de beheersing van de grensoverschrijdende overbrenging van gevaarlijke afvalstoffen en de verwijdering ervan. Verdrag van Rio de Janeiro inzake biodiversiteit. Rio verklaring over milieu en ontwikkeling.
	Principe 8	Bedrijven dienen initiatieven te ondernemen om grotere verantwoordelijkheid op milieugebied te bevorderen.	VI. Milieu	Kyoto Protocol. VN Raamwerk verdrag over klimaatverandering. Akkoord van Parijs.
	Principe 9	Bedrijven dienen de ontwikkeling en verspreiding van milieuvriendelijke technologieën te stimuleren.	VI. Milieu	Rio verklaring over milieu en ontwikkeling. Agenda 21.

De richtlijnen van het Global Compact betreffende het milieu zijn afgeleid van de 'Rio verklaring inzake milieu en ontwikkeling' en luiden: *"Business should support a precautionary approach to environmental challenges"*, *"Business should undertake initiatives to promote greater environmental responsibility"* en *"Business should encourage the development and diffusion of environmentally friendly technologies."* In de praktijk hebben schendingen van milieunormen in het beleggingsuniversum veelal het volgende karakter:

- ✓ Milieuvervuiling – grond, of watervervuiling
- ✓ Milieuvervuiling – bedreigen biodiversiteit

Milieuvervuiling – grond, of watervervuiling en bedreigen biodiversiteit

Het preventie- en voorzichtigheidsbeginsel, samen met het beginsel dat de vervuiler betaalt, zijn terug te vinden in de Rio Verklaring en vormen de basis van het referentiekader. Een strikter referentiekader wordt geboden door het *Kyoto Protocol*, het *Verdrag van Bazel* (gericht op gevaarlijke afvalstoffen en de verwijdering ervan) en het *Biodiversiteitsverdrag van Rio de Janeiro*. Deze specifieke en internationaal breed gedragen verdragen en conventies verwoorden welke verantwoordelijkheden ondernemingen hebben voor de effecten van hun activiteiten op lucht, water, bodem, klimaat, ecosystemen, biodiversiteit en gezondheid.

Klimaatverandering

De richtlijnen die we hanteren m.b.t. het klimaat betreffen het VN Raamwerk verdrag over klimaatverandering en het Akkoord van Parijs. Schendingen hiervan betreffen:

1. het falen om de impact van klimaatverandering te mitigeren door activiteiten of producten van bedrijven, en ook bedrijven die boetes en rechtszaken tegen zich hebben lopen voor bv het schenden van greenhouse gas standaarden.
2. tegenstand tegen mitigatie van klimaatverandering, bijvoorbeeld door lobby of rechtszaken.

Daarnaast nemen wij additionele maatregelen om klimaatverandering te beperken.

9.2.1.4. Anticorruptiekwesties en internationale verdragen

Anti-corruptiebeleid is het vierde hoofdthema van het Global Compact en wordt geadresseerd door principe 10. Dit principe is gekoppeld aan, en uitgewerkt in, diverse richtlijnen en verdragen (zie de volgende tabel). Deze richtlijnen en verdragen worden door ISS ESG dan ook meegenomen bij het screenen van bedrijven op het naleven van anti-corruptienormen.

PRINCIPES VN GLOBAL COMPACT EN GELIEERDE VERDRAGEN OP HET THEMA MILIEU

Thema	VN Global Compact Principe	Inhoud principe	Relevante hoofdstukken OESO-richtlijnen	Relevante verdragen per principe
Anti-corruptie	Principe 10	Bedrijven dienen alle vormen van corruptie, inclusief afpersing en omkoping, tegen te gaan.	III. Informatieverstrekking	VN conventie tegen corruptie
			VII. Bestrijding van corruptie, omkopingsverzoeken, en afpersing	VN conventie tegen internationale georganiseerde criminaliteit
			X. Mededinging	
			XI. Belastingen	

Principe 10 van het Global Compact betreft anti-corruptie en is afgeleid van de 'VN Conventie tegen corruptie' en de 'VN Conventie tegen internationale georganiseerde criminaliteit' en luidt: *"Businesses should work against corruption in all its forms, including extortion and bribery."*

Het tiende principe uit het Global Compact stelt dat bedrijven alle vormen van corruptie, inclusief afpersing en omkoping, dienen te voorkomen en te bestrijden. In de praktijk hebben anti-corruptieschendingen in het beleggingsuniversum veelal het volgende karakter:

- ✓ Omkopingspraktijken
- ✓ Afpersingspraktijken

9.2.2. Het normatieve engagementproces

Het beleggingsuniversum wordt doorlopend gescreend op ondernemingen die betrokken zijn bij schendingen van internationale normen. Dit gebeurt door onderzoeksbureau ISS ESG. Bij vermoedens van een dreigende schending start ISS ESG een dialoog met de onderneming om zo verdere escalatie te voorkomen. Ook bij een vastgestelde schending start ISS ESG een dialoog met deze ondernemingen met als doel de schending zo snel mogelijk op te heffen en nieuwe schendingen in de toekomst te voorkomen. Achmea IM spreekt ISS ESG halfjaarlijks over de lopende dialogen om de voortgang van het engagementprogramma te monitoren.

ISS ESG screent potentiële betrokkenheid van ondernemingen bij het niet naleven van internationale normen en standaarden. Het volgt meer dan 23.000 uitgevende instellingen in de grote wereldwijde indices (large, mid en small cap).

Het filteren en beoordelen van vermeende schendingen wordt gedaan met behulp van digitaal onderzoek, waarbij wereldwijd in 12 talen meer dan 4.400 mediabronnen en nog eens 200 deskundige bronnen van belanghebbenden worden gesorteerd, verwerkt en geanalyseerd. Onder mediabronnen vallen commerciële kranten, nieuwsbrieven, blogs en andere bronnen op internet. Onder bronnen van belanghebbenden valt informatie van overheidsinstanties en gezaghebbende internationale instellingen, Non Governmental Organisations (NGOs)'s en vakbonden. Omdat de bronnen van belanghebbenden vaak veel relevante informatie bevatten, beoordelen de analisten van ISS ESG deze zonder tussenkomst van een filter.

De onderzoeksmethodologie die ISS ESG gebruikt bij het onderzoeken van potentiële schendingen is kwalitatief. De methodologie doorloopt vijf stappen, in wisselende volgorde:

1. Bepalen of de vermeende schending betrekking heeft op het niet naleven van internationale normen en standaarden;
2. Bepalen van de relatie van de onderneming met de vermeende schending;
3. Beoordeling van de ernst, geloofwaardigheid en omvang van de vermeende schending. Hierbij wordt ook meegewogen of de vermeende schending incidenteel of structureel van aard is;
4. Beoordeling van herstelmaatregelen;
5. Bepalen of de beschuldigingen zijn geverifieerd door een gezaghebbende bron.

De scores ROOD, ORANJE en GROEN

Op basis van de onderzoeksmethode onderscheiden analisten de gevonden schendingen naar beoordelingscategorieën, waar scores bij horen. Op basis van deze scores krijgt de schending de status ROOD, ORANJE of GROEN. De score 10 leidt tot de status ROOD, scores 6 tot en met 9 leiden tot de status ORANJE en scores 1 tot 5 leiden tot de status GROEN. Voor een gedetailleerde omschrijving van de verschillende scores en bijbehorende beoordelingscategorieën verwijzen wij naar de onderstaande tabel.

GEDETAILLEERDE OMSCHRIJVING VAN DE VERSCHILLENDE SCORES EN BIJBEHORENDE BEOORDELINGSCATEGORIEËN

Beoordelingssignaal	Score	Beoordelingscategorie	Uitleg beoordelingscategorie
Rood	10	Geverifieerde schending van internationale normen	De schending is geverifieerd door een gezaghebbende instantie. De onderneming heeft de schending niet geadresseerd.
Oranje	9	Dreigende schending van internationale normen	De onderneming is een contractuele verbintenis aangegaan waarvan de realisatie zal leiden tot een schending van internationale normen.
Oranje	8	Vermeende schending van internationale normen	Er zijn geloofwaardige, maar niet geverifieerde beschuldigingen dat een onderneming betrokken is bij een schending van internationale normen.
Oranje	7	Geverifieerde schending van internationale normen gevolgd door adequate maatregelen van de onderneming.	De schending is geverifieerd door een gezaghebbende instantie. De onderneming heeft de schending echter adequaat geadresseerd en is bezig de maatregelen te adresseren.
Oranje	6	Gefragmenteerde informatievoorziening	De beschuldigingen en risico's zijn geloofwaardig, maar de betrokkenheid van de onderneming bij de vermeende schending is onduidelijk.
Groen	5	Onder observatie	Er zijn beschuldigingen dat een onderneming betrokken is bij een schending van internationale normen. Er is echter onvoldoende informatie beschikbaar om de ernst van de situatie of de betrokkenheid van de onderneming te kunnen beoordelen.
Groen	4	De schending wordt geadresseerd	De schending is nog niet hersteld, maar niet heel ernstig. De onderneming is responsief en neemt adequate maatregelen of heeft toegezegd dat te zullen doen.
Groen	3	Onvoldoende betrokkenheid	De onderneming is onvoldoende betrokken bevonden bij de vermeende of geverifieerde schendingen.
Groen	2	Historische betrokkenheid	De betrokkenheid van de onderneming is niet langer relevant doordat maatregelen doeltreffend genomen zijn of de schending lang geleden plaats vond.
Groen	1	Geen beschuldiging	

Bij een **RODE** of **ORANJE** beoordelingen wordt engagement opgestart met de onderneming. De dialoog heeft dan drie mogelijke doelen:

1. Het opheffen van de schending.
2. Het voorkomen van toekomstige schendingen.
3. Het beheersen van reputatie- en financiële schade voor onderneming en belegger.

Engagement

Het versturen van een initiatiebrief markeert de start van de dialoog. Afhankelijk van de urgentie en aard van de schending zal de dialoog zich daarna per conference call, bezoek op kantoor, e-mail of brief verder ontwikkelen. De doorlooptijd van deze normatieve dialogen kan erg verschillen, afhankelijk van de complexiteit van de schending en de bereidheid van een bedrijf om mee te werken. Tijdens de dialoog krijgt de onderneming de schending voorgelegd en de gelegenheid om zijn standpunt uiteen te zetten. Deze dialoog wordt voortgezet zolang ISS ESG de onderneming in onderzoek houdt. Voorafgaand aan de publicatie van de onderzoeksresultaten krijgt de onderneming de mogelijkheid om het conceptrapport te beoordelen en feedback te geven.

Om toch doelgericht en gestructureerd te werk te gaan worden bij alle dialogen mijlpalen gebruikt voor het meten van en het rapporteren over de voortgang. Deze mijlpalen geven de voortgang aan per thema en per casus en deze spelen tevens een belangrijke rol in de volgende hoofdstukken van dit rapport. Als bij een beoordeling/schending ook externe partijen geen ontwikkelingen plaatsvinden, geen nieuwe informatie beschikbaar komt en er tevens geen berichten zijn van mogelijke schade dan wordt de volgende uitfasering gevolgd.

▪ 3 jaar ROOD → 2 jaar ORANJE → GROEN

▪ 2 jaar ORANJE → GROEN

NORMATIEVE DIALOOG

Hoe voeren wij de dialoog?

EINDDOELEN

OPHEFFING SCHENDING

VOORKOMEN
TOEKOMSTIGE SCHENDING

BEHEERSEN REPUTATIE-
SCHADE & FINANCIËLE
SCHADE BELEGGER

HERSTEL EN VERHAAL

9.3. Lijst van ondernemingen

9.3.1. Thematische Dialogen

	Onderneming	Sector	Land van herkomst	Engagement omschrijving
1	Agnico-Eagle Mines Limited	Metaal en Mijnbouw	Canada	Klimaatadaptatie en water
2	Anheuser-Busch InBev	Dranken	België	Goede Voeding
3	Associated British Foods plc	Voedselproducten	Verenigd Koninkrijk	Goede Voeding
4	AT&T Inc.	Telecommunicatie divers	Verenigde Staten	Mensenrechten en Governance
5	Canadian National Railway Company	Spoortransport	Canada	Klimaat en Transport 2
6	Canadian Pacific Kansas City	Spoortransport	Canada	Klimaat en Transport 2
7	Carrefour SA	Supermarktketens	Frankrijk	Afbouw plastic in verpakking van consumentengoederen
8	CF Industries Holdings, Inc.	Chemicaliën	Verenigde Staten	Reductie CO2 uitstoot PLUS
9	CK Hutchison Holdings Ltd	Industriële Conglomeraten	Hong Kong	Reductie CO2 uitstoot PLUS
10	Continental AG	Automobiel Componenten	Duitsland	Reductie CO2 uitstoot PLUS
11	Corteva agriscience	Chemicaliën	Verenigde Staten	Nature Action
12	CSX Corporation	Spoortransport	Verenigde Staten	Klimaat en Transport 2
13	Domino's Pizza, Inc.	Hotels, restaurants en vrije tijd	Verenigde Staten	Goede Voeding
14	Eni SpA	Olie, gas en brandstoffen	Italië	Mensenrechten en Governance
15	FMC Corporation	Chemicaliën	Verenigde Staten	Nature Action
16	General Electric Company	Industriële Conglomeraten	Verenigde Staten	Mensenrechten en Governance
17	George Weston Limited	Consumentengoederen Distributie en Retail	Canada	Arbeidsomstandigheden in de voedingsmiddelenketen
18	Heidelberg Materials	Bouwmaterialen	Duitsland	Reductie CO2 uitstoot PLUS
19	Henkel AG & Co. KGaA	Huishoudelijke en persoonlijke producten	Duitsland	Afbouw plastic in verpakking van consumentengoederen
20	Hershey Company	Voedselproducten	Verenigde Staten	Arbeidsomstandigheden in de voedingsmiddelenketen
21	Hydro One Ltd.	Elektriciteitsbedrijven	Canada	Reductie CO2 uitstoot
22	J. M. Smucker Company	Voedselproducten	Verenigde Staten	Arbeidsomstandigheden in de voedingsmiddelenketen
23	Jeronimo Martins, SGPS S.A.	Supermarktketens	Portugal	Afbouw plastic in verpakking van consumentengoederen
24	Kellanova	Voedselproducten	Verenigde Staten	Goede Voeding
25	Kimberly-Clark Corp	Huishoudelijke en persoonlijke producten	Verenigde Staten	Afbouw plastic in verpakking van consumentengoederen
26	Linde PLC	Chemicaliën	Verenigd Koninkrijk	Reductie CO2 uitstoot PLUS
27	L'Oreal SA	Persoonlijke producten	Frankrijk	Afbouw plastic in verpakking van consumentengoederen
28	Marks and Spencer Group plc	Winkelketen	Verenigd Koninkrijk	Afbouw plastic in verpakking van consumentengoederen

	Onderneming	Sector	Land van herkomst	Engagement omschrijving
29	Marubeni Corporation	Handelsbedrijven & Distributeurs	Japan	Nature Action
30	McDonald's Corp.	Hotels, restaurants en vrije tijd	Verenigde Staten	Goede Voeding
31	Mitsui & Co.,Ltd	Handelsbedrijven & Distributeurs	Japan	Nature Action
32	Mitsui Chemicals, Inc.	Chemicaliën	Japan	Reductie CO2 uitstoot PLUS
33	Mondelez International, Inc. Class A	Voedselproducten	Verenigde Staten	Arbeidsomstandigheden in de voedingsmiddelenketen
34	Newmont Corporation	Metaal & Mijnbouw	Verenigde Staten	Klimaatadaptatie en water
35	Nokia Oyj	Communicatie-apparatuur	Finland	Mensenrechten en Governance
36	Norfolk Southern Corporation	Spoortransport	Verenigde Staten	Klimaat en Transport 2
37	Nucor Corporation	Metaal en Mijnbouw	Verenigde Staten	Reductie CO2 uitstoot
38	Nutrien	Chemicaliën	Canada	Nature Action
39	ONEOK, Inc.	Bouwmaterialen	Verenigde Staten	Reductie CO2 uitstoot
40	PepsiCo, Inc.	Dranken	Verenigde Staten	Goede Voeding
	PepsiCo, Inc.	Dranken	Verenigde Staten	Nature Action
41	Procter & Gamble Company	Huishoudelijke en persoonlijke producten	Verenigde Staten	Afbouw plastic in verpakking van consumentengoederen
42	Proximus SA de droit public	Telecommunicatie divers	België	Mensenrechten en Governance
43	Qorvo, Inc.	Halfgeleiders	Verenigde Staten	Klimaatadaptatie en water
44	Repsol SA	Olie en gas	Spanje	Afbouw plastic in verpakking van consumentengoederen
45	Rio Tinto plc	Metaal en Mijnbouw	Verenigd Koninkrijk	Klimaatadaptatie en water
46	Royal Ahold Delhaize N.V.	Supermarktketens	Nederland	Afbouw plastic in verpakking van consumentengoederen
47	Siemens AG	Industriële Conglomeraten	Duitsland	Mensenrechten en Governance
48	Solvay SA	Chemicaliën	België	Reductie CO2 uitstoot PLUS
49	Sony Group Corporation	Producenten van huishoudelijke apparatuur	Japan	Mensenrechten en Governance
50	Steel Dynamics, Inc.	Metaal en Mijnbouw	Verenigde Staten	Reductie CO2 uitstoot
51	Target Corporation	Consumentengoederen Distributie & Retail	Verenigde Staten	Nature Action
52	TFI International Inc	Wegtransport	Canada	Klimaat en Transport 2
53	The Coca-Cola Company	Dranken	Verenigde Staten	Goede Voeding
54	Umicore	Chemicaliën	België	Reductie CO2 uitstoot
55	Union Pacific Corporation	Spoortransport	Verenigde Staten	Klimaat en Transport 2
56	United Parcel Service, Inc. Class B	Luchttransport en Logistiek	Verenigde Staten	Reductie CO2 uitstoot PLUS
57	Valero Energy Corporation	Olie, gas en brandstoffen	Verenigde Staten	Reductie CO2 uitstoot
58	Vodafone Group Plc	Mobiele telecommunicatie	Verenigd Koninkrijk	Mensenrechten en Governance
59	Volkswagen AG	Automobielen	Duitsland	Reductie CO2 uitstoot PLUS

	Onderneming	Sector	Land van herkomst	Engagement omschrijving
60	WH Group Ltd. (HK)	Voedselproducten	Hong Kong	Nature Action
61	Woolworths Ltd	Consumentengoederen Distributie & Retail	Australië	Goede Voeding

9.3.2. Normatieve Dialogen

	Onderneming	Dialogo geïnitieerd	Normschending
1	ABB Ltd.	17-04-2023	Corruptie
2	Accenture Plc	15-10-2022	Arbeidsnormen
3	Actividades de Construcción y Servicios SA	01-04-2024	Mensenrechten
	Actividades de Construcción y Servicios SA	01-04-2024	Milieu
4	Activision Blizzard, Inc.	16-10-2023	Arbeidsnormen
5	Aecon Group Inc	01-04-2024	Mensenrechten
	Aecon Group Inc	01-04-2024	Milieu
6	Aker Solutions ASA	15-07-2024	Milieu
7	Alamos Gold, Inc.	17-07-2023	Milieu
8	Alphabet Inc.	16-10-2023	Arbeidsnormen
	Alphabet Inc.	16-10-2023	Corruptie
9	Alphabet Inc. Class C	15-07-2021	Arbeidsnormen
	Alphabet Inc. Class C	16-10-2023	Mensenrechten
10	AltaGas Ltd.	17-04-2023	Milieu
11	Amazon.com, Inc.	15-07-2022	Arbeidsnormen
	Amazon.com, Inc.	15-07-2022	Arbeidsnormen
	Amazon.com, Inc.	15-07-2022	Arbeidsnormen
	Amazon.com, Inc.	15-07-2022	Arbeidsnormen
	Amazon.com, Inc.	15-07-2022	Arbeidsnormen
	Amazon.com, Inc.	15-07-2022	Corruptie
12	AmerisourceBergen Corporation	15-01-2020	Mensenrechten
13	Amgen Inc.	17-07-2023	Mensenrechten
14	Anheuser-Busch InBev	15-10-2024	Arbeidsnormen
15	Apple Inc.	15-10-2024	Arbeidsnormen
	Apple Inc.	15-10-2024	Corruptie
	Apple Inc.	15-10-2024	Mensenrechten
16	Baker Hughes, a GE Company Class A	16-10-2023	Milieu
17	Bank of America Corporation	01-04-2024	Mensenrechten
18	BlackRock, Inc.	15-07-2024	Mensenrechten
19	Bunge Limited	17-04-2023	Milieu
20	Cardinal Health, Inc.	15-01-2020	Mensenrechten
21	Carrefour SA	15-10-2024	Arbeidsnormen
22	Chevron Corporation	15-02-2023	Arbeidsnormen
	Chevron Corporation	15-02-2023	Milieu

	Onderneming	Dialogo geïnitieerd	Normschending
23	Compagnie de l'Odé SE	15-02-2024	Arbeidsnormen
	Compagnie de l'Odé SE	15-02-2024	Mensenrechten
	Compagnie de l'Odé SE	15-02-2024	Mensenrechten
	Compagnie de l'Odé SE	15-02-2024	Mensenrechten
	Compagnie de l'Odé SE	15-02-2024	Mensenrechten
24	Consolidated Edison, Inc.	17-04-2023	Milieu
25	CoreCivic, Inc.	15-07-2022	Arbeidsnormen
	CoreCivic, Inc.	15-07-2022	Mensenrechten
26	Deutsche Telekom AG	15-02-2023	Arbeidsnormen
	Deutsche Telekom AG	15-02-2023	Mensenrechten
27	Electricite de France SA	15-02-2023	Corruptie
	Electricite de France SA	15-02-2023	Milieu
	Electricite de France SA	15-02-2023	Milieu
28	Enel SpA	16-10-2023	Mensenrechten
29	ENEOS Holdings, Inc.	15-07-2024	Milieu
30	ENGIE SA	15-02-2024	Milieu
31	Eni SpA	16-10-2023	Arbeidsnormen
	Eni SpA	16-10-2023	Milieu
	Eni SpA	16-10-2023	Milieu
32	Equitrans Midstream Corporation	17-04-2023	Milieu
33	Eskom Holdings SOC Ltd.	15-04-2018	Milieu
34	EXOR N.V.	15-07-2024	Corruptie
35	Experian PLC	17-04-2023	Mensenrechten
36	Exxon Mobil Corp.	15-10-2022	Mensenrechten
	Exxon Mobil Corp.	15-10-2022	Milieu
	Exxon Mobil Corp.	17-10-2022	Milieu
	Exxon Mobil Corp.	17-10-2022	Milieu
37	FAST RETAILING CO., LTD.	15-04-2022	Arbeidsnormen
38	First Quantum Minerals Ltd.	15-02-2023	Milieu
39	Fortescue Metals Group Ltd.	15-02-2023	Arbeidsnormen
40	G-III Apparel Group Ltd	15-07-2022	Arbeidsnormen
41	Hino Motors, Ltd.	15-02-2023	Milieu
42	Hochtief AG	15-01-2021	Mensenrechten
	Hochtief AG	15-01-2021	Mensenrechten
43	HUGO BOSS AG	15-07-2024	Arbeidsnormen
	HUGO BOSS AG	15-07-2024	Arbeidsnormen
44	Iberdrola SA	17-07-2023	Mensenrechten
	Iberdrola SA	17-07-2023	Milieu
45	Johnson & Johnson	15-01-2020	Corruptie

	Onderneming	Dialogo geïnitieerd	Normschending
46	Juventus Football Club SpA	15-07-2024	Corruptie
47	Kinross Gold Corporation	01-04-2024	Milieu
48	Kohl's Corporation	15-10-2024	Arbeidsnormen
49	Lands' End Inc	15-07-2022	Arbeidsnormen
50	Levi Strauss & Co.	15-07-2024	Arbeidsnormen
51	Loomis AB	17-10-2022	Arbeidsnormen
52	Lundin Mining Corporation	16-10-2023	Milieu
53	Lyft, Inc.	15-02-2024	Arbeidsnormen
54	Macy's Inc	15-10-2024	Arbeidsnormen
55	Marubeni Corporation	15-02-2024	Mensenrechten
56	Mattel, Inc.	16-10-2023	Mensenrechten
57	MAXIMUS, Inc.	15-04-2020	Arbeidsnormen
58	McDonald's Corp.	17-07-2023	Arbeidsnormen
59	Mercedes-Benz Group AG	17-07-2023	Milieu
	Mercedes-Benz Group AG	17-07-2023	Milieu
60	Microsoft Corporation	15-07-2024	Arbeidsnormen
61	Mitsubishi Corporation	15-02-2024	Mensenrechten
	Mitsubishi Corporation	15-02-2024	Milieu
62	Mitsui & Co.,Ltd	15-02-2024	Milieu
63	NextEra Energy, Inc.	16-05-2019	Milieu
64	Norfolk Southern Corporation	17-07-2023	Milieu
65	Osaka Gas Co., Ltd.	01-04-2024	Milieu
66	Pan American Silver Corp.	16-10-2023	Mensenrechten
67	Paramount Global	17-10-2022	Arbeidsnormen
68	Petroleos Mexicanos SA	15-10-2021	Milieu
69	Petróleos Mexicanos SA	15-10-2021	Milieu
70	Petroperu SA	15-04-2022	Milieu
71	PG&E Corporation	15-10-2022	Mensenrechten
72	PVH Corp.	15-04-2022	Arbeidsnormen
73	Renault SA	15-10-2022	Milieu
74	Rio Tinto plc	15-02-2023	Mensenrechten
	Rio Tinto plc	15-10-2024	Arbeidsnormen
	Rio Tinto plc	15-10-2024	Mensenrechten
	Rio Tinto plc	15-10-2024	Milieu
	Rio Tinto plc	15-10-2024	Milieu
75	Royal Philips NV	16-10-2023	Mensenrechten
76	Securitas AB	01-04-2024	Mensenrechten
77	SNC-Lavalin Group, Inc.	15-01-2021	Mensenrechten
	SNC-Lavalin Group, Inc.	15-01-2021	Milieu

	Onderneming	Dialogo geïnitieerd	Normschending
78	Sojitz Corp.	15-10-2024	Milieu
79	Sony Group Corporation	15-10-2022	Arbeidsnormen
80	Starbucks Corporation	17-07-2023	Arbeidsnormen
81	Stellantis NV	15-07-2024	Milieu
82	Subsea 7 S.A.	16-10-2023	Milieu
83	Sumitomo Chemical Co., Ltd.	15-02-2024	Milieu
84	Sumitomo Corporation	15-02-2024	Arbeidsnormen
85	Target Corporation	15-10-2024	Arbeidsnormen
86	Telefonaktiebolaget LM Ericsson	16-10-2023	Corruptie
	Telefonaktiebolaget LM Ericsson	16-10-2023	Corruptie
87	Teva Pharmaceutical Industries Ltd.	15-01-2020	Mensenrechten
88	Texhong Textile Group Ltd	15-10-2024	Arbeidsnormen
89	The Coca-Cola Company	15-10-2022	Arbeidsnormen
	The Coca-Cola Company	15-10-2022	Arbeidsnormen
90	The GEO Group, Inc.	15-07-2022	Arbeidsnormen
	The GEO Group, Inc.	15-07-2022	Mensenrechten
91	The Star Entertainment Group Limited	15-02-2023	Corruptie
92	T-Mobile US, Inc.	15-02-2023	Arbeidsnormen
	T-Mobile US, Inc.	15-02-2023	Mensenrechten
93	Tokyo Gas Co., Ltd.	15-02-2023	Milieu
94	Total SA	15-07-2020	Arbeidsnormen
95	TotalEnergies SE	15-07-2022	Mensenrechten
	TotalEnergies SE	15-07-2022	Milieu
96	Toyota Motor Corp.	15-02-2023	Milieu
97	Tyson Foods, Inc.	17-10-2022	Arbeidsnormen
98	Uber Technologies, Inc.	15-07-2021	Mensenrechten
	Uber Technologies, Inc.	15-07-2024	Arbeidsnormen
	Uber Technologies, Inc.	15-07-2024	Arbeidsnormen
99	Ubisoft Entertainment SA	16-10-2023	Arbeidsnormen
	Ubisoft Entertainment SA	16-10-2023	Arbeidsnormen
100	UBS AG	15-10-2021	Mensenrechten
101	UBS Group AG	17-07-2023	Mensenrechten
102	UGI Corporation	01-04-2024	Mensenrechten
103	Universal Electronics Inc.	15-01-2022	Arbeidsnormen
104	Urban Outfitters	15-10-2024	Arbeidsnormen
105	Verizon Communications, Inc.	15-10-2022	Arbeidsnormen
106	Vestas Wind Systems A/S	15-07-2021	Arbeidsnormen
	Vestas Wind Systems A/S	15-07-2021	Mensenrechten
107	Wal-Mart Stores, Inc.	15-10-2019	Arbeidsnormen

Onderneming		Dialogo geïnitieerd	Normschending
Wal-Mart Stores, Inc.		16-10-2023	Arbeidsnormen
Wal-Mart Stores, Inc.		16-10-2023	Arbeidsnormen
108	Wilmar International Limited	15-07-2024	Milieu
109	Woolworths Ltd	15-10-2024	Mensenrechten

9.4. Afkortingenlijst

Aforting	Uitgeschreven afkorting	Toelichting
AVA	Algemene Vergaderingen van Aandeelhouders	Stemmen op de AVA is voor actieve aandeelhouders een manier om de corporate governance of de activiteiten van een onderneming te beïnvloeden. De resultaten van stemmingen tijdens AVA's worden openbaar gemaakt. Als aandeelhouders tegen een voorstel stemmen, moet een onderneming maatregelen nemen.
CCS	Carbon capture and storage	CCS houdt in dat bij de verbranding van fossiele brandstoffen koolstofdioxide wordt afgevangen en vervolgens ondergronds geïnjecteerd en opgeslagen. Op die manier wordt voorkomen dat dit vervuillende broeikasgas de atmosfeer binnendringt.
CDP	Carbon Disclosure Project	De CDP is een organisatie die bedrijven en steden ondersteunt om de milieu-impact van grote bedrijven bekend te maken. Het doel is om van milieurapportage en risicobeheer een bedrijfsnorm te maken en openbaarmaking, inzicht en actie naar een duurzame economie te stimuleren.
CHRB	Corporate Human Rights Benchmark	In 2017 opgerichte benchmark vergelijkt zo'n 100 bedrijven op hun mensenrechtenbeleid.
ESG	Environmental Social Governance	Criteria op het gebied van milieu, maatschappij en ondernemingsbestuur die worden gebruikt binnen verantwoord beleggen om ondernemingen te analyseren en beoordelen.
GRI	Global Reporting Initiative	GRI is een internationale organisatie die richtlijnen voor duurzaamheidsverslaggeving opstelt. In een duurzaamheidsverslag communiceert een organisatie publiekelijk over haar economische, milieu- en sociale prestaties.
ICCR	Interfaith Center on Corporate Responsibility	ICCR is een coalitie van geloof - en waarden gedreven investeerders die betrokken aandeelhouderschap en 'engagement' met ondernemingen zien als een krachtige katalysator voor verandering.
KPI	Key Performance Indicators	Key Performance Indicators (KPI's) zijn meetbare indicatoren die aantonen hoe de onderneming presteert en of het organisatorische doelstellingen gaat halen. Organisaties gebruiken KPI's op alle niveau's van de organisatie om prestaties en resultaten te evalueren. KPI's helpen de aandacht te richten op zaken die belangrijk zijn.
OESO Richtlijnen/ 'OECD Guidelines'	Richtlijnen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling	De OESO richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen zijn één van de belangrijkste internationaal erkende richtlijnen voor Corporate Social Responsibility, alle 34 OESO lidstaten en 10 andere landen hebben deze richtlijnen geaccepteerd. De OESO-richtlijnen bieden handvatten voor bedrijven om met kwesties om te gaan zoals ketenverantwoordelijkheid, mensenrechten, kinderarbeid, milieu en corruptie.
PRI	Principles for Responsible Investing	Mondiale vereniging van pensioenfondsen, vermogensbeheerders en ondernemingen die verantwoord beleggen willen bevorderen.
SBT's	Science Based Targets	SBT's zijn de wetenschappelijke kaders of doelstellingen, die nodig zijn om een transitie naar een koolstofarme economie te maken, waarin binnen de 1,5 graad (maximaal 2 graden) opwarming van de aarde wordt gebleven. De ambitie van de dat ondernemingen deze SBT's onderdeel maken van hun korte- of langetermijn klimaatstrategie.
SDG	Sustainable Development Goal	Een reeks duurzame ontwikkelingsdoelstellingen, in 2015 opgesteld door de Verenigde Naties ter vervanging van de Millenniumdoelstellingen. 193 landen hebben samen afgesproken de 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen te realiseren vóór 2030. De doelen zijn gericht op het aanpakken van maatschappelijke en milieu-uitdagingen, zoals klimaatverandering, het stimuleren van schone energie, extreme armoede, gendergelijkheid en duurzame landbouw. De doelen doen een beroep op zowel de publieke als de private sector om nauw samen te werken met de overheden van de landen die hebben ondertekend.
TCFD	Task Force on Climate-related Financial Disclosures	TCFD is een vrijwillige en consistente rapportagemethode voor ondernemingen over klimaatgerelateerde financiële risico's. De taskforce structureert haar aanbevelingen rond vier thema's: bestuur, strategie, risicobeheer en doelstellingen. TCFD is ontwikkeld door de Raad voor Financiële Stabiteit. Ondernemingen kunnen deze aanbevelingen gebruiken om investeerders, kredietverstrekkers, verzekeraars en andere belanghebbenden van relevante informatie te voorzien.
TPI	Transition Pathway Initiative	Een initiatief van investeerders die de transitie naar een koolstofarme economie monitoren.

Colofon

Deze halfjaarrapportage Maatschappelijk Verantwoord Beleggen is een uitgave van Achmea Investment Management.

Disclaimer

Achmea Investment Management B.V. ('Achmea IM') heeft de informatie in dit document met zorg samengesteld. De informatie is alleen bestemd voor gekwalificeerde beleggers en/of professionele beleggers zoals bedoeld in de Wet op het financieel toezicht (Wft). Dit document is of bevat (i) geen aanbod of uitnodiging om financiële instrumenten te kopen, te verkopen of te verhandelen, (ii) geen beleggingsaanbeveling of beleggingsadvies, (iii) geen juridisch, fiscaal of ander advies. Achmea IM raadt u af een (beleggings)beslissing uitsluitend te baseren op de informatie in dit document. Raadpleeg in voorkomende gevallen een juridisch, fiscaal of andere adviseur. Achmea IM is niet aansprakelijk voor schade die het gevolg is van zo'n (beleggings)beslissing. De informatie in dit document is (mede) gebaseerd op informatie die Achmea IM van betrouwbaar geachte informatiebronnen heeft verkregen. Achmea IM garandeert niet de betrouwbaarheid van die bronnen en de juistheid en volledigheid van de van die bronnen verkregen informatie. De informatie in dit document is puur informatief en u kunt daaraan geen rechten ontleen. Alle informatie is een momentopname, tenzij uitdrukkelijk anders is aangegeven. Het verstrekken van dit document na de oorspronkelijke publicatiedatum is geen garantie dat de hierin opgenomen informatie op die latere datum nog juist en volledig is. Achmea IM heeft het recht om deze informatie zonder aankondiging te wijzigen. Het noemen van rendementen op beleggingen in dit document dient uitsluitend als uitleg en toelichting. Achmea IM spreekt daarmee geen verwachting uit over het rendement of koersverloop van die beleggingen. De waarde van uw belegging kan fluctueren en in het verleden behaalde resultaten bieden geen garantie voor de toekomst. U mag de informatie in dit document alleen voor eigen persoonlijk gebruik kopiëren. U mag de informatie niet overnemen, vermenigvuldigen, distribueren of openbaren zonder schriftelijke toestemming van Achmea IM. Alle informatie (teksten, foto's, illustraties, grafisch materiaal, handelsnamen, logo's, woord en beeldmerken) blijft eigendom van of in licentie bij Achmea IM en wordt beschermd door auteursrecht, merkenrecht en/of intellectueel eigendomsrecht. Er worden geen rechten of licenties overgedragen bij gebruik van of toegang tot deze informatie. Achmea Investment Management B.V. is statutair gevestigd en houdt kantoor in Zeist (Handelsregister nr. 18059537). Achmea IM is als beheerder van beleggingsinstellingen, zoals bedoeld in artikel 2:65a Wft, geregistreerd bij de Autoriteit Financiële Markten ("AFM") in Amsterdam (AFM registratie 15001209).

Disclaimer bij het uitsluitingsproces

Uitsluitingslijsten worden jaarlijks of tweejaarlijks opgesteld. Hierbij wordt onder andere gebruik gemaakt van ESG-informatie van onafhankelijke dataleveranciers zoals ISS ESG en MSCI ESG-Research. Om tot een uitsluitingslijst te komen worden de door ons gebruikte marktbrede benchmarks gescreend op naleving dan wel overtreding van de ESG-normen zoals opgenomen in het MVB-beleid. Voldoet een land of ondernemingen op basis van de beschikbare ESG-informatie niet aan onze ESG-normen, dan komt deze in aanmerking voor uitsluiting van het beleggingsuniversum van de Achmea IM beleggingsfondsen. Zowel interne als externe portefeuille beheerders worden gevraagd te controleren of er posities in deze landen of ondernemingen in hun beleggingsportefeuilles voorkomen. Indien dit het geval is, worden zij gevraagd deze binnen een redelijke termijn te verkopen. Mutaties in de beleggingsportefeuilles, door bijvoorbeeld corporate actions, beleggingen buiten de reguliere benchmark of wijzigingen in de benchmark, worden tussentijds niet aan de uitsluitingslijsten getoetst. Ook wordt de beschikbare ESG-informatie niet getoetst op volledigheid. Hierdoor is het mogelijk dat er wordt belegd in landen en ondernemingen die op de uitsluitingslijst staan of die conform de in het MVB-beleid opgenomen ESG-normen, uitgesloten hadden moeten worden. Op het eerst volgende moment van het opstellen van de uitsluitingslijst wordt het proces, zoals hierboven geschetst weer gevolgd. Achmea IM kan geen garanties geven over de volledigheid en juistheid bij de vaststelling en implementatie van de uitsluitingenlijsten. Wij aanvaarden daarvoor geen aansprakelijkheid.